ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧ

ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ

ವತ್ಸಲ ಎ.ಎಂ.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

.ಎಸ್ – ೦೦೫೪೧ – ೨೦೧೨

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ. ಸಿ.ಬಿ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ)

ಬಸವನಗುಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು-04.

ಕಾವ್ಯಮಂಡಲ

ಬೆಂಗಳೂರು

೨೦೧೧-೨೦೧೨

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ

ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಬಂಧ

ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ

ವತ್ಸಲ ಎ.ಎಂ.
ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ರಿ.ನಂ: ಕೆ.ವಿ.ಎಂ.ಬಿ.ಕೆ.ಎಸ್ – ೦೦೫೪೧ – ೨೦೧೨

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು
ಡಾ. ಸಿ.ಬಿ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ)
ಬಸವನಗುಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು-04.

ಕಾವ್ಯಮಂಡಲ
ಬೆಂಗಳೂರು
೨೦೧೧-೨೦೧೨

ದೃಢೀಕರಣ ಪತ್ರ

ವತ್ಸಲ.ಎ.ಎಂ ಇವರು **'ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ'** ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಈ ಎಂ.ಫಿಲ್ ನಿಬಂಧವನ್ನು ನನ್ನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಧ್ಯಯನದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಂಪಿ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಂ.ಫಿಲ್ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ನಿಬಂಧವನ್ನು ಈ ಮೊದಲು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಯಾವುದೇ ಪದವಿಗಾಗಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು

ಡಾ.ಸಿ.ಬಿ. ಅನ್ನಪೂರ್ಣಮ್ಮ
ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ನ್ಯಾಷನಲ್ ಪದವಿ ಕಾಲೇಜು (ಸ್ವಾಯತ್ತ)
ಬಸವನಗುಡಿ ಬೆಂಗಳೂರು-04

ದಿನಾಂಕ : 20/07/2012

ಸ್ಥಳ : ಬೆಂಗಳೂರು

ಪರಿವಿಡಿ

ಅಧ್ಯಾಯ ೧
ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ, ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಪೀಠಿಕೆ :

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಎಡ್ಗರ್ ಅಲನ್ ಪೋ ಹೇಳುವಂತೆ "ಕಥೆ ಎಂದರೆ ಓದಿ ಮುಗಿಸಲು ಅರ್ಧಗಂಟೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ಒಂದು ಗಂಟೆ ಬೇಕಾಗುವ ಗದ್ಯಕಥನ". ಇನ್ನೊಂದು ಹೇಳಿಕೆಯಂತೆ "ಒಂದೇ ಸಲಕ್ಕೆ ಓದಿ ಮುಗಿಸ ಬಹುದಾದ ಸಣ್ಣ ಕಥೆ" ಇದು ಕಾದಂಬರಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಗ್ರಂಥರಾಶಿಯನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ. ನಾದದ ನವನೀತವೇ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಸಾಹಿತ್ಯವು ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಕಲ್ಪನೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನು ಸಮಾಜದ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾತೃವೂ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಸಮಾಜವೆಂಬುದು ಮನುಷ್ಯರ ಸಂಘಟಿತ ಜೀವನ ವೇದಿಕೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜವು ತನ್ನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದಿಂದಲೇ ಹಲವಾರು ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ರೀತಿ – ರಿವಾಜುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನದೇ ಮೌಲ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ವರ್ಗದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ವರ್ಗಕ್ಕೆ, ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾ ಗುತ್ತ, ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದರೆ ಒಂದು ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳ ಮೊತ್ತ. ಸಮುದಾಯ ಒಂದರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಎಂದರೆ ಉಡುವ ಬಟ್ಟೆ, ಉಣ್ಣುವ ಊಟ, ಆಡುವ ಮಾತು, ಮಾಡುವ ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿದ ನಂಬಿಕೆ ಮುಂತಾಗಿ ಇಡೀ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಯನ್ನು ಆಡುವ ಭಾಷೆ, ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ, ಅನುಸರಿಸುವ ಧರ್ಮ, ವಾಸಿಸುವ ಪ್ರದೇಶ ಈ ಆಧಾರಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆ, ಭಾಷೆಯಿಂದ ಸೃಜನಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಇವುಗಳು ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೂ ಗಾಢವಾದ ನಂಟು ಇದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂಬುದು ಈ ವಿಚಾರದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಶವಾಗಿದೆ. ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭಾಗವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಆಚಾರ–ವಿಚಾರ, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ, ಗಂಡು–ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಆಚರಣೆಗಳು, ಕಲಹಗಳು, ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮುಖಾ

ಮುಖಿ ಎಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು, ಘಟನೆಗಳು ಹೇಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಎದುರೆದುರಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರುವುದಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದ್ದು ಕಂತಿ, ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಯವರಿಂದ ಆರಂಭವಾದರೂ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ. ೧೯೮೦ರಿಂದೀಚೆಗೆ ಮಹಿಳೆ ಯರು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಅವರ ಬದುಕು ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಕ ಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜಗತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿದ್ದು ಈ ಕಾಲ ದಲ್ಲಿಯೇ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜೀವನ, ನಡೆನುಡಿಗಳು, ಸಮಸ್ಯೆ, ತಲ್ಲಣ, ದ್ವೇಷ, ಸಾಮಾಜಿಕ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯತೊಡಗಿದರು. ವೈದೇಹಿ, ಸಾರಾ ಅಬೂಬಕ್ಕರ್, ಗೀತಾ ನಾಗಭೂಷಣ, ವೀಣಾ ಶಾಂತೇಶ್ವರ, ಶಶಿಕಲಾ ವೀರಯ್ಯಸ್ವಾಮಿ, ಸುನಂದ ಪ್ರಕಾಶ ಕಡಮೆ ಮುಂತಾದವರು ಈಗಿನ ಮಹಿಳಾ ಲೇಖಕಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು.

ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಎಚ್ ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹಿಂದಿ ನಿಂದ ನಡೆದು ಬಂದ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಸಮಾಜದ ನಿಯಮಗಳು, ತಾರತಮ್ಯ, ಶೋಷಣೆ, ತುಳುನಾಡಿನ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಲೇಖಕಿ ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರತಿಸ್ಪಂದನೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಹಲವು ಮುಖಗಳ ದಾಖಲಾತಿಯಂತಿರುವ ಈ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಆ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಅಗತ್ಯ ಬಹಳ ಅವಶ್ಯಕವಾದುದಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶ

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಲೇಖಕಿಯರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ನಾಗವೇಣಿಯವರು ಭೂಮಿ, ಪರಿಸರ, ಕಡಲು ಮತ್ತು ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬರುವ ಜೀವ ಜಗತ್ತನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರಂತೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಪ್ತವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ನನ್ನ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ **ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ** ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ ಹೇಗೆ

ಆಗಿದೆ? ಹಾಗೂ ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಸನ್ನಿವೇಶ ಮತ್ತು ಘಟನೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯವರು, ಶ್ರೀಮಂತರ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಡವರು ಸಹಿಸುವವರೆಗೂ ಸಹಿಸಿ ಅನಂತರ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ಹೇಗೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರು 'ಉಳುವವನಿಗೆ ಭೂಮಿ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿ, ರೈತರಿಗೆ ಭೂಮಿ ಉಳುಮೆ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ವಿಚಾರವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಕಡಲಿನ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಮೀನಿನ ಸಂತಾನವನ್ನು ಮೀನುಗಾರರು ಗಮನಿಸಿ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸುವರು. ಈಗ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಬಲೆ ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪತ್ಭರಿತವಾಗಿದ್ದ ಕಡಲು ಬರಿದಾಗಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡಿದ್ದ ಜೀವಿಗಳಿಂದು ನಾಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಂಡರೂ ಸಹ ಅದು ಮಾರಾಟದ ವಸ್ತುವಾಗಿಬಿಟ್ಟಿದೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರಕುತ್ತಿದ್ದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಈಗ ದುಡ್ಡು ಕೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿದೆ. ಹೊಸ ಬಂದರು ಯೋಜನೆಯಿಂದ ಜಮೀನ್ದಾರರು ಜಮೀನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಮೀನುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪುರುಷರು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕಾರ್ಖಾನೆ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಗಾರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದುಳಿದ ಜನಾಂಗವಾದ ಕೊರಗರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕ ದೀಚೆಗೆ ಅವರ ವೇಷಭೂಷಣ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯಲ್ಲೂ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ, ಸರ್ಕಾರ ದಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೂ ಕೂಡ ಅವರಲ್ಲೇ ಶೋಷಣೆಯಾಗುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಇವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಅಧ್ಯಯನವು ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ 'ನಾಕನೇ ನೀರು' (೧೯೯೭), 'ಮೀಯುವ ಆಟ' (೨೦೦೫), 'ವಸುಂಧರೆಯ ಗ್ಯಾನ' (೨೦೦೬) ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದುದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯನ್ನು ಶೋಧಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಕಥಾ ಸಂಕಲನಗಳು ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅದರಲ್ಲಿ ಬರುವ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ, ಅನುಸಂಧಾನಗಳು, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ, ಪರಂಪರೆ-ಆಧುನಿಕತೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ, ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯ ಮತ್ತು ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಹಿಂದಿರುವ ಒತ್ತಡಗಳು ಮತ್ತು ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುವುದು. ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ವಿಪರ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ದತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಾಗ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅದರಿಂದ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿರುವ ಶೋಷಣೆ ಹಾಗೂ ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತಿರುವ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಡವರನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣು ಸಂಬಂಧಗಳ ಚಿತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿ ಸಂಬಂಧವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಭಿನ್ನ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತ ವಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ನಂಬಿಕೆ, ಪದ್ಧತಿಗಳು ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಜೊತೆಗೆ ಭೂತ ಕೋಲದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮರ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದ ಹೇಗೆ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡ ಬಹುದು. ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ, ಕಡಲತಡಿಯ ಬದುಕು, ಹಬ್ಬಗಳು, ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ ಗಾದೆಗಳು ಹಾಗೂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಕಾಳಜಿಯೆಂದರೆ ಇರುವ ಸಮಾಜವನ್ನು ಇರುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ತಿಳಿಸುತ್ತಾ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸುವುದು. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಅವರ ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿಯ ಅಂಶಗಳ ಹುಡುಕಾಟವೇ ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಮೂಲ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ ೨
ಕಥೆಗಾರ್ತಿ ನಾಗವೇಣಿಯವರೊಂದಿಗಿನ ಮಾತುಕತೆ

೧. ನಿಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯ ವಸ್ತು ಯಾವುದು?

ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು, ನನ್ನ ನೆಲ, ನನ್ನ ಪರಿಸರ – ಇವು ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯ ವಸ್ತುವಾಗಿವೆ. ಕುವೆಂಪು, ಕಾರಂತರ ಕಾದಂಬರಿಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ, ಅಲ್ಲಿ ನಾವು ನಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವ ನಾವೇ ಏಕೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಬಾರದು ಎಂದೆನ್ನಿಸಿ ಸ್ವತಃ ಬರೆಯಲು ಆರಂಭಿಸಿದೆ.

೨. ವಿಜ್ಞಾನದ ಪದವೀಧರೆಯಾಗಿದ್ದು ನೀವು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತರಾಗಲು ಕಾರಣವೇನು?

ನಮ್ಮ ದಿನನಿತ್ಯಕ್ಕೆ ವಿಜ್ಞಾನ ಬೇಕು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಸುಲಲಿತವಾಗಿ ಇಡೋದು ಸಾಹಿತ್ಯವೇ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಶಕ್ತಿ, ಅದು ನಮ್ಮ ಬದುಕಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದುದು. ನಾನು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆಯ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದವಳು. ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರಕಥನಗಳು, ಪಾಡ್ದನ, ಕಾವ್ಯ, ಕಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕಿದ ಕಾರಣ ಆ ಪರಂಪರೆ ಒಳಗಿನ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ಮುಂದೆ ನನಗೆ ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರಣೆಯಾಯಿತು.

೩. ನಿಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಲು ಸ್ಥಾನಗಳಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?

ಕಡಲು, ನನಗೆ ಅಮ್ಮನ ಮಡಿಲಿನಷ್ಟೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕೊಡುವಂಥದ್ದು. ಸದಾ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಅಮ್ಮ ಇರುವಂತೆ ಕಡಲು ಕೂಡ ನನ್ನ ನೆನಪಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಡಲು ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಭಾಗ. ಅದು ನನ್ನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಆಕೆ ಅಂದರೆ ಕಡಲು ನನ್ನನ್ನು ತಾಯಿಯಂತೆಯೇ ಸಲಹುತ್ತಾಳೆ. ಅದು ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತು. ಅದು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಡಲು ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೂ ಜೀವವಿದೆ ಎಂದೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

೪. ನೀವು ತುಳುನಾಡನ್ನು ತೊರೆದು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳೇ ಕಳೆದರೂ, ಇನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದೀರ, ಅಲ್ಲಿನ ವಿಷಯ, ವಿಚಾರ ಬರೆಯುವುದು ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಇದೆಯೇ?

ಒಂದು ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಮನೆ ಕಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಬಳಸುತ್ತೇವೆ. ಗಾಳಿ, ಬೆಳಕು ಅದಕ್ಕೆ ಆಧಾರ. ಹಾಗೆಯೇ ಒಂದು ಕಥನ ಬರೆಯಬೇಕಾದರೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ರೂಪಕ, ಪ್ರತಿಮೆಗಳು

ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಆಗುತ್ತವೆ. ಈ ವಿಚಾರಗಳು ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದಿಂದ ಬಂದ ಕಾರಣ ಅದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಷಯ, ವಸ್ತು, ಪಾತ್ರವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇನೆ. ಒಂದು ಕಥನ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದು ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪಾತ್ರ, ಶೈಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ಉಸಿರಾಟದ ಲಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಂದಿಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

೫. ಹಂಪಿಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ನಿಮಗೆ ಬರೆಯಲು ಪ್ರೇರೆಪಿಸುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ಇಲ್ಲಿನ ವಿಷಯಗಳು ನಿಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತು ಏಕೆ ಆಗಿಲ್ಲ?

ನನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕರಾವಳಿಯ ನೆನಪುಗಳೇ ಉಳಿದು ಕಾಡುವ ಕಾರಣ, ಇಲ್ಲಿಯದನ್ನು ಬರೆಯಲು ಆಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕುಂ.ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯಲು ಹೋದರೆ ಅವರು ಆ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಅದೇ ಸೊಗಡಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಅದು ಫಲಕಾರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ನಾನು ಕೂಡ ನನ್ನ ಪರಿಸರದ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಿರುವೆ.

೬. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಸಂಗತಿಗಳ ಮೂಲಕ ನೀವು ಸಾಹಿತ್ಯ ದಲ್ಲಿ ಬದುಕನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಲು ಕಾರಣವೇನು?

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ವೈದೇಹಿಯವರು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಲ್ಲವರು. ಅವರು ತಳ ಸಮುದಾಯದ ಬಗ್ಗೆ ಇಣುಕಿ ಬರೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ನಾನು ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿ ರುವುದರಿಂದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮತ್ತು ತಳ ಸಮುದಾಯದ ನಡುವೆ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಒಡನಾಟ ಇರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ನಾನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದವಳಾದ ಕಾರಣ ಹತ್ತಿರದಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅವರು ನೋಡಿ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

೭. ನಿಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ತುಳು ಪದಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಿದ್ದೀರ, ಅದರಂತೆಯೇ ತುಳು ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಳಸುತ್ತೀರ?

ಹಾಗೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ತುಳು ಸಂಭಾಷಣೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ತಿಳಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ತುಳುವಿಗೆ ಸಂವಾದಿ ಪದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ತುಳು ನಾಡಿನ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಆ ಶಬ್ದಗಳೇ ಹೇಳಿದರೆ ಅದಕ್ಕೊಂದು ಆಪ್ತತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡಲು ತುಳು ಪದಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತೇನೆ.

೮. 'ಬಿಳಿಕಾಗೆ' ಕಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು? ಇಲ್ಲಿ ನೀವು ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆ ಪರವೋ ಅಥವಾ ಆಧುನಿಕತೆ ಪರವೋ?

ಬಿಳಿಕಾಗೆ- ಅಪರೂಪದ ಪಕ್ಷಿ, ಇದನ್ನು ಕಡಲ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟು ತಕ್ಷಣ ಬರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿ ಬಿಳಿಕಾಗೆ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ತಂತ್ರ. ನಾನು ಇಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧತೆಯ ಪರ ವಾಗಿದ್ದೇನೆ, ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರವಾಗಿ ಅಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆಯು ಈ ಸಾಲಿಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಕಥೆಯಲ್ಲ.

೯. 'ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಲೇಪವಿದೆ. ಇದು ನೀವು ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆಯೇ?

ಈ ಕಥೆಗೆ ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಲೇಪವಿಲ್ಲ. ಇದು ತುಳು ಜನಪದ ಕಥೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ತುಳು ಪಾಡ್ದನದಿಂದ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವೆ. ಸಿರಿ ಪಾಡ್ದನದ ನಾಯಕಿ. ಇದು ಮೂಲ ಕಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿದೆ ಹಾಗೂ ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಹಾಗೇ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ನನ್ನ ಧಾಟಿ, ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದೀನಿ.

೧೦. 'ತಾಯ್ತನ' ಕಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

'ತಾಯ್ತನ' ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ಕಥೆ. ಇಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕಿಂತ ಮಾನವೀಯತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. 'ಕಡಲು' ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯ ಪ್ರತೀಕ. ಅಲ್ಲಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವವರು ಹಿಂದೂವಾದರೆ, ಮುಸ್ಲಿಮರು ಮೀನು ಮಾರುವವರು. ಹಾಗಾಗಿ ಇವರಿಬ್ಬ ರಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕು. ನನ್ನ ಎಲ್ಲಾ ಕಥೆಗಳು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

೧೧. 'ವಸುಂಧರೆಯ ಗ್ಯಾನ' ಕಥಾ ಸಂಕಲನದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಈ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶವು ಕೈಗಾರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿ ಆದಂತಹ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವೆ. ಇಲ್ಲಿ ನನ್ನ ತಾಯಿಯ ಬಾಲ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯದ ಕಣ್ಣು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಕೂಡಿ ಕಥೆಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದೆ.

೧೨. ನೀವು ಕಥಾ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿದಷ್ಟು ಒಲವನ್ನು ಕಾವ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನೀಡಿಲ್ಲ ಯಾಕೆ?

ಕಾವ್ಯ ನನಗೆ ಅಷ್ಟು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಆಸ್ವಾದಿಸುತ್ತೇನೆ. ಆದರೆ ಕಥನವೇ ನನ್ನ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಮ. ಆದ್ದರಿಂದ ಕಥೆಯ ಕಡೆಗೇ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು.

೧೩. ನಿಮ್ಮ ಕಥನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆ, ಶೈಲಿ ನಾಟಕೀಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬಹಳ ಸೊಗಸಾಗಿ ಮೂಡಿಬಂದಿವೆ. ನೀವು ನಾಟಕವನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದಲ್ಲವೇ?

ನಾಟಕ ರಚಿಸಲು ಕಷ್ಟವೆಂದೇನೂ ಅಲ್ಲ ಮಾಡಬಹುದು, ಆದರೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಸುಮ್ಮನೆ ಸಮಯವು ವ್ಯರ್ಥ. ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ, ಸನ್ನಿವೇಶ, ವಿಚಾರಗಳು ಸೀಮಿತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಜಾಗ ಉಂಟು, ಕಡಲಿನಂತೆಯೇ.

೧೪. ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದ ಇತರ ಕೃತಿಗಳಿಗಿಂತ ನಿಮ್ಮ ಕೃತಿ ಭಿನ್ನ ಎಂದು ಹೇಗೆ ಗುರುತಿಸುತ್ತೀರ?

ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನನ್ನ ಕಥೆಗಳು ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂವೇದನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಹೇಗೆಂದರೆ, ಮೀನು ತಿನ್ನುವುದಕ್ಕೂ, ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೂ, ನೋಡುವುದಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುತ್ತದಲ್ಲ ಹಾಗೆ. ಅದರ ಸಂಪರ್ಕದಲ್ಲಿರುವವರಿಗೆ ಆಗುವ ಸಂವೇದನೆಯೇ ಬೇರೆ, ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಆಗುವ ಸಂವೇದನೆಯೇ ಬೇರೆ.

೧೫. ನಿಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಚಹರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆ?

ಸ್ತ್ರೀಪರ ಬರೆದಾಗ ನನ್ನ ವಾದ ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು, ನನಗೆ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಸ್ತ್ರೀವಾದದಲ್ಲಿ ನನಗೆ ನಂಬಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲದಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕುತ್ತೇನೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಆ ಅನುಭವವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಚಹರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೇ ಇಲ್ಲವೇ ಅನ್ನುವುದನ್ನು ಓದುಗ ರಾದ ನೀವು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕು ಅಲ್ಲವೇ?

೧೬. ನೀವು ಸ್ತ್ರೀವಾದದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದೀರ?

ಸಹಜವಾಗಿ ಬದುಕಬೇಕು. ನನ್ನ ಬದುಕಿಗೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅಡ್ಡಿ ಬಂದಾಗ ಒಬ್ಬ ಬರಹಗಾರ್ತಿಯಾಗಿ ನಾನು ಸಿಡಿಯುವೆ. ಅದು ಸ್ತ್ರೀವಾದವಾಗಬಹುದು.

೧೭. ನೀವು ಆಧುನಿಕತೆ ಪರವಾಗಿದ್ದೀರ ಅಥವಾ ವಿರೋಧಿಯಾಗಿದ್ದೀರಾ?

ನಾನು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರವೂ ಅಲ್ಲ. ವಿರೋಧವೂ ಅಲ್ಲ. ಬದುಕು ಕೊಡುವ ಎಲ್ಲ ಅನುಭವ ಗಳಿಗೆ ನಾವು ಮುಖಾಮುಖಿ ಆಗುತ್ತಿರುತ್ತೇವೆ. ಕೆಲವು ನೆಲೆಗಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಬೇಕು. ಕೆಲವೊಂದ ರಲ್ಲಿ ಬೇಡ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆಧುನಿಕತೆಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೆಸಾರ್ಟ್ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಆತಂಕಕಾರಿಯಾದುದು.

೧೮. "ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ" ಎನ್ನುವ ಮಾತಿದೆ. ಆದರೆ ನೀವು ಎಲ್ಲವನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದಿದ್ದೀರಾ, ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರ ಪ್ರಭಾವವಿದೆ?

ಹಿಂದೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಅವರು ಕೆಲವೊಂದು ವಿಷಯದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ನನಗೆ ಕಾಣದ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆಯುವ ಹಂಬಲವಿದೆ. ಹೇಗೆ ಪುರುಷ ಲೇಖಕರು ಸ್ತ್ರೀಯರ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೇ ಸ್ತ್ರೀಯೂ ಪುರುಷನ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದಷ್ಟನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ನನಗೆ ಈ ಥರದ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಇಲ್ಲ.

೧೯. 'ಗಾಂಧಿ ಬಂದ' ಕಾದಂಬರಿಯ ವಿವಾದದ ಕುರಿತು ನಿಮ್ಮ ನಿಲುವೇನು?

ನನ್ನ 'ಗಾಂಧಿ ಬಂದ' ಕಾದಂಬರಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೋಮುವಾದಿ ಮತ್ತು ಹಿಂದೂ ಮೂಲಭೂತವಾದಿಗಳ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ. ಹಿಂದೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು, ಮುಸ್ಲಿಂ ಹುಡುಗನೊಡನೆ ಜೊತೆ ಓಡಿಹೋಗುವುದು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ೧೯೯೯ರಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದಾಗ ಯಾವ ಟೀಕೆಗಳು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಆಗ ಅಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳೊಬ್ಬಳ ಕಾದಂಬರಿ ಓದುವ ಸೌಜನ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಆನಂತರ ಅದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಅವರನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ವಿವಾದಕ್ಕೀಡಾಯಿತು. ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದ ತುಳುನಾಡು ಎಷ್ಟು ಮತೀಯವಾದಿಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿದೆ ಅನ್ನುವುದು ಇಂಥ ಘಟನೆಗಳಿಂದ ನಮಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬಲ್ಲದು.

೨೦. ಕನ್ನಡ ಮಹಿಳಾ ಬರಹಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅನಿಸಿಕೆ ಏನು?

ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಮಡಿವಂತಿಕೆ ಬೇಡ. ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿರುವವರು, ಅವನ್ನು ಮೀರಿ ಬರೆದರೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಉತ್ತಮ ಬರಹಗಳನ್ನು ನೀಡಬಲ್ಲರು.

೨೧. ಮಹಿಳೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?

ಆಯಾಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಬಂದಂತೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಅದನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸಬೇಕು. ಮಹಿಳೆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯ–ಆಧುನಿಕತೆ ಇವೆರಡನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಹಿಂದಿನವರ ಬದುಕು ಸುಖಕರವಾಗಿತ್ತೋ, ಇಂದಿನವರ ಬದುಕು ಸುಖಕರವೋ ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದು ಅವರವರ ಅನುಭವಗಳು, ಅವರವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಹಿಂದೆ ನನ್ನ ಅಮ್ಮ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ರುಬ್ಬಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ನನಗೆ grinder ಇದೆ. ಎರಡೇ

ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅಂದು ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆಯಾದರೂ ಹಣ ಉಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ಎಷ್ಟು ದುಡಿದರೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ.

೨೨. ನಿಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಹೇಗೆ ಸಾಗಿದೆ?

ನಾನು ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿ ಬರೆಯಬೇಕೆಂದಿದ್ದೇನೆ. ಅದು ಈಗಾಗಲೇ ನನ್ನೊಳಗೆ ರೂಪು ಪಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ೩
ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ

ಮನುಷ್ಯ ಅಲೆಮಾರಿ ಬದುಕನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಿ ಎಂದು ಒಂದು ಕಡೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಸಲು ಆರಂಭಿಸಿದನೋ ಅಂದೇ ಸಮಾಜವೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿತ್ತು. ಸಮಾಜ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನೆಲೆಯೂರಿದವು. ಅವುಗಳ ಜೊತೆ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದ ರೂಪು ರೇಷೆಗಳು ಜಾರಿಗೊಂಡವು. ನಂತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಲಸಗಳು ಸುಗಮವಾಗಿ ಸಾಗಲೆಂದು ವರ್ಣವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಅದು ಕಾಲ ಸರಿದಂತೆ ಅನೇಕ ಕೆಟ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರ ಮಧ್ಯೆ ಅಗಾಧವಾದ ಅಂತರಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಇದು ಮಾನವನ ಏಳಿಗೆಗೆ ಮಾರಕವಾಯಿತು. ಇದು ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತ–ಸಾಮಾನ್ಯನ ಮಧ್ಯೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಂತರವನ್ನು, ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ–ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿತು. ಈ ಸಮಾಜ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು. ಯಾವುದೇ ಸಮಾಜವಾಗಲಿ ಒಟ್ಟಾರೆ ಅದು ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ನೆಲೆವೀಡು. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹದಗೆಟ್ಟರೆ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಯೂ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದ ಈ ಎಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಸಾಹಿತ್ಯವು ತನ್ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಮಾಜದ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು, ಅದರ ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು, ಆಯಾ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದೇ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಿರುವ ಶಕ್ತಿ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಯಾವ ಪ್ರಕಾರವೂ ಇದರಿಂದ ಹೊರತಾದುದಲ್ಲ. ಕತೆ, ಕಾದಂಬರಿಯಂತಹ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಸಮಾಜದ ವಿಧವಿಧವಾದ ವಿವರವಾದ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತವೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಮಾಜದ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾದ ಕೃಷಿಕ ಹಾಗೂ ಕಡಲ ತಡಿಯ ಬದುಕನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗೆ ಹೂರಣವನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕತೆಗಳು ಅಲ್ಲಿಯ ವಿವಿಧ ಸ್ತರಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ. ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಬರುವ ವಿವಿಧ ಕಸುಬುದಾರರು, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಶ್ರಮಿಕರು, ಅವರ ಬದುಕಿನ ನೋವು ನಲಿವುಗಳು, ದುಗುಡ ದುಮ್ಮಾನಗಳು, ಅವರನ್ನು ಆವರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸುತ್ತಣ ಪರಿಸರಗಳು ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಟ್ಟು ಪರಿಸರವನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವ ರೀತಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿವಿಧ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ನಮ್ಮ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಾಸು ಹೊಕ್ಕಾಗಿರುವ ಅದರಿಂದ ಹೊರಬರಲು ಇಂದಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಕ್ರೌರ್ಯದ ನಡುವಿನ ಅನುಸಂಧಾನಗಳು, ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳು,

ಪುರುಷಾಧಾರಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಲುಗುವ ಹೆಣ್ಣು ಜೀವಗಳು, ರೋಸಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ ನಿಲ್ಲುವ ಸಶಕ್ತ ಹೆಣ್ಣುಗಳು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇಸ್ಲಾಂ ಸಮುದಾಯ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದು, ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪಾತ್ರವೇನು? ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ, ವೈರುಧ್ಯಗಳೇನು? ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇನು? ಎಂಬ ವಿಚಾರಗಳು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಸ್ತ್ರೀಪುರುಷ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಪ್ರೀತಿ, ವೈರುಧ್ಯ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಅನೇಕ ಕಥಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

೧. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ

೨. ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ

೩. ಗಂಡು – ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಚಿತ್ರಣ.

೧. ಜಾತಿಪದ್ಧತಿ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಅಥವಾ ಪುರೋಹಿತ ವರ್ಗ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಅಥವಾ ಸೈನಿಕ ವರ್ಗ, ವೈಶ್ಯರು ಅಥವಾ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳು, ಶೂದ್ರರು ಅಥವಾ ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳು ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜವು ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅಧ್ಯಯನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸೂಕ್ತ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ವರ್ಣವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಒಂದು ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಉಳಿದ ಜನರಿಗಿಂತ ದೂರ ಇದ್ದ ಪುರೋಹಿತವರ್ಗ ತಾನೇ ಒಂದು ಜಾತಿಯಾಯಿತು ಹಾಗೂ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಒಡೆತನವನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಬೇರೆ ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜ ವಿಭಜನೆಯ ನಿಯಮಗಳು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡು ಅವು ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಒಡೆದವು. ವೈಶ್ಯರು ಮತ್ತು ಶೂದ್ರ ವರ್ಣಗಳು ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಜಾತಿಗಳಿಗೆ ಮೂಲವಾದವು. ಆದರೆ ಕಾಲಾನಂತರ ಈ ಗುಂಪುಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡ ಜಾತಿಗಳಾದವು.

"ಇದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ ಮೊದಲುಗೊಂಡು ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತರ ವರ್ಗಗಳಿಂದ ಹೃದಯಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಇದು ಅನುಕರಣೆಯ ಅಂಟುರೋಗ. ಎಲ್ಲಾ ಉಪಗುಂಪುಗಳು ತಾರತಮ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ನಡೆದು ಜಾತಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು."[೧] ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ದೇವರುಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇತರರ ಜೀವನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವವನು ಆತನೇ ಆಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಸತಿಪದ್ಧತಿ,

---

೧. ಡಾ. ಸಿದ್ದಲಿಂಗಯ್ಯ : ಜಾತಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಲೇಖನ) ಪುಟ ೧೦೭ ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ ೨

ಶಾಶ್ವತ ವೈಧವ್ಯ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಾಲ್ಯವಿವಾಹ ಘನತೆಯಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಶಿಕ್ಷಣದ, ಆಸ್ತಿಯ ಹಕ್ಕು ಇರುವ ಮತ್ತು ಈ ಯಾವುದೇ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರದ ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಶ್ರಮವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕಾದ ಕೆಳವರ್ಗ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ನಂತರದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಆ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಮಿಕ್ಕವರು ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಯ ಈ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಸಾಗುವವರನ್ನು ಜಾತಿ ಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾತಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರ ನಿಯಮಗಳಿಂದ ಲಾದರೂ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಮೊಟಕುಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಾಗೂ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯ ಮತು ಸ್ಪೃಶ್ಯ ಎಂಬ ಅಂತರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿತು.

ಹೀಗೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿರುವ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ತನ್ನ ಕರಾಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತೋರಿದೆ. ಸೌಲಭ್ಯಾಕಾಂಕ್ಷಿಗಳಾದ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಕೆಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬಳಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಶೋಷಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶೊಷಣೆಯನ್ನು ಅವರು ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ತಮ್ಮ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳನ್ನು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅದು ಹೂಡಿ ರುವ ವಾಸ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕತೆಗಳ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ನಾಕನೇ ನೀರು" ಕಥಾಸಂಕಲನದ 'ಕಸಬರಿಕೆ' ಕಥೆಯು ಜಾತಿ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನ ಆತ್ಮಗೌರವಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆಯುಂಟಾದಾಗ ಅದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವ ಚಂದುವಿನ ದಿಟ್ಟತನವನ್ನು ತೋರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊತ್ತು ಕಂತುತ್ತಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಚಂದು ಧೂಪದ ಮರದಡಿಯಲ್ಲಿ ಕೂತು, ತನ್ನ ಅಪ್ಪ ರುಕ್ಕಮೂಲ್ಯನ ಗಾಡಿಯ ಲಾಂಧ್ರ ಕಾಣಿಸಬಹುದೇ ಎಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದಳು. ಆಕಾಶದ ಬೆಳ್ಳಿ ಚುಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ಬಾನನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮನ ಒಡಕು ಮಾತುಗಳು ನೆನಪಾದವು. ಅವಳ ದಪ್ಪದ ಚರ್ಬಿಯನ್ನು ಒಂದೇ ಏಟಿಗೆ ಕೆಳಗಿಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಚಂದು ವಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತವಾಗಲು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಹೊತ್ತು ಮೂಡುವ ಮೊದಲೇ ಎದ್ದು ಮನೆ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಕಿಟ್ಟುಭಟ್ಟರ ಮನೆಯ ಕಡೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಗ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಮಂಜಪ್ಪ ನೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿ ಭಟ್ಟರ ಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗಲೇ ಹೊತ್ತಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಂದ ಒಡನೆಯೇ ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ ಚಂದುವಿಗೆ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮ ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತುಚ್ಚೀಕರಿಸಿ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಲವು ಬಾರಿ ಕೆಟ್ಟದಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಕಿಟ್ಟುಭಟ್ಟರು ಬಡವರಾದ್ರು, ಶೂದ್ರಮಕ್ಕಳಾದ್ರೂ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಆತ್ಮಗೌರವ ಅವರಿಗಿದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಬಾಯಿಗೆ ಬಂದ ಹಾಗೆ ಬೈಯ್ಯಬೇಡ. ಮುಂದೆ ಅವರೇ ನಿನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ಉಗಿತಾರಷ್ಟೆ ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಹಂನಲ್ಲಿದ್ದ ಆಕೆಗೆ ಆ ಮಾತುಗಳು ನಾಟು ವುದಿಲ್ಲ.

ಮಾನವನ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಒಂದಾದರೂ ಕೂಡ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದು ಜಾತಿಯ ಕೈಗೊಂಬೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮ ಹಾಗೂ ಕೇರಿಯವರು ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಮಂಜಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರ ಹುಡುಗ ಈಕೆ ಮೂಲ್ಯರ ಹುಡುಗಿ ಅವನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವುದುಂಟೇ? ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಷ್ಟೇ? ಎಂದು ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಬ್ಬರ ಸಂಬಂಧ ಕೇವಲ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾದದ್ದು. ಶಾಶ್ವತವಲ್ಲ ಎಂದು ಕೇರಿಯವರೇ ಆಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಜೊತೆಗೆ ಅವನ ತಾಯಿಯು ಕೂಡ ಒಳ್ಳೆ ದುಡ್ಡು ಕೊಡುವ ಸಂಬಂಧ ಬಂದರೆ ಮಂಜಪ್ಪ ಜಾತಿ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗದೆ ಎಲ್ಲಿ ಹೋಗುವನು ಎಂದು ವಿಶ್ವಾಸ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವು ಜಾತಿಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಆತನ ತಾಯಿ ಬೊಂಇಕ್ಕೆ ಹಣದಿಂದ ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅಳೆ ಯುತ್ತಾರೆ. ರುಕ್ಕಮೂಲ್ಯನ ಪತ್ನಿ ಗಂಡನಿಗೆ 'ಏನು ಮಗುವಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲು ಹಾಕುದು ಬೇಡ್ವಾ? ಕಿಟ್ಟುಭಟ್ರಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ದಿನ ಕೇಳಿ ಬರುದಿಲ್ವಾ?' ಎಂದಳು. ತಕ್ಷಣವೇ ಹೊರಟು ಕಿಟ್ಟುಭಟ್ಟರ ಮನೆಯ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತು ಮಗುವಿಗೊಂದು ತೊಟ್ಟಿಲು ಹಾಕಬೇಕು. ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನ ಹೇಳಿ ಎಂದಾಗ, ಮರು ಉತ್ತರವನ್ನು ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ನಿಮ್ಮ ಜಾತಿಗೆ ಯಾವಾಗ ತೊಟ್ಟಿಲು ಹಾಕಿದ್ರೂ ನಡೆಯುತ್ತೆ ಮಾರಾಯ. ಮಧು ಮಾಂಸ ತಿನ್ನುವ ಜಾತಿಗೆ ಗಳಿಗೆ, ದಿನ, ರಾಹುಕಾಲ, ಗುಳಿಕಕಾಲ, ಸಿಂಗೋಡೆ ಏನಾದ್ರೂ ಬೇಕಾ?'[೨] ಎಂದು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿ ಮೂದಲಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕೇವಲ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಒಳಿತು ಕೆಡಕುಗಳ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ವಿದ್ದು, ಶೂದ್ರರಿಗೆ ಯಾವ ಕಾಲವಾದರೂ ಒಂದೇ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ನಿಲುವು. ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದರೆ ಭಟ್ಟರು ಚಂದ್ರಾವಳಿ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮ 'ನಿಮ್ಮ ಮಗಳ ಹೆಸರು ಚಂದ್ರಾವಳಿ. ಆ ಶೂದ್ರನ ಮಗುವಿಗೂ ಚಂದ್ರಾವಳಿ ಅಂತಾ ಹೆಸರಿಡುದಾ? ನಿಮಗೇನಾದ್ರೂ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಏನಾದ್ರ ಹುಳುವೆದ್ದಿದಾ ಹೇಗೆ?'[೩] ಎಂದು ಭಟ್ಟರನ್ನು ಸುಮ್ಮನಿರಿಸಿ, ರುಕ್ಕಮೂಲ್ಯರಿಗೆ ಚಂದುವೆಂದು ಹೆಸರಿಡಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮನಂತೆ ಕಿಟ್ಟುಭಟ್ಟರು ಎಂದೂ ಹೀಗೆ ನಡೆದು ಕೊಂಡವರಲ್ಲ. ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ ಜಾತಿಯ ಅಸ್ಮಿತೆಯಿದೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅವರವರ ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಹೆಸರಿಡಬೇಕು. ಹೆಸರಿನಲ್ಲೂ ಜಾತಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಯ ಸಂಕೇತವಿತ್ತು.

ಚಂದು ಮಗುವಾಗಿದ್ದಾಗಿನಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾದ ಶೋಷಣೆ, ಆಕೆ ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇನ್ನೂ ಮೇರೆ ಮೀರುತ್ತದೆ. ಚಂದು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಂಜಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾತುಕತೆಗಳು

---

೨. ನಾಕನೇ ನೀರು, ಕಸಬರಿಕೆ ಕಥೆ ಪುಟ ೬೦

೩. ಕಸಬರಿಕೆ ಕಥೆ ಪುಟ ೬೧

ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮನ ಹೊಲಸು ಬಾಯಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗುತ್ತವೆ. ಒಂದು ದಿನ ಚಂದು ಬರುವ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ಅಂಗಳ ಗುಡಿಸಿ, ಸಾರಿಸಿ, ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಗೆ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಂದ ಚಂದು ಅಲ್ಲೇ ನಿಂತು ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಮುಂದೆ ಇವಳು ತುಳಸೀ ಕಟ್ಟೆಯ ಮುಂದೆ ರಂಗೋಲಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟರೆ ಎಂಬ ಭಯದಿಂದ ಮಂಜಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟಿಯ ಕಾಲನ್ನು ಹೀಯಾಳಿಸಿ ರಂಗೋಲಿಯನ್ನು ಎಡಗಾಲಿನಿಂದ ಒರೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಆತನಿಗೆ ಬೈಯ್ದ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸಲಾಗದೇ ಚಂದು ಕಂಕುಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಕಸಬರಿಕೆಯಿಂದ ಅಮ್ಮಣ್ಣಿಯಮ್ಮನಿಗೆ ಹೊಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಕಸಬರಿಕೆ ಆಕೆಯ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸಂಕೇತ. ಆಕೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮೀಯನಿಗೆ ಆದ ಅವಮಾನವನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ, ತನ್ನ ಆತ್ಮಗೌರವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಪ್ರಯತ್ನ ಶತಶತಮಾನಗಳ ಶೋಷಣೆಯ ವಿರುದ್ಧದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯಾಗಿದೆ.

'ಬೆಲ್ಲ' ಕಥೆಯು ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ವಸ್ತುವಾಗುಳ್ಳ ಕಥೆ. ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಮೈಲಿ ಮತ್ತು ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಮುನಿಸಿನೊಂದಿಗೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣ ತನ್ನ ಅನಿಸಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಸ್ವಭಾವವಲ್ಲ. ಏನೇ ಆದರೂ ಹೇಳದೇ ಕೊರಗುವಂತ ಸ್ವಭಾವ. ಹೀಗೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಮಾತು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಕೋಪದ ಕಾರಣ ತಿಳಿಯಲು ಆಕೆ ಸೋರೆಕಾಯಿ ಪಾಯಸ ಮಾಡಲು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೆತ್ತುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಪ್ಪಣ್ಣಗೆ ಆ ಸದ್ದು ಕೇಳಿ ಕೋಪ ತಡೆಯಲಾಗದೇ ಮತ್ತೊಂದು ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ. ಆಗ ತನ್ನ ಗಂಡನ ಮುನಿಸು ಬೆಲ್ಲದ ಸಲುವಾಗಿ ಎಂದು ಅವಳಿಗೆ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದೇ ರೀತಿಯ ಮುನಿಸಾಟ ವಾಂಟೇರಾಮ ರುಕುಮಿ ಸಂಸಾರದಲ್ಲೂ ನಡೆದಿರುತ್ತದೆ. ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಯ ಸಲುವಾಗಿ. ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟವನು ಸರ್ಕಾರಿ ಮಾಸ್ತ್ರು ಮಾಕಾಳಿ. ಆತ ತಾನು ಊರಿಂದ ಬರುವವರೆಗೂ ಆ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಹೋಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಆತನ ಜಾತಿ ತಿಳಿದಾಗ ಅವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ಆತಂಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಳವರ್ಗದ ಗಟ್ಟದ ಮಾಸ್ತ್ರು ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಒಂದೊಂದು ಪದಾರ್ಥವನ್ನಿಟ್ಟು ಜಾತಿ ಕೆಡಿಸಲು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು, ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಿಂದು ಭೂತದ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಿಬ್ಬರ ಹೆಂಡತಿಯರು ಹೀಗೆ ಮೈಮೇಲೆ ಬಂದಂತೆ ಆಡುತ್ತಿರುವುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಭೂತದ ಬಗ್ಗೆ ಅತೀವ ಭಯವಿದೆ. ಅವರಿಬ್ಬರು ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನವರು. ಹಾಗಾಗಿ ತಮಗಿಂತ ಕೆಳ ಜಾತಿಯ ಮಾಕಾಳಿ ಮಾಸ್ತ್ರ ತಂದಿಟ್ಟ ಪದಾರ್ಥದಿಂದಲೇ ಹೀಗಾಯ್ತು ಎಂದು ಮುಗ್ಧರಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಆಗ ತಮ್ಮ ಮೈಲಿಗೆಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸುಬ್ರಾಯ ಜೋಯಿಸರ ಅಡಿಕೆಯಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಬಾಡಮೊಗೇರನ ತಮ್ಮ ದೆಯ್ಯುವು 'ಎಂಥ ದೊಕ್ಕುಲೇ ನೀವನ್ನುವುದು! ಈಗ ಮಾಕಾಳಿ ಮಾಸ್ತ್ರು ಹೊಲೆ ಮಾದಿಗರಲ್ಲ. ಅವ್ರು ಈಗ ನಮ್ಮ ಜೋಯ್ಸರ ಅಳಿಯ. ಅವ್ರ ಮಗ್ಳು ಮಾಸ್ತ್ರ

ಜೊತೆ ಓಡಿ ಎಷ್ಟು ದಿನ ದಾಟಿತ್ತು ಗೊತ್ತಾ? ಎರಡು ತಿಂಗಳು ಹತ್ತಿರತ್ತಿರ ಆಯ್ತು. ಸುದ್ದಿ ಮಾತ್ರ ಜೋರಾಗಿ ಹರಡಿಲ್ಲ ಅಷ್ಟೆ. ನನ್ನಣ್ಣ ಬಾಡ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಹರಡಿಸ್ತೀದ್ದಾನಷ್ಟೆ. ನಾಳೆ ಮಾಸ್ಟ್ರು ಗಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿತಾರಂತೆ. ನಮ್ಮ ಜೋಯಿಸರ ಮಗಳ ಜತೆ ಅವ್ರು ನಮ್ಮ ಕೇರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ವಂತೆ. ಅದ್ಕೆ ನಮ್ಮಣ್ಣ ಬೆಸ್ತರ ಕೇರಿಗ್ಹೋಗಿ, ತಿಮ್ಮಗುರಿಕಾರತ್ರ ಮಾತಾಡಿ ಅವರಿಗೊಂದು ಮನೆ ಮಾಡಿಟ್ಟೂ ಬಂದಾಯ್ತು. ನಿಮ್ಮ ಮಾಕಾಳಿ ಸ್ಥಾನದ ಬದಿಯಲ್ಲೇ ಅಂತೆ ಮನೆ"[೪] ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಜೋಯಿಸರ ಮಗಳು ವಾಸಂತಿ, ಗಟ್ಟದ ಮಾಸ್ಟ್ರು ಮಾಕಾಳಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ತುಂಬಾ ದಿನವೇ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ವಿಷಯ ಬಿರುಸಾಗಿ ಹಬ್ಬಿರುವುದಿಲ್ಲವಷ್ಟೆ. ಜೋಯಿಸರು ಮಾಕಾಳಿಯನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಬೇಕೆಂದು ಒಂದು ಕೈ, ಒಂದು ಕಾಲು ತೆಗೆಯಲು ಪಂಗು ಮೊಗೇರನಿಗೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿರು ತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ಆ ಹಣವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಓಡಾಡಿಕೊಂಡು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಪ್ಪಣ್ಣನು ಜೋಯಿಸರೇ ಅಶುದ್ಧವಾಗಿರುವಾಗ ತನ್ನ ಮನೆಯನ್ನು ಏನು ಶುದ್ಧ ಮಾಡಿ ಯಾರು ಎಂದು ಹೋದ ದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದಿರುಗಿ ಬರುವಾಗ ಮಾಡುವ ತರ್ಕ ಒಪ್ಪು ವಂಥದ್ದು. ಮಾರನೇ ದಿನ ಗಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಳಗಿಳಿಯುವ ಮಾಕಾಳಿ ಮಾಸ್ಟ್ರಗೆ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ ಬೆಲ್ಲ ಮತ್ತು ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಭರಣಿಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ಅಪ್ಪಣ್ಣ ವಾಂಟೇರಾಮನನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿದಾಗ ವಾಂಟೇರಾಮ ಅವುಗಳನ್ನು ಕಡಲಿಗೆ ಹಾಕಿದರೆ ಗುಳುಂ ಎಂದು ನುಂಗುತ್ತದಷ್ಟೆ. ಅದೇ ವರದ ನಾಯಕರ ಅಂಗಡಿಗೆ ಮಾರಿದರೆ ಬರುವ ನಾಕು ಕಾಸಿನಿಂದ ಗಂಗಸರವಾದರೂ ಕುಡಿಯ ಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಹೊಲೆಯ ಮಾಸ್ಟರ ಬೆಲ್ಲ ತಿನ್ನಬಾರದು. ಆದರೆ ಬೆಲ್ಲ ಮಾರಿದ್ದ ನಂತರ ಬರುವ ಹಣ ತಿನ್ನಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಮಾಸ್ಟರೂ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಲೆಬಾಗದೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ನಿಂತು ಪಾಠ ಕಲಿಸುವುದು ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರು ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಅಪ್ಪಣ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ ತಾನೇ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಮಾರಿ ಹಣ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ವಾಂಟೇರಾಮನ ಪತ್ನಿ ಭರಣಿ ಒಡೆದು ಪುಡಿಪುಡಿ ಮಾಡಿರುತ್ತಾಳೆ. ವಾಂಟೇರಾಮನಿಗಾದ ಆತಂಕವನ್ನು ಅಪ್ಪಣ್ಣ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡುತ್ತ ಅವನ ಕೈಹಿಡಿದು ಮಂಜಪ್ಪನ ಗಡಂಗಿನತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿಸಿದರು.

'ಬಗ್ಗುಂಡಿ ಪ್ರಸಂಗ' ಕಥೆಯು ನಾಲ್ಕರ ಪ್ರಾಯದ ಜಗ್ಗ ಹಾಗೂ ನಲವತ್ತರ ಹಿಂದು ಮುಂದಿ ನಲ್ಲಿರುವ ಕರಿಯನ ಸ್ನೇಹ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಜಗ್ಗನಿಗೆ ಮನೆಯ ಕೆಲಸದಾಳು ಕರಿಯ ನೆಂದರೆ ಅಮ್ಮನಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಾಣ. ಇಬ್ಬರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಅಜಗಜಾಂತರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದರೂ

---

೪. ಬೆಲ್ಲ ಕಥೆ ಪುಟ ೧೬೧

ಅಷ್ಟೇ ವಿಚಿತ್ರವಾದ ಪ್ರೀತಿಯಿತ್ತು. ಒಮ್ಮೆ ಕರಿಯ ಗೊಬ್ಬರದ ರಾಶಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು, ಮೈ ತುಂಬ ಸೆಗಣಿ ಮೆತ್ತಿಸಿಕೊಂಡು ಕುಂಟುತ್ತಾ ಎದ್ದು ಬಂದಾಗ ಜಗ್ಗನು ಕರಿಯನ ನೋವಿನೆಡೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ತಿಕ್ಕಲು ಹೋದಾಗ ಜಗ್ಗನ ತಂದೆ ವೆಂಕಪ್ಪಾಳ್ವರು ಇದನ್ನು ನೋಡಿ ಮಾದಿಗನನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತೀಯಾ ಎನ್ನುತ್ತ ಮೈ ಮೇಲೆ ಗೀರು ಬರುವಂತೆ ಬಾರಿಸಿದ್ದರು. ಉನ್ನತ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ತನ್ನ ಮಗನು ಕೆಳಜಾತಿಯವನನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶಿಸುವುದನ್ನು ಆಳ್ವರು ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮುಗ್ಧನಾದ ಜಗ್ಗನಿಗೆ ಈ ಜಾತಿಮತದ ಅರಿವಿಲ್ಲ. ತನ್ನನ್ನು ಗದರಿಸುವ ಅಪ್ಪನಿಗಿಂತ ಅವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ ತೋರುವ ಕರಿಯನೇ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಿಯನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕರಿಯ ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ ಹರಕು ಚಾಪೆಯಲ್ಲೇ ಜಗ್ಗನು ಮಲಗುತ್ತಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ಸಹಿಸದೆ ಆಳ್ವರು ಮಾದಿಗನ ಜತೆ ಈ ಹುಡುಗ ಹೆಚ್ಚು ಸಲಿಗೆಯಿಂದ ಇದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಗದರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಜಗ್ಗನಿಗೆ ಈ ಗದರಿಕೆ, ಬೆದರಿಕೆ, ಹೊಡೆಯುವಿಕೆ ಯಾವುದೂ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರದೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಇನ್ನೂ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗ್ಗನಿಗೆ ಅಪ್ಪನ ದರ್ಪ, ಅನಾದರಣೆಗಿಂತ ಕರಿಯ ನೊಂದಿಗಿನ ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಪ್ರೀತಿಯು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಸಲಿಗೆಯಿಂದಿರಲು ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗೆಯೇ ಅಪ್ಪನೆಂದರೆ ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಜಗ್ಗನಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಬಾರಿ ಕರಿಯನನ್ನೇ ಅಪ್ಪಾ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕೆನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಮ್ಮನಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ, ಹಾಗೆಲ್ಲ ಕರೆಯಬಾರದು ಎಂದು ಗದರಿಸಿದಳು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಜಗ್ಗನಿಗೆ ಅಪ್ಪನಿಗಿಂತ ಅಮ್ಮನೇ ಒಳ್ಳೆಯವಳಂತೆ, ಅಮ್ಮನಿಗಿಂತ ಕರಿಯ ಇನ್ನಷ್ಟು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕರಿಯನಿಗೂ ಜಗ್ಗನೆಂದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿಯಿರುತ್ತದೆ.

ಕರಿಯನು ಆಳ್ವರ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಕಂಡು ರೋಸಿ ಹೋಗಿದ್ದ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಮಾತು ಬೆಳೆದು ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯಲ್ಲೇ ಊರಿಗೆ ಹಿಂದಿರುಗುವ ಆಲೋಚನೆಯೂ ಮಾಡಿದ್ದ. ಆಳ್ವರ ಕುಟುಂಬ ನಡೆಯು ತ್ತಿದ್ದುದೇ ಕರಿಯನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ. ಅವನೇ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ನಡೆಸಿ, ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಅನ್ನ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇಲ್ಲಿ ಈತ ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುದ್ದು ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯ ಮುಖನೋಡಿ. ಅವರ ಸಾಧು ಸಜ್ಜನಿಕೆಗೆ, ವಾತ್ಸಲ್ಯಕ್ಕೆ ಮನ್ನಣೆ ನೀಡಿ. ಅವನಿಗೆ ಆ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ ವಿಶ್ವಾಸವಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಆ ದರ್ಪ ವನ್ನು ಸಹಿಸಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಇಷ್ಟಾದರೂ ಜಾತಿಯ ಪ್ರತಿಷ್ಟೆಯಿಂದ ಮತ್ತು ತಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಹಾಗೂ ಕರಿಯನ ಮಧ್ಯೆ ಸಲ್ಲದ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಮಾನದಿಂದ ಆಳ್ವರು ಅವನನ್ನು ಕೊಲ್ಲುವ ಕ್ರೌರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ.

"ಕೊಡೆ ಇಲ್ಲ ಶಿವರಾಯ" ಕಥೆಯು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಬದಲಾಗಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಶಿವರಾಯ ಮಾಸ್ತ್ರು ಆ

ದಿನ ಅರ್ಜೆಂಟ್ ಜಂಬರದಿಂದಾಗಿ ಮಳೆಯಲ್ಲೇ ನೆನೆದುಕೊಂಡು ತಡವಾಗಿ ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಶಾಲೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ

'ಮಳೆ ಬಂತೂ ಮಹಾರಾಯ
ಕೊಡೇ ಇಲ್ಲಾ ಶಿವರಾಯ
ಮಳೆ ಬಂತೂ ಮಹಾರಾಯ
ಕೊಡೇ ಇಲ್ಲಾ ಶಿವರಾಯ...........'[೫]

ಎಂಬ ಹಾಡು ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಕೋಪಗೊಂಡು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಗದರಿಸುವಾಗ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮಾಸ್ತ್ರು ಶಾಲೆಗೆ ರಜೆ ಕೊಡಲಿ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಿವರಾಯ ಮಾಸ್ತ್ರು ಹಿಂದೆ ತಮಗೆ ಅಗತ್ಯ ಬಿದ್ದ ಲೆಲ್ಲ ರಜೆ ಕೊಟ್ಟ ಹಾಗೆ ಈಗ ಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವಾಗೆಂದರೆ ಆವಾಗ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅವತರಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಉಂಟು. ಶಿವರಾಯ ಮೇಷ್ಟ್ರು ಏಕೋಪಾಧ್ಯಾಯ ಶಾಲೆಯಲಿದ್ದು, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ರಜೆ ಘೋಷಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ತಾವಿಲ್ಲದಿದ್ದಾಗ ತರಗತಿಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲೆಂದು ಮದನಮೂಲ್ಯನನ್ನು ಪಾಸು ಮಾಡದೆ ಹಾಗೇ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಅವರ ಪಾಠದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಏನೆಂದರೆ ವಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡುದಿನ ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಕರೆತಂದು ಶಾರ್ವರೀ ನದಿ ತೋರಿಸುತ್ತ ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಡುವೆ ಪಾಠ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗಷ್ಟೆ ಕಣಿವೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಅಂಗಣಕ್ಕೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಹೋದಾಗ ಗೋಪ ಮಾಸ್ತ್ರು ಬದಲು ಅವರ ಮಗ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕಥೆ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ. ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ತನ್ನ ಪರಿಚಯ ಹೇಳಿ ನಗುತ್ತಲೇ ಗೋಪ ಮಾಸ್ತ್ರನ್ನು ಮನೆಯಿಂದ ಕರೆ ತರಲು ಅವರ ಮಗನಿಗೆ ಹೇಳಿದರು. ಮನೆಯಿಂದ ಉಟ್ಟ ಬಟ್ಟಯಲ್ಲೇ ಬಂದ ಮಾಸ್ತ್ರನ್ನು ಮತ್ತೆ ಈ ರೀತಿ ತಪ್ಪಾಗದಂತೆ ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಇದನ್ನು ಗೋಪ ಮಾಸ್ತ್ರು ಶಿವರಾಯ ಮಾಸ್ತ್ರು ಜೆಂಜಿಬೆಟ್ಟು ಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಾಗ 'ಬಿಸಿ ರಕ್ತದವ, ಹುಡುಗ ಪ್ರಾಯದವ, ನೋಡಲು ಕಪ್ಪಗಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷೆ ಮೋಡಿ ಮಾತು, ಪಸೆಯಿಲ್ಲದ ಕರಿಮುಸುಡು ನೋಡಿದರೆ ಗಟ್ಟದ ಹೊಲೆಯನಂತಿದ್ದಾನೆ. ಅದಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತ ಬಡ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಕುತ್ತಿಗೆ ಅಮುಕುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಆತನದು'[೬] ಎಂದಿದ್ದರು. ಇಲ್ಲಿ ಗೋಪ ಮಾಸ್ತ್ರು ತಮ್ಮ ತಪ್ಪನ್ನು ಮನಗಾಣದೇ ಹೊಲೆಯ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಮಾಸ್ತ್ರನ್ನು ದೂಷಿಸಲು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ.

---

೫. ಕೊಡೆ ಇಲ್ಲ ಶಿವರಾಯ ಕತೆ ಪುಟ ೭೩

೬. ಕೊಡೆ ಇಲ್ಲ ಶಿವರಾಯ ಪುಟ ೭೭

ಈ ಘಟನೆಯ ನೆನಪಾಗಿ ಶಿವರಾಯ ಮಾಸ್ತ್ರು ರಜೆ ಘೋಷಿಸದೇ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪೀಟರನಿಂದ ಆಣಿ ಚುಚ್ಚಲು ಹೇಳಿ ಹಾಗೆ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮಕ್ಕಳು ಇನ್ಸ್‌ಭಟ್ರು ಎಂದು ಬೊಬ್ಬಿರಿದಿದ್ದರು. ಗಾಢ ನಿದ್ರೆಯಿಂದ ಎಚ್ಚರವಾಗಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟಾಗ ಎದುರಿಗೆ ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರ್ ನಿಂತಿದ್ದರು. ನಡುಕದಿಂದಲೇ ತಮ್ಮ ಕುರ್ಚಿಯನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟು ಕೇಳಿದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿದಿದ್ದು ಮಕ್ಕಳ ಕಡೆಗೆ. ಉಸ್ಮಾನನನ್ನು ಕರೆದು ಹಾಡು ಹೇಳಲು ಕೇಳಿದಾಗ, ಬಾಯ್ಕೊಟ್ಟು ಅಳುವ ಸ್ಥಿತಿ ಅವನದಾಗಿತ್ತು. ಅವರೇ ಧೈರ್ಯ ತುಂಬಲು ಪ್ರಕೃತಿ ಕವಿ ಕೆ. ವಿ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ನವರ ಪದ್ಯ ಹೇಳಿದ. ಸಂತಸಗೊಂಡ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಮಾಸ್ತ್ರರನ್ನು ಗೌರವದಿಂದಲೇ ನೋಡಿದರು. ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಲೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಬಗ್ಗೆ ಕೆದಕಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಭಯ ಆವರಿಸಿತು. ಕಣಿವೆಪುರ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿನ ಏಳು ಹೊಲೆಯ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನಕ್ಕಾಗಿ ಸಾವಿರ ದಿನ್ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳು ಮಂಜೂರಾಗಿತ್ತು. ಮಾಸ್ತ್ರು ಮನೆಯ ದನದ ಕೊಟ್ಟಿಗೆ ಪುನರ್ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಆ ಹಣವನ್ನು ಬಳಸಿದ್ದರು. ಹೀಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ಪಡೆದ ಹುಡುಗರನ್ನು, ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ತರಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಮಾಸ್ತ್ರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸಿ ಅಳಲಾರಂಭಿಸಿದರು.

ಮಾಸ್ತ್ರ ಭುಜ ಮುಟ್ಟಿ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ನಿಮ್ಮ ಒಳಗೂ ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆ ಮನುಷ್ಯ ಇದ್ದಾನೆ. ಅವನನ್ನು ಸಾಯಿಸಬೇಡಿ. ಮುಂದೆ ಈ ರೀತಿ ತಪ್ಪಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಖರ್ಚು ಮಾಡಿದ ಹಣ ತಂದು ಜಮಾ ಮಾಡಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ಯಾವ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ನಿರೀಕ್ಷಿಸದೆ ಹೊರನಡೆದರು. ಶಿವರಾಯ ಮಾಸ್ತ್ರು ಅವಮಾನಿತರಾಗಿ ಕಣ್ಣೀರಿಡುತ್ತಲೇ ಗಂಟೆ ಬಾರಿಸಿದರು. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಗೋಪ ಮಾಸ್ತ್ರು ಹೇಳಿದಂತೆ ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಜಾತಿಯ ನೆಪದಿಂದ ಯಾರನ್ನು ಬಗ್ಗು ಬಡಿಯಲು ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಉನ್ನತೀಕರಿಸಲು, ಅಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತಡೆಯಲು ಬಂದಿದ್ದರಷ್ಟೇ. ಶಿಕ್ಷಣವೆಂಬುದು ಸಬಲರ ಸಂಕೇತ, ಸರ್ಕಾರ ಕೆಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ ಯನ್ನು ಜಾರಿ ಗೊಳಿಸಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನವನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿತ್ತು. ಸರ್ಕಾರದ ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವು ಜನರನ್ನು ತಲುಪುತ್ತಿದೆಯೇ ಎಂದು ಇನ್ಸ್‌ಪೆಕ್ಟರ್ ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದರಷ್ಟೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ಎಷ್ಟೋ ಯೋಜನೆಗಳು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಜನರನ್ನು ತಲುಪದೇ ಮಧ್ಯದಲ್ಲೇ ದುರ್ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇನ್ಸ್ ಪೆಕ್ಟರ್ ಸರ್ಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸಲು ಬಂದಿದ್ದರೇ ಹೊರತು ಜಾತಿಯ ನೆಪ ಹೂಡಿ ಹೀಯಾಳಿಸುವುದಕ್ಕಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆಯ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಾದ ಪ್ರಮುಖ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

'ಇನಾಮು' ಕಥೆಯು ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಬಡತನ, ಶಿಕ್ಷಿತರಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಕಾಸಿಬೊಗ್ಗುರ ಮತ್ತು ತುಂಗಳ ಮಗ ಗಂಗಯ್ಯ ಓದಿನಲ್ಲಿ ಮುಂದಿದ್ದ. ಗಂಗಯ್ಯನು ಪ್ರತಿ

ವರ್ಷವು ಶಾಲೆಯಿಂದ ಇನಾಮು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ಶಾಲೆಯಿಂದ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಇನಾಮು ಯಾವುದೆಂದರೆ ಪುಸ್ತಕ. ತುಂಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಮಗ ತರುತ್ತಿದ್ದ ಇನಾಮನ್ನು ಕಂಡು ಕೋಪ ಉಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಕಳೆದ ಬಾರಿ ಇನಾಮು ಬಂದಾಗ ಆಕೆ ಹೆಬ್ಬಾರರ ಹೆಂಡತಿ ವಿಮಲಮ್ಮನ ಬಳಿ ರಂಗ ಮಾಸ್ತ್ರರಿಗೆ ಬೈದಿದ್ದಳು. 'ಆ ಮಾಸ್ತ್ರದ್ದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಅತಿಯಾಯ್ತು. ಅವನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳಿಸುದಿಲ್ಲ ಅಂದಾಗ ಈ ಮಾಸ್ತ್ರು ಮನೆಬಾಗಿಲಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಕೈಕಾಲು ಒಂದು ಹಿಡೀಲಿಲ್ಲ. ಕಾಡಿಬೇಡಿ ಶಾಲೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತಿಸಿ ಕೊಂಡ್ರು. ಇರ್ಲಿ ಶಾಲೆಯ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ಲೀ. ಆದರೆ ಇನಾಮು ಗಿನಾಮು ಕೊಡುವುದು ಸ್ವಲ್ಪ ಅಧಿಕವೆ. ಅಲ್ಲಮ್ಮ ಆ ಮಾಸ್ತ್ರು ಇನಾಮು ಕೊಡುವುದಾದ್ರೂ ಎಂತಾದ್ದು ಗೊತ್ತಾ? ಪುಸ್ಕು. ನಾಯಿ ಮೂಸಾದ್ದು, ಕಾಗೆ ಕುಟುಕಾದ್ದು, ಯಾವುದಕ್ಕು ಬ್ಯಾಡದ ಓದುವ ಬೂಕು.'[೭] ಇನಾಮಿನ ಬಗ್ಗೆ ತುಂಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ಕೆದಕಬೇಕೆಂದರೂ ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಹೆದರಿ ಸುಮ್ಮನಾಗಿದ್ದಳು. ಈ ಬಾರಿ ಗಂಗಯ್ಯನಿಗೆ ಇನಾಮು ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ತುಂಗನಿಗೆ ತಿಳಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತ ರಂಗ ಮಾಸ್ತ್ರು ಪೀಠಿಕೆ ಯಾಗಿ ಏನಂತೆ ತುಂಗಾ ಎಂದಿದ್ದೇ ತಡ ಮೊದಲೇ ಗುಡಿಸಲ ಮಾಡಿಗೆ ಮುಳಿಯಿಲ್ಲದೆ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದವಳು ಇನ್ನು ಮೂರುಕಾಸಿಗೂ ಉಪಯೋಗವಾಗದ ಇನಾಮನ್ನು ಕೇಳಿ ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಮನದಲ್ಲೇ ಶಪಿಸಿದಳು.

ರಂಗ ಮಾಸ್ತ್ರದ್ದು ಮೃದು ಹೃದಯ, ತಟ್ಟನೆ ಕರಗುವಂತಾದ್ದು. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಗಂಗಯ್ಯ ಇನಾಮಿನ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಅಳಲು ಶುರುವಿಟ್ಟಾಗ ತಾವೇ ಆ ವಿಷಯ ತಲುಪಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊತ್ತಿದ್ದರು. ಬದಲಾದ ಕಾಲಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾದಾಗ ಅವರೇ ಸ್ವತಃ ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕರೆ ತಂದಿದ್ದರು. ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇನಾಮನ್ನು ವಿತರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ತುಂಗಳಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗ ತರುವ ಇನಾಮಿನ ಬಗ್ಗೆ ಖುಷಿಯಿದ್ದರೂ ತನ್ನ ಬಡತನದ ಬಗ್ಗೆಯೇ ಅಸಮಾಧಾನವಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ತಮಗೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ರೇಜಿಗೆಯಾಗಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಇನಾಮಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದ ಬದಲು ಕಾಸಾದರು ಬರಲಿ ಎಂದು ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಸರ್ಕಾರ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿಯನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಿ ಅಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನು ಸುಶಿಕ್ಷಿತರನ್ನಾಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ ರೂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡದ, ಅದರ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯದ ಮುಗ್ಧ ಸಮುದಾಯದ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅವರಿಗೆ ಅಂದಿನ ಗಳಿಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಮುಂದೇ ಎಂದೋ ಅನುಕೂಲ ಒದಗಿಸಬಹುದಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕುರಿತು ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

---

೭. ಇನಾಮು ಕಥೆ ಪುಟ ೬

ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ತುಂಗಳ ಅಸಹನೆ ಎರಡು ಕಾರಣದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಇನಾಮಿನ ಬಗ್ಗೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಗುಡಿಸಲ ಮಾಡಿಗೆ ಮುಳಿ ಹೊದಿಸದ ಗಂಡನ ಬಗ್ಗೆ. ಈ ಎರಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ರಂಗ ಮಾಸ್ತುರಿಂದಲೇ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾಸ್ತು ತುಂಗಳಿಗೆ ಇನಾಮಿನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸಿ, ಆಕೆಯ ಕೋಪಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಕಾನಿಬೊಗ್ಗುರನಿಗೆ ಹೇಳಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಮಗ ಪಡೆದ ಇನಾಮಿನ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ಸಂತಸಗೊಂಡು ಅವನನ್ನು ಶಾಲೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ ಲಂತು ಮಾಸ್ತು ಕೃತಜ್ಞತಾಭಾವದಿಂದ ಅವನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಆ ಖುಷಿಯಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮುಂದಿನ ಚಪ್ಪರವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಷ್ಟು ಬಿದಿರು ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೇ ದಿನವೇ ಇನಾಮಿನ ದಿನ. ಅಂದು ಮುನಿಸಿನಿಂದಲೇ ತುಂಗ ಹೆಬ್ಬಾರರ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟ ನಂತರ ಕಾಸಿಬೊಗ್ಗುರ ಅವನ ತಮ್ಮ ಮಂಜಪ್ಪನೊಡನೆ ಗುಡಿಸಲ ಮಾಡಿಗೆ ಬಿದಿರು ಹಾಕಿ ಮುಳಿ ಹುಲ್ಲನ್ನು ಹೊದಿಸುತ್ತಾನೆ. ತುಂಗ ಸಂಜೆ ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಸೋಜಿಗವಾಯಿತು. ಬದಲಾದ ಗುಡಿಸಲು, ತನ್ನ ಮಗನ ಇನಾಮು ಎರಡನ್ನೂ ಸಂತಸದಿಂದಲೇ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ತುಂಗಳ ಕೋಪ, ಅಸಹನೆ ಎಲ್ಲವೂ ಇದ್ದದ್ದೂ ಬಡ ತನದ ಮೇಲೆ. ಈ ಬಡತನದ ಕೋಪ ತಾಪಗಳು ಗಂಗಯ್ಯನ ಇನಾಮಿನ ಮೇಲೆ ವ್ಯಕ್ತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಗುಡಿಸಲು ಚಂದಗೊಂಡಾಗ ಅದು ತನ್ನಿಂತಾನೆ ಇಳಿದು ಹೋಯಿತು.

ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀತಿ

'ರಾಷ್ಟ್ರ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಮನೋಭಾವ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದು ೧೮ನೇ ಶತಮಾನದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ. ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆ ಉದಯವಾದ ಮೇಲೆ ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದವು. ಸ್ವತಂತ್ರ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದವು. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ವೇಳೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವು ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವನ ಆ ಜನ್ಮ ಸಿದ್ದ ಹಕ್ಕು ಎಂಬ ಕೂಗೆದ್ದಿತ್ತು, ಸುಖೀ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಗುರಿಯನ್ನಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಜನತೆಗೂ ಮೇಲು ಕೀಳೆನ್ನದೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಸೌಲಭ್ಯವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವಂತಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಶಾಲೆಗಳು ಏರ್ಪಟ್ಟವು.

ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಬಾಳು
ಸರ್ವರಿಗೆ ಸಮಪಾಲು

ಎಂಬ ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪುರವರ ನವಯುಗವಾಣಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸೊತ್ತಾಗುತ್ತಾ ಬಂತು.'[೮]

'ಬಸಿರು' ಕಥೆ ಗರ್ಭಿಣಿಯಾದ ಹೆಂಡತಿ 'ಬಿಯಲು'ವಿನ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವ 'ಕುಪ್ಪ'ನ

---

೮. ಪ್ರೊ. ಮರಿದೇವರು ಸಿ.ಕೆ : ಶಿಕ್ಷಣ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಪುಟ ೩೯೬

ಕಥೆಯಾದರೂ, ಅದು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜಾತಿಕೇಂದ್ರಿತ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಿಯಲುವಿಗೆ ನೀರು ನಿಂತೊಡನೆ ಅವಳ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಕುಪ್ಪನ ಉತ್ಸಾಹ ಹೇಳತೀರದು. ಕುಂಟಲ ಪೊದೆಯ ಬಳಿ ಕೋಳಿ ಬಕ್ಕವನ್ನು ಎದುರಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕಬ್ಬಕ್ಕಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಕೇರಿಯ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ, ಬೇಯ್ಸಿದ ಮಾವಿನಕಾಯಿ, ಉಪ್ಪು ನೀರ ಸೌತೆ ಮಿಡಿ ಇಷ್ಟವಂತೆ ಎಂದು ಬೇಡುವುದಕ್ಕೂ ಆರಂಭಿಸಿದ್ದ. ಅದರಲ್ಲೂ ಬೈಲಾರೆಗೆ ಹೋಗಿ ಗಡಿಗೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಕೊರೆದು ನೀರು ಕೋಳಿಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ಅವನ ಚಾಲಾಕಿತನ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಅಲ್ಲದೆ ಗೌಡಡಾಟ್ರು ಬಸುರಿಗೆ ಹಸಿರು ಸೊಪ್ಪು ತರಕಾರಿ ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ನೆನಪಾದಾಗ ಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ಹರಿವೆ ಸೊಪ್ಪು, ನಾಕು ಬದನೆಕಾಯಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಇನ್ನೇನು ಮುಳ್ಳು ಸೌತೆಯ ಬೀಳಿಗೆ ಕೈಹಾಕಬೇಕೆನ್ನುಷ್ಟರಲ್ಲಿ ನಾಯಿ ಬೊಗಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಾಲ್ಕಿತ್ತಿದ್ದ.

ಹೀಗೆ ಪ್ರಯಾಸಪಟ್ಟಾದರು ಹೆಂಡತಿಯ ಬಯಕೆ ತೀರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಪ್ಪನಿಗೆ ಜೀವ ಹಿಂಡುವಂತೆ ಆದದ್ದು, ಆಕೆ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಂತ ತೊಟ್ಟಿಲು ಬೇಕೆಂದು ಹಟ ಹಿಡಿದಾಗ. ಅದನ್ನು ತಂದು ಮುಳಿಮಾಡಿನ ಬಿದಿರಿಗೆ ಬಿಗಿದರೆ, ಮಾಡೇ ಕಳಚಿ ಬೀಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಜಾರಿಕೆಯ ನೆಪ ಹೇಳಿದಾಗ ಅಂತಾ ತೊಟ್ಟಿಲು ಬೇಡ ಮಾರಾಯ್ತಿ, ಲಾಂತು ಪರ್ಬುವಿನ ಮನೆಲಿರುವಂತಾ ಕಾಳಿನ ತೊಟ್ಟಿಲು ತನ್ನಿ ಎಂದು ಬಿಯಲು ಮತ್ತೆ ಸಲಹೆ ನೀಡಿದ್ದಳು. ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತರಲು ಹಣವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಅವಳ ಮೌನವೇ ಅಸಮಾಧಾನವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಹೆಂಡತಿಯ ಹಟಕ್ಕೆ ಸೋಲಲೇಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದಾಗ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದ. ಅವರನ್ನು ಕರೆದರೆ ಜಾನಕಮ್ಮ ದೇವರ ಕೋಣೆಯಿಂದ ಹೊರಬಂದರು. ಆಕೆಯ ಅಪಹಾಸ್ಯ, ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮಾತು ಕೇಳಿಯೂ ಬಿಯಲುವಿನ ತೊಟ್ಟಿಲ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದ. 'ಏನಾ.... ನಾಯಿ ಬೂದಿ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಮಲಗ್ಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ದಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸ್ಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತಾ? ದೇವರು ಜಾತಿಗೆ ತಕ್ಕ ಹಾಗೇ ಜಾಗ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುದು ಮತ್ತ್ಯಾಕಾ?'[೯] ಎಂದು ಅಸಹನೆಯಿಂದ ಜಾನಕಮ್ಮ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡಿದರು. ಶ್ರೇಣೀಕೃತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೇಲು ಜಾತಿ ಮಾತ್ರ ಸಕಲ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಪಡೆದು ಕೆಳಜಾತಿ ಅದರಿಂದ ವಂಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕೆಳಜಾತಿ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ಮೀರಿ ವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅಪರಾಧವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವು ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರು ಕುಪ್ಪನ ಡೋಲು ಅಡವಿಡುವ ಮಾತು ಕೇಳಿ ದೀರ್ಘಾಲೋಚನೆ ಮಾಡಿ 'ನಾಳೆ ಆರುಕಾಸಿಗೂ ಸಿಗದ ಡೋಲು, ಇವತ್ತು ಮೂರು ಕಾಸಿಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ

---

೯. ಬಸಿರು ಕಥೆ ಪುಟ ೯೭

ಕಂಬಳದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಡೋಲಿದ್ದರೆ ಚೆಂದ ಅಂತ ಎಷ್ಟು ಮಂದಿ ಹೇಳ್ಲಿಲ್ಲ'[೧೦] ಎಂದು ಲೆಕ್ಕಾಚಾರ ಹಾಕಿ ಡೋಲನ್ನು ಅಡವು ಇಡುವ ಬದಲು ಒಂದೂವರೆ ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಮಾರಿಬಿಡಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಅವನೆದೆಯಲ್ಲಿ ದುಃಖ ಉಮ್ಮಳಿಸಿಬಂದಿತ್ತು. ಕುಪ್ಪನ ಅಪ್ಪ ಕೊರಗನ ಡೋಲೆಂದರೆ, ನಾಕೂರಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಡೋಲು. ಇಡೀ ಮಾದಿಗರ ಕೇರಿಯಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪನ ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಡೋಲಿತ್ತು. ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಮಾರಿ ಕೈತೊಳೆದುಕೊಂಡಾಗಿತ್ತು. ಎಂತಹ ಬಡತನದಲ್ಲೂ ಈ ಡೋಲನ್ನು ಪ್ರಾಣದಂತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು ಈಗ ಅಡವಿಡಬೇಕು ಎಂದಾಗ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ. ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಹೆಂಡತಿಯ ಆಸೆ ನೆನಪಾದಾಗ ಮಾರಲು ಒಪ್ಪಿ ತೊಟ್ಟಿಲು ಮಾಡಿಸಿಕೊಡುವ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಮಾತಾಡಿದ. ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರು ತೊಟ್ಟಿಲು ಮಾಡುವ ಅಣ್ಣಚಾರಿಗೆ ಬರುವಂತೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿಯೂ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು.

ತೊಟ್ಟಿಲು ಸಿದ್ದವಾಗಿ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಮಾತ್ರ ಕುಪ್ಪ ಬಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯವು ತಿಳಿದೊಡನೆ ಶೆಟ್ಟರು ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಅಂಗಳಕ್ಕಿಳಿದು ತೊಟ್ಟಿಲು ಡೋಲು ಹಿಂತಿರುಗಿಸುವ ವ್ಯವಹಾರ ಮಾತನಾಡಿದಾಗ ಜಾನಕಮ್ಮನವರೇ ನಡುವೆ ಮಾತಾಡಿ ಎರಡು ಮುಡಿ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಡೋಲು, ತೊಟ್ಟಿಲುಕೊಂಡು ಹೋಗಲಿ ಎನ್ನುವರು. ಸಮಯ ಬಂದಾಗ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಾಡಿ ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆಗೆ ಡೋಲು ಪಡೆದಿದ್ದ ಸುಬ್ಬಣ್ಣಯ್ಯನವರಿಗೆ ಶೆಟ್ಟರಿಂದ ಬೇಸರವಾಯಿತು. ಆದರೂ ಕುಪ್ಪನ ಮುಗ್ಧತೆ, ಹೆಂಡತಿಯ ಬಯಕೆಯನ್ನು ತೀರಿಸಲು ಅವನು ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಪರದಾಟವನ್ನು ನೋಡಿ ಅವರೇ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚುತ್ತಾರೆ. ಶೆಟ್ಟರು ಕುಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ತೋರುವ ಔದಾರ್ಯವು ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾನಕಮ್ಮನವರು ಬಿಯಲುವಿನ ತೊಟ್ಟಿಲಿನ ಬಯಕೆ ಕೇಳಿ ಜಾತಿಯ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಮಾದಿಗರ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಡೋಲು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭ ಒದಗಿದಾಗ ದೇವರ ನೀರು ಚಿಮುಕಿಸಿ ಒಳತರಲು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲು ಜಾತಿಯವರು ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಗಳ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಳಸುವ ಸ್ವಾರ್ಥತೆ ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

'ಮೀಯುವ ಆಟ' ಕಥಾಸಂಕಲನದ 'ದಾನ' ಕಥೆಯೂ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು, ಅದರ ವಿರುದ್ಧ ನಡೆದ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಸಂಘರ್ಷದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ತನ್ನ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಆಚರಣೆ, ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ತಮ್ಮ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ತಮಗೆ ಕೇಡು

---

೧೦. ಅದೇ, ಪುಟ ೯೮

ಉಂಟಾದರೆ, ಕೇಡನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿ ತಾವು ಅದರಿಂದ ಮುಕ್ತರಾಗುವ ಸ್ವಾರ್ಥತೆಯೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಅನೇಕ ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊರತಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವೂ ಒಂದು. ಬಾಕ್ಯಾರು ಗುತ್ತಲ್ಲಿ ಈ ಗುತ್ತಿನ ಒಡೆಯರ ಮಗಳು ಸುಶೀಲೆಯ ಬಾಣಂತನದ ಸಂಭ್ರಮ. ಮುಂಜಾನೆ ಗುತ್ತಿನ ಒಡತಿ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರು ಹಸುಗೂಸನ್ನು ಮಲಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮೈಗೆ ಹಸಿ ಮೊಟ್ಟೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಮಗು ಕಣ್ಣುಗಳನ್ನು ಮೇಲುಗಣ್ಣು ಮಾಡಿ ತಲೆ ವಾಲಿಸಿತು. ಸೀತಕ್ಕೆಯವರು ತೋರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಗಂಟಲ ಕಫ ಜಾರಿಸಿದಾಗ ಮಗು ಕಿಟಾರನೆ ಕಿರುಚಿ ಜೀವ ಪಡೆಯಿತು. ತಾಯಿ ಸುಶೀಲೆ ಇನ್ನೂ ಭಯದಲ್ಲೇ ಜೀವ ಹಿಂಡಿಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದಳು. ಗುತ್ತಿನ ಒಡೆಯರು ನಿಶ್ಯಕ್ತರಾಗಿ ಚಾವಡಿಯೊಳಗಿನ ಭೂತಗಳ ಮೊರೆ ಹೋದರು. ಆದರೆ ಸಮಾಧಾನವಾಗದೇ ರಾಮ ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯತ್ತ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕಿದರು.

ಜೋಯಿಸರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆಗಲೇ ಜನಜಾತ್ರೆಯೇ ನೆರೆದಿತ್ತು. ಹನಿಗಣ್ಣಾಗಿಯೇ ಗುತ್ತಿನ ಒಡೆಯರು ಜೋಯಿಸರ ಮುಂದೆ ಮಗುವಿನ ಜಾತಕವನ್ನು ಇಟ್ಟರು. ಜಾತಕ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಜೋಯಿಸರು "ಮಗುವಿಗೆ ರಾಜಯೋಗ ಇದೆ. ಆದರೆ ಶನಿಯದ್ದು ಮೇಲುಗೈ, ಭಾರೀ ಕಾಟವಿದೆ. ಅನ್ನ ಪ್ರಾಶನವಾಗುವವರೆಗೆ ಪ್ರತೀ ಶನಿವಾರ ಮಗುವಿನ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಶನಿಪೂಜೆ – ಶನಿ ಕತೆ ತಪ್ಪಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಶ್ವರ ದೇವಸ್ಥಾನದ ನೀಲಾಂಜನಕ್ಕೆ ಶನಿವಾರ ಎಣ್ಣೆ ಸೇವೆ ಕಡ್ಡಾಯ. ಹಾಗೆಯೇ ಇದೇ ಅಮಾವಾಸೆಗೆ ನಮ್ಮ ಅಜಲಿನ ಕೊರತಿಗೆ ಮಗು ದಾನ ಕೊಡುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಂತೂ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಜತೆಗೆ ಆಕೆಗೆ ಅನ್ನದಾನ ಎಣ್ಣೇದಾನ ಕೂಡಾ."[೧೧] ಜೋಯಿಸರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಗುತ್ತಿನ ಒಡೆಯರು ಆತಂಕಗೊಂಡರು. ಏಕೆಂದರೆ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರಗಳಿಗಾದರೆ ಅವರು ಹಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ನೀಡಿ ನಿರಾಳರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈಗ ಅವರ ತಲೆ ತಿರುಗಿಸಿದ್ದು, ಅಜಲಿನ ಕೊರತಿಗೆ ದಾನಮಾಡುವ ಕುರಿತು. ಹಿಂದೆ ಕೊರತಿಗೆ ದಾನವೆಂದರೆ ಕೊರಗ ಸಂತಾನವೇ ಬಂದು ದಾನ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಹೋಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಕಾಲ ಬದಲಾಗಿದೆ. ಸವರ್ಣೀಯರು ನಡೆಸುವ ಕ್ರೌರ್ಯ ಶೋಷಣೆಗಳು ನಿಧಾನವಾಗಿ ಅವರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಯಾರಾದರೂ ಕೊರತಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೋದರೆ ಮಗ ಕೇತುವೇ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಮೊನ್ನೆ ಕೂಳೂರಿನ ಸರಿಕಮಾರು ಗುತ್ತಿನ ಕಂಬಳದಂದು, ಅಜಲಿನ ಕೊರಗನಿಗೆ ಊರಿನ ಕಂಬಳ ಸಾರುವ ಡೋಲಿನ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಪನಿಕಲ್ಲುವ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸಿದರೆ ಯಾರೂ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಗುತ್ತಿನ ಯಜಮಾನರು ಸ್ವತಃ ವಿಚಾರಿಸಲು ಹೋದರೆ, 'ನನ್ನಪ್ಪನಿಗೆ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಊರಿನ

---

೧೧. ದಾನ ಕಥೆ ಪುಟ ೩೯

ದೊಡ್ಡವರು ಅಜಲಿನ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಡೋಲು ಇಲ್ಲೆ ಜೊತುಬಿದ್ದಿದೆ ನೋಡಿ ಶೆಟ್ರೇ... ಬೇಕಿದ್ರೆ ನಿಮ್ಗೇ ವಾಪಾಸು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ. ನಿಮ್ಮಲ್ಲೇ ಯಾರಾದ್ರೂ ಆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮುಗಿಸಿಬಿಡಿ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ನಮ್ಮ ಕೇರಿಗೆ ಕರೆಯಲು ಬರಬಾರದು ನೋಡಿ'[೧೨] ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಕೊರಗನಿಗೆ ಡೋಲು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ ಊರಿನ ಹಿರಿಯರು ಕೇವಲ ಕಂಬಳ ಸಾರಲು ಮಾತ್ರ ನಿಯೋಜಿತಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಆ ಕಂಬಳದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವ ಅವಕಾಶ ಅವರಿಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ತರತಮ ಭಾವವನ್ನು ನೋಡಿದ ಕೇತು ಆ ಡೋಲಿನ ಬಗ್ಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದ.

ಈ ಸಂಗತಿ ಗುತ್ತಿನ ಒಡೆಯರನ್ನು ಚಿಂತೆಗೀಡುಮಾಡಿತು. ಅವರ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದ ಜೋಯಿಸರು ಪರ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಲು ಹೊರಟವರು ಹಾಗೆಯೇ ಸುಮ್ಮನಾದರು. ಅಜಲಿನ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಚರಣೆಯೂ ಇಂದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಗುತ್ತಿನ ಒಡೆಯರು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಅದು ಜೀವ ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇದೆಯೆಂದು ತಟಸ್ಥರಾದರು.

ಹಿಂದೆ ಪೂಜಾರಿ ಜೋಯಿಸರು ಕೊರಗರಿಗೂ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾವಾಗ ಕುಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ ಕೇತುವಿನಿಂದ ಅವಮಾನಿತನಾದನೋ ಅಂದಿನಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಬಿಗಡಾಯಿಸಿತು. ಕುಪ್ಪ ಪೂಜಾರಿ ಬಸುರಿ ಬಯಕೆಯ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೇಳಲು ಹೋದಾಗ ಕೊರತಿಯು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕೇತುವು 'ನಾನೇ ಬಂದರಾಗದೆ ಮಾರಾಯ...? ಬೇಕಾದರೆ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಖಾಕಿ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ಕರೆತರುವ. ಕೊರತಿಗೆ ಹೊಯ್ಯುವ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ಅವರಿಗೇ ಹೊಯ್ದು ಎಂಜಲನ್ನವನ್ನೂ ಅವರಿಗೇ ತಿನ್ನಿಸಿ ಬಿಡುವ... ಆಗದಾ?'[೧೩] ಎಂದಿದ್ದನು. ಇದರಿಂದ ಕುಪ್ಪ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿದ್ದನು. ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ತಮಗೆ ವಿಧೇಯರಾಗಿಯೇ ಬಂದ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಈಗ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದು, ಅವರಿಂದ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಸದಾ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ದುರುದ್ದೇಶವು ಇದರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ನಡೆದ ಮೇಲೆ ಕೊರತಿಗೆ ಹೇಗೆ ಕರೆ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಎಂಬ ಭಯದಿಂದಲೇ ಒಕ್ಕಲಿನ ಆಳು ಕಾಂತುವನ್ನು ಕಾಡಿನಂಚಿಗೆ ಓಲೆ ಅಟ್ಟಿದ್ದರು. ಹೋದ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಓಲೆ ಮರಳಿ ಬಂದಿತು. ಪ್ರೀತಿಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮಣಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿದೆ ಎಂದು ಗುತ್ತಿನ ಶೆಡ್ತಿ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರು ಕಂಡು ಬರಲು ಕೆಲಸದಾಕೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ನಡೆದರು. ಅವರು ಕೊರತಿಯ ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಮಗ ಕೇತು ಇರಲಿಲ್ಲ.

---

೧೨. ದಾನ ಕಥೆ ಪುಟ ೪೦

೧೩. ಅದೇ, ಪುಟ ೪೨

ಇವರನ್ನು ಕಂಡೊಡನೆ ಕೊರಗ – ಕೊರತಿಯರಿಬ್ಬರು ಸೀತಕ್ಕೆಯವರಿಗೆ ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದರು. ಕೀಳು ಕುಲವಾದರೂ ಆ ಸುಸಂಸ್ಕೃತ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಗುತ್ತಿನ ಶೆಡ್ತಿ ತಲೆಬಾಗುವಂತಾಯಿತು. ಶೆಡ್ತಿಯ ಕರೆಗೆ ಓಗೊಟ್ಟು ಮಾರನೇ ದಿನ ಬರುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಜಾತಿ ಯಾವುದಾದರೇನು? ಕೊರತಿ ನೀತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುವವಳು. ಕೊರತಿಗೆ ಇರುವ ನೀತಿ ಸೀತಕ್ಕೆಗೆ ಇರುವುದೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಕೊರತಿ ಬಸುರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಗುತ್ತಿನ ಶೆಡ್ತಿ ಆಕೆಯ ಬಾಣಂತನ ಕಾಲಕ್ಕೆಂದು ಲೇಹ್ಯ ಕಷಾಯ ವನ್ನು ಭತ್ತ ದಾನ್ಯವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಹದುಪಕಾರ ಎಂದೇ ಆಕೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನಿಷ್ಟವನ್ನು ಅವರು ಮುಗ್ಧತೆಯಿಂದಲೇ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಕೊರತಿ ಬರುವ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ದೊಡ್ಡಗೆರಸೆಗೆ ಅಡುಗೆ ಬಡಿಸಿಯಾಗಿತ್ತು. ಮೊದಲು ಮಗು ದಾನ, ಅನ್ನದಾನ, ಎಣ್ಣೆದಾನ ಮಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡು ಕೊರತಿ ತನ್ನದೆಂದು ನಾಮ ಕರಣ ಮಾಡಿದಳು. 'ಈ ಕುದುಪ ಈಗ ನನ್ನ ಮಗ. ಇವನ ದೇಹದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಕೆಟ್ಟದ್ದು ಈ ತಾಯಿಗೇ ಬರಲಿ'[೧೪] ಎನ್ನುತ್ತಾ ಮಗುವನ್ನು ಮುದ್ದಾಡಿದಳು. ಕೊರತಿಗೆ ದೋಷ ತಟ್ಟಬಹುದು. ಆದರೆ ತಮಗೆ ದೋಷ ನಿವಾರಣೆಯಾದರೆ ಸಾಕು ಎಂಬ ಸ್ವಾರ್ಥವೂ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರಲ್ಲಿದೆ.

ಇನ್ನು ಕೊರತಿಯ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪಡಿಯಾಗಿ ಭತ್ತ ಸುರಿಯುವುದು ಬಾಕಿಯಿದ್ದಾಗ ಕೇತು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗಿದ್ದ. ಕೊರತಿ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಎದೆಗುಂದದೆ ಭತ್ತ ತುಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದವಳೇ 'ನೋಡಿದ್ರಾದೆತ್ತಿ, ಇವ್ನ ಬಸಿರಲ್ಲೇ ಅಲ್ವ, ನೀವು ಗುತ್ತಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲೇಯ್ಯ – ಕಸಾಯವನ್ನೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಕೊರಗನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದುದು. ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದ ಆ ಕೇಡು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೀವು ಕೊಟ್ಟ ಭತ್ತ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಲೆಕ್ಕವುಂಟಾದೆತ್ತಿ? ತಿನ್ನುವ ಬಾಯಿ ನಮ್ಮದು, ಕೊಡುವ ಕೈ ನಿಮ್ಮದು. ಅವತ್ತಿನ ನಿಮ್ಮ ಅನ್ನದ ಋಣ ಇವತ್ತು ನನ್ನ ಮಗನನ್ನು ಹೀಗಿಟ್ಟಿದೆ ನೋಡಿ'[೧೫] ಎಂದಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕೊರತಿ ಅನ್ನದ ಋಣಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ದೋಷ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಅನ್ನದ ಋಣವೂ ಋಣವಲ್ಲ. ಸೇವೆಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಪ್ರತಿಫಲವಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ತನ್ನ ಮಗುವಿನ ದೋಷವನ್ನು ತಾನು ಪಡೆದ ಕೊರತಿಗೆ ಸೀತಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಏನು ಕೊಡಬಲ್ಲಳು? ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗೆ ಕೆಳಸಮುದಾಯವನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಯಷ್ಟೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇತುವೂ ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಕರಗಿದ. ಬಾಲ್ಯದ ಚಿತ್ರಣ ಕಣ್ಣ ಮುಂದೆ ಬಂದಾಗ ತಾಯಿಯ ಕೃತಜ್ಞತೆಯ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಸತ್ಯವಿದೆ ಎಂದು ಅರಿವಾಯಿತು. ಆದರೆ ಇದಾವುದು ಅವನನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲ.

---

೧೪. ದಾನ ಕಥೆ ಪುಟ ೪೪

೧೫. ಅದೇ, ಪುಟ ೪೯

ಕೇತು ತಾಯಿಯನ್ನೇ ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೊರತಿ ಮಗುವನ್ನು ಅವನಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಮಗುವಿನ ಸಣ್ಣ ನಗೆ ಅವನನ್ನು ಕರಗಿಸಿದರೂ ಮೂವತ್ತು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹೀಗೆ ಮಗುವನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಆಗುತ್ತಿದ್ದ ಶಿಕ್ಷೆ ಅವನನ್ನು ತಕ್ಷಣ ಎಚ್ಚರಿಸಿತು. ಕೇತುವಿನ ತಾಯಿ ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅವರ ದೃಢ ಮನಸ್ಸು ಇದಾವುದನ್ನು ಒಪ್ಪುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಕೆಳಜಾತಿಯನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯನ್ನು ಆದರಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ತಂದೆ, ತಾಯಿ ಹಿಂದೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಒಪ್ಪಿ ನಡೆದಂತೆ ಈಗಲೂ ಕೂಡ ಅವರು ಮುಂದುವರೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದನ್ನು ಕೇತು ಒಪ್ಪುವವನಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತ ಕಾಲ ಬದಲಾದಂತೆ ನಾವು ಬದಲಾಗಬೇಕು. ಈ ಪದ್ಧತಿಗಳೆಲ್ಲ ನಿರ್ಮೂಲನೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕೊರತಿಯ ದಾನ ಸ್ವೀಕಾರ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ಕೇತು ಬಂದಿದ್ದರಿಂದ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರ ಆತಂಕವು ಕಡಿಮೆಯಾಯ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಕೊರತಿ ಕೇತುವಿಗೆ ಮಗುಕೊಟ್ಟಾಗ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೇತುವಿನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ತೆಪ್ಪಗಿರಿಸುವ ಉಪಾಯ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜ ದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿದ್ದ ಜಾತಿಯ ಸಂಘರ್ಷವೇ ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪಡೆದ ಶಿಕ್ಷಣ ಅದು ಕೊಟ್ಟ ಅರಿವು ಅವನನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟಿಸುವ ಹಾಗೇ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ' ಕಥೆಯು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕೂಪಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾದ ಪ್ರೇಮ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಸೇವಂತಿ ಮೂಲ್ಯರ ಜಾತಿಯವಳು. ಮೆಟ್ರಿಕ್ಕನ್ನು ಮುಗಿಸಿದ ನಂತರ ತ್ಯಾಂಪಣ್ಣ ಶೆಟ್ಟರ ಮಗಳಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುವಾಗ ಅವಳಣ್ಣ ಗಂಗಯ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಪ್ರೀತಿಯಾಗಿತ್ತು. ಇವರಿಬ್ಬರ ಪ್ರೀತಿ ವಿಷಯ ಗಂಗಯ್ಯನ ತಾಯಿ ಕೂಸಕ್ಕೆಯವರಿಗೆ ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಶೆಟ್ಟರಿಗೆ ರವಾನಿಸಿದ್ದರು. ಶೆಟ್ಟರು ಮಗನನ್ನು ತಮ್ಮ ಹಿಡಿತಕ್ಕೆ ತರುವುದಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ತಂಗಿ ಕಿನ್ನಿಮೂಲ್ಯಯ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಒಂದೇ ಮನೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ತರುವುದು, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡು ಕೊಡುವುದು ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದರು. ಸೇವಂತಿ ಮತ್ತು ಗಂಗಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿಯರ ಪ್ರೀತಿ ಮುರಿಯಲು ಕಾರಣವಾದದ್ದು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಗಂಗಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವನು. ಅವರ ಮನೆಗೆ ಮೂಲ್ಯರ ಸೇವಂತಿ ಸೊಸೆಯಾಗಿ ಬರುವುದು ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಮಾತು. ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿ ವಿದ್ಯಾವಂತನಾದರು ತನ್ನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಾಗದಷ್ಟು ದುರ್ಬಲನಾಗುತ್ತಾ, ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಗಂಗಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿಯು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ತೊರೆದು ಮದುವೆಯಾಗಿ ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವನನ್ನು, ಅವನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನಂಬಿದ ಸೇವಂತಿ ಯಾರ ಬಳಿಯೂ ತನ್ನ ನೋವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಗದೇ ಸಂಕಟಪಡುತ್ತಾಳೆ.

ಅವಳು ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಕೇಳಿದ್ದ ಓಲೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮುಕ್ತನಾಗುವ ಆಸೆ ಅವನದಾಗಿದ್ದರೆ, ಆ ಓಲೆಯನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬಿಟ್ಟು ತನ್ನ ಒಡವೆಗೆ ಆಸೆ ಪಡದಿರುವ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಡವೆಗಿಂತ ಪ್ರೀತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಅದೇ ಇಲ್ಲವಾದಾಗ ಆ ಓಲೆಯಿಂದ ಆಗುವುದಾದರೂ ಏನು ಎಂದು ಅದನ್ನು ನೀರಿಗೆ ಬಿಡುತ್ತಾಳೆ.

"ವಸುಂಧರೆಯ ಗ್ಯಾನ" ಕಥಾಸಂಕಲನದ 'ಇವರ್‍ಯಾಕೆ ಕೊರಗರು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗರ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ, ಅವರಿಗಾಗಿರುವ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಕೊರಗರ ಬದುಕು ಹಿಂದೆ ಬಹಳ ಹೀನಾಯ ವಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ತ ದನ ತಿನ್ನುವವರು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಕೊಡದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲೇ ಬದುಕುವಂತಾಗಿತ್ತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಗಿ ಯಾಗಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಬೆತ್ತ, ಬಿದಿರುಗಳ ಬುಟ್ಟಿ, ಮೊರ, ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕಾಯಿತು.

ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಕೊರಗರು ಎಲ್ಲಾ ಅನಿಷ್ಟಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ ಅಜಲಿನ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬಲಿಯಾದರು. ಬೇರೆಯವರ ಆಪತ್ತು ಕಳೆಯಲು ಕೊರಗ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಭತ್ತ, ಅನ್ನದಾನ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೆ, ಪದೇ ಪದೇ ಕಾಯಿಲೆ ಬೀಳುವವರು ಹರಳೆಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ ನೋಡಿಕೊಂಡು ಪಾತ್ರೆಯ ಸಮೇತ ಆ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಆಕೆ ಅದನ್ನು ಶನಿ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದಾನ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ.

ಇಂಥ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೊರಗರಿಗೆ ಅನೇಕ ಹೋರಾಟಗಳ ನಂತರ ೧೯೫೬ರಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಗಳ ಆದೇಶದಂತೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೂ ಅಜಲಿನ ಪದ್ಧತಿ, ಜೀತ-ಬಡತನದಿಂದ ಅವರು ಹೊರಬರಲಾಗಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಕರ ಸತತ ಪ್ರಯತ್ನ ಹೋರಾಟದಿಂದ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವೂ ೧೯೫೮ರ ಸಾಲಿನಿಂದ ಕೊರಗರನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆದಿವಾಸಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅವರ ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸಲು ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳು ಕಾರ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ.

ಈ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಕೊರಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೌಲಭ್ಯವು ಇವರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೊರಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವರನ್ನು ತಲುಪುವ ಮೊದಲೇ ದುರ್ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಉದಾ ಹರಣೆ ಎಂದರೆ ತಬರ ಕೊರಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಬಯ್ಯುವಿಗೆ ಬಸುರಿ ಬಯಕೆಯೆಂದು ನೀರಲ್ಲಿ ಬೇಯಿಸಿದ ಮಾವಿನಕಾಯಿ, ಮಿಡಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದಾಗ, ದೆತ್ತಿ ಒಂದು ಮಣ್ಣಿನ

ಗದ್ದವಲ್ಲಿಗೆ ಬೇಯಿಸಿದ ಮಾವಿನಕಾಯಿ, ಬೇಯಿಸಿದ ಹೆಬ್ಬಲಸಿನಕಾಯಿ, ಕೇನದಂಡೆ, ಮಿಡಿ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿಯನ್ನು ಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದೆತ್ತಿಯ ಕೈಯಿಂದ ಆಳುಗಳ ಮೂಲಕ ತಬರ ಕೊರಗನ ಕೈಗೆ ಸೇರುವವರೆಗೆ ಅದು ಅರ್ಧ ಖಾಲಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಹಲವು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬೇರೂರಿವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಈ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯ ತಾರತಮ್ಯ, ಶೋಷಣೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಹಾಗೂ ಅದರೊಂದಿಗೆ ಇರುವ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಜಾತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಭೇದಗಳು, ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೂ ವೈಮನಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುತ್ತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸ್ತರದಲ್ಲೂ ಅನ್ಯಾಯ, ಅಕ್ರಮ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಜನರಲ್ಲಿ ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

೨ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ

ಭಾರತೀಯ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಜಾತಿ ಸಂಘರ್ಷದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿಯೇ ನಡೆದಿದೆ. ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವರ್ಗ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಅನೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ಮಹಾಕ್ರಾಂತಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಮಾನತೆ, ಭ್ರಾತೃತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿ ದರೆ, ರಷ್ಯಾದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಮಾನತೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ಬ್ರಿಟಿಷರ ದುಂಡುಮೇಜಿನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ 'ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವನ್ನು ಶೋಷಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೂಮಾಲೀಕರು ಬಡ ಕೃಷಿ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಹಿಂಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮ ವರ್ಗದವರು ದಲಿತರನ್ನು ಅಸಹನೀಯವಾಗಿ ಹಿಂಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಮಗೆ ಎಲ್ಲರ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಸರ್ಕಾರ ಬೇಕು'[೧೬] ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರೆಂದರೆ ಉತ್ತಮ ವರ್ಗ ದವರು; ಶ್ರೀಮಂತರು. ದಲಿತರೆಂದರೆ ಕೆಳವರ್ಗದವರು; ಬಡವರು. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ಬುದ್ಧನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಅವನು ತನ್ನ ತತ್ವಜ್ಞಾನದ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ವಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದ್ದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ವರ್ಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೇಳುವ ಮೊದಲೇ ಬುದ್ಧ ಹೇಳಿದ್ದ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಅಂಬೇಡ್ಕರರು ತಮ್ಮ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧನನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತ 'ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಬಗ್ಗೆ ಬುದ್ಧನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಧೋರಣೆ ಏನೆಂದರೆ, ಅವನ ಅಷ್ಟಾಂಗ ಮಾರ್ಗತತ್ವವು ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷ ಇದೆ ಎಂದೂ ಆ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವೇ ದುಃಖದ ಮೂಲ ಎಂದೂ ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ'[೧೭] ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬುದ್ಧ,

---

೧೬. ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ : ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೪೮೪

೧೭. ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೪೮೫

ಬಸವಣ್ಣ, ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಇನ್ನೂ ಮುಂತಾದವರು ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಕುರಿತು ಚಿಂತಿಸಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದ್ದರು. ಶ್ರೀಮಂತ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯನ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಜಾತಿಯಲ್ಲದೆ, ಸೋದರ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲೂ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಅಂಶಗಳನ್ನು 'ಧಣಿಗಳ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ' ಮತ್ತು 'ಸೀಮಂತ' ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸ ಲಾಗಿದೆ.

'ಧಣಿಗಳ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ' ಇಂತದೇ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕಥೆಯಾಗಿದೆ. ಕಥೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಶಾಂಭವಿ ಹೊಳೆಯ ದಡದಲ್ಲಿ ಮುಸುರೆ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತಿಕ್ಕುತ್ತ ಅದಕ್ಕೆ ಗುಣ ವಾಚನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಶಾಂಭವಿ ಹೊಳೆ ಈ ಸಲ ಮಾತ್ರ ಭಾರಿ ಅಪವಾದವನ್ನು ಅವರ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ತಂದು ಹಾಕಿದೆ. ಆಷಾಢ – ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದ ಮಳೆಗಾಲದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಮತ್ತು ಕುದುಪರ ಮಗ ಗುಡ್ಡ ಧನಿ ವೆಂಪ್ಪಯ್ಯನವರ ಮನೆಯ ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ತೊಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ದುರದೃಷ್ಟ ವೆಂಬಂತೆ ಅವನು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮಣ್ಣು ಕುಸಿದಾಗ ಪಾತ್ರೆಗಳು ನದಿ ಪಾಲಾದವು. ಆತಂಕಗೊಂಡ ಗುಡ್ಡ ಈಜಿ ತೆಂಗಿನ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ವಿಷಯ ಮುಟ್ಟಿಸಿದ. ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಬಂದ ಕುದುಪನು ನೀರಿಗಿಳಿದು ಪಾತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದ. ಆದರೆ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ ಮಾತ್ರ ಅವನಿಗೆ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಈ ವಿಷಯ ಧಣಿಗಳಿಗೆ ತಿಳಿದಾಗ ಗುಡ್ಡನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಪ್ಪು ಮಾಡದ ಮಗನು ಅನುಭವಿಸುವ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕಂಡು ಆಕೆ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ಬೇಸಿಗೆಯವರೆಗೆ ಪಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿ ಬಂಧಮುಕ್ತಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಕೂಲಿ ನಾಲಿಯಾದರು ಆತ್ಮಗೌರವದಿಂದ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದ ಚಿನ್ನಮ್ಮನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಈಗ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪ ವಾದ ಬಂದೆರಗಿದೆ. ಆ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದಲೇ ಆಕೆ ನದಿಯನ್ನು ದೂಷಿಸುತ್ತ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಪಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅವರ ಸಂಸಾರ ಒಂಬತ್ತು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ದುಡಿದಿದೆ. ಈಗ ವೈಶಾಖ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರು ಹೂಳೆತ್ತುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಮುರಿಯುವ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಸುಸ್ತಾಗಿ ಕುದುಪ ಕುಸಿದಾಗ ಧನಿಗಳು ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ 'ಎದ್ದೇಳೊ ಮೂರ್ಖಾಸಿನವ. ಪಡಿ ಅಳೆಯುವಾಗ ಪಾವಕ್ಕಿ ಕಮ್ಮಿ ಮಾಡಿದರೆ ಸುಮ್ಮನೆ ಇರ್ತಿಯೇನೋ ನೀನು?'[೧೮] ಎಂದು ಸಿಡುಕಿದರು. ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಈ ಪಡಿಯಿಲ್ಲದ ದುಡಿತದ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವಿದೆ. ಒಂದು ಕಡೆ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪವಾದ, ಇನ್ನೊಂದು ಅವರ ಕಠಿಣ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಫಲವಿಲ್ಲ. ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ದುಡಿದರೂ ಧಣಿಗಳ ಬಾಯಿಗೆ ಆಹಾರವಾಗಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅವರದಾಗಿದೆ.

---

೧೮. ಮೀಯುವ ಆಟ, ಧಣಿಗಳ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ ಪುಟ ೨೨

ನಿಶ್ಶಕ್ತನಾಗಿಯೇ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹೂಳು ತುಂಬಿದ್ದನ್ನು ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಕುದುಪ ಬೀಳುವಂತಾದ. ಅಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಹೊಳೆಯ ಉದರದಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ. ಈ ಲೋಟವನ್ನು ಚಿನ್ನಮ್ಮ ತನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಾಗಲಂತು ಅವಳ ಸಹನೆ ಮೀರಿದ್ದು ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಬಡತನವಾದರೂ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದ ಇದ್ದ ಅವರಿಗೆ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪವಾದ, ಪಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿಯುವ ಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿದ್ದು, ಈ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟದಿಂದ ಎಂದು ಅದನ್ನು ನದಿಗೆ ಎಸೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಆದ ಅವಮಾನವನ್ನು ತಾನೇ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟವನ್ನು ನದಿಗೆ ಎಸೆಯುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಆಕೆ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟವನ್ನು ಧಣಿಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರೂ ಕಳ್ಳತನದ ಅಪವಾದವೇನು ತಪ್ಪುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಪಡಿಯಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ ಸಿಕ್ಕ ನಂತರ ಆ ಪಡಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು ಎಂದು ಧಣಿಗಳು ಅವರ ಪರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಶ್ರೀಮಂತರು ಬಡವರ ಬಡತನವನ್ನು ಶೋಷಿಸುವವರೇ ಹೊರತು ಅವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡುವವರಲ್ಲ. ಈ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯರಹಿತ ಯಜಮಾನ ಪರಂಪರೆಯ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಮೌಲ್ಯಸಹಿತ ಮನುಷ್ಯರಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಧನಿಗೆ ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ ಮುಖ್ಯ. ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಜೀವನದ ಮೌಲ್ಯ ಮುಖ್ಯ. ಅದರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಕಥೆಯು ವಸಾಹತೋತ್ತರ ಸಂದರ್ಭದ ಪ್ರಮುಖ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದೆ.

‘ಸೀಮಂತ’ ಕತೆಯು ಸಂಬಂಧದಲ್ಲೇ ನಡೆಯುವ ವರ್ಗ ತಾರತಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಸೀತೆಯು ಸೀಮಂತ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಳೇ ಹೊರತು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿರಲಿಲ್ಲ. ನೋಡುವ ಆಸೆ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕಾಡುತಿತ್ತು. ‘ಸೀಮಂತ ಅಂದ್ರೆ ಏನಮ್ಮಾ? ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ. ನಂತರದ್ದು ‘ಬಯಕೆ ಅಂದ್ರೇನಮ್ಮಾ?’ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಬಸುರಿಯರು ಆಸೆ ಪಡುವ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ತಿನ್ನಿಸುವುದು ಎಂದು ತಾಯಿ ಹೇಳಿದಾಕ್ಷಣ, ಮತ್ತೆ, ‘ಬಸ್ರಿ ಯಾಕಾಕ್ತಾರಮ್ಮಾ.... ಹೇಗಾಗ್ತಾರೆ? ನಾನು ಬಸ್ರಿಯಾಗೋದು ಯಾವಾಗಮ್ಮಾ? ನಂಗೂ ಸೀಮಂತ ಮಾಡ್ತೀಯೇನಮ್ಮ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎಸೆದಾಗ ಮಾತ್ರ ತಾಯಿ ತಲೆಗೊಂದು ಮೊಟಕುತ್ತಿದ್ದರು.’[೧೯] ಅವಳ ಗೆಳತಿ ರೇವತಿ ತನ್ನ ಚಿಕ್ಕಮ್ಮನ ಸೀಮಂತವನ್ನು ವರ್ಣಿಸಿದ ಮೇಲಂತೂ ಸೀತೆಗೆ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆಯಂತೂ ಮೆದುಳನ್ನು ಕೆದಕುತ್ತಿತ್ತು.

ಅಂತೂ ಸೀತೆಗೆ ಜಾನಕಿ ಮಾಮಿಯ ಸೀಮಂತಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಪ್ಪ ಗೋಪಾಲನ ಕೈಹಿಡಿದು ಸೀತೆ ಮಾಮಿಯ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾಮಿಯ ಮನೆ ಬಳಿ ಬಂದಾಗ ಎರಡಂತಸ್ತಿನ ಮನೆ ಕಂಡು ಖುಷಿಪಟ್ಟಳು. ನಡುಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರು ಉಟ್ಟಿದ್ದ ಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆ,

---

೧೯. ನಾಕನೇ ನೀರು, ಸೀಮಂತ ಕಥೆ ಪುಟ ೧೯೭

ಕೊರಳ ತುಂಬಿದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಗಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ನೋಡಿದಳು. ಎಷ್ಟೋ ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಬಂದ ಮಾಮಿ ತನ್ನ ಅಣ್ಣ ಗೋಪಾಲನ ಬಳಿ ಬರದೇ ಒಳ ನಡೆದಳು. ಮತ್ತೆ ಅಲಂಕೃತಳಾಗಿ ಹೊರ ಬಂದಾಗಲೂ ಆಕೆ ತನ್ನ ಅಣ್ಣನ ಬಳಿ ಸುಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಜಾನಕಿ ಮಾಮಿ ಯನ್ನು ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಆಕೆಯೆದುರಿಗೆ ಮೂರು ಕಾಲಿನ ಮುಕ್ಕಳಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಅದರಲ್ಲಿ ಗೆರಸೆಯಿರಿಸಿ ಬಯಕೆ ಬಡಿಸಲಾರಂಭಿಸಿದಳು. ಬುಟ್ಟಿ ಬುಟ್ಟಿ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳು ಒಳಕೋಣೆಯಿಂದ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದವು. ಸೀತೆ ಸುಮತಿ ಮಾಮಿಯ ಮಗಳು ಶಾರದೆಯೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದವಳು ಆ ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ನುಸುಳಿ ಜಾನಕಿಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ನಿಂತುಕೊಂಡಳು. ಮಾಮಿಯ ಮುಂದೆ ಏನೇನೋ ಆಕಾರದ ಬಣ್ಣದ ವಿಚಿತ್ರ ಹೆಸರಿನ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಗಳು ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇಕರಿಯ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಗಳು ಗೆರಸೆಯನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಿದ್ದವು. ಈ ಮಧ್ಯೆ ಸೀತೆಗೆ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ತಿಂದುಬಿಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಹಂಬಲದೊಂದಿಗೆ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಆತಂಕ ಶುರುವಾಗಿತ್ತು. ಈಗಾಗಲೇ ಬಡಿಸಿದ್ದ ಸಿಹಿತಿಂಡಿಯ ರಾಶಿ ಆಕೆಯ ತಲೆಯನ್ನು ದಾಟಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ನಂತರ ಹಣ್ಣುಗಳ ಸರಿ. ಕೊನೆಗೆ ಮಾಮಿಯ ಗಂಡ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆ ತರಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಬೇಯಿಸಿ ಸಿಪ್ಪೆ ಕಳಚಿದ್ದ ಕೋಳಿಮೊಟ್ಟೆ ಹೊರ ಬಂತು ಸೀತೆಯ ಆನಂದಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಬಯಕೆಶಾಸ್ತ್ರದ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ನಿಂಗಿಷ್ಟದ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡು ಎಂದಾಗ ಜಾನಕಿ ತನ್ನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲೇ ಇದ್ದ ಸೀತೆಗೆ ಕೊಡದೆ, ಶ್ರೀಮಂತ ಮನೆಯ ಹೆಂಗಸು ಎತ್ತುಕೊಂಡಿದ್ದ ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಾಗ ಅದು ಥೂ ಎಂದು ಎಸೆಯುತ್ತದೆ. ಪೆಚ್ಚಾದ ಮಾಮಿ ತನ್ನ ನಾದಿನಿಯ ಮಗುವಿಗೆ ಬಲವಂತದಿಂದ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಸೀಮಂತದ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರ ಕುತೂಹಲ, ಆಸೆ ಹೊತ್ತು ಬಂದಿದ್ದ ಸೀತೆಗೆ ಶ್ರೀಮಂತಳಾಗಿದ್ದ ಮಾಮಿ ಬಡವರಾದ ತಮ್ಮ ಮೇಲೆ ತೋರಿದ ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವನ್ನು ಕಂಡು ನಿರಾಸೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ದುಃಖ ತಡೆಯಲಾಗದೆ ತನ್ನ ಅಪ್ಪನ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಮುಖ ಮುಚ್ಚಿ ಅಳುತ್ತಾಳೆ.

ಗೋಪಾಲನ ಸಹೋದರಿ ಜಾನಕಿ ಬಡತನದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದವಳು. ಶ್ರೀಮಂತರ ಮನೆಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಅವಳ ವರ್ತನೆಯೇ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ರಕ್ತಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ ಅಣ್ಣ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಮಾತನಾಡಿಸದೇ ತನ್ನ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹಣದ ವಿಷಯ ಬಂದಾಗ ಸಂಬಂಧ ಇರಲಿ, ಬಿಡಲಿ ಅದು ಅಂತರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಅರ್ಥೈಸಬಹುದು.

೩. ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧಗಳ ಚಿತ್ರಣ

ಮಾನವ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬವೇ ಮೂಲಾಧಾರ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ಪಂಗಡ ಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ವೃತ್ತಿಗಳೂ, ಎಲ್ಲ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳೂ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಅವಸ್ಥೆಗಳೂ, ಆಶ್ರಮಗಳೂ, ಸಂಬಂಧಗಳೂ ಹುಟ್ಟಿರುವುದು ಕುಟುಂಬದಿಂದ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವು ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣ

ಸಂಸ್ಥೆಯಾದರೂ, ಅದು ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಥೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಇತರ ಎಲ್ಲ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ನಿಂತಿರುವುದು ಅದರ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ. ಕುಟುಂಬದ ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಮದುವೆ ಮಹಾದ್ವಾರ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದು ಮದುವೆಯೇ. ಹಲವಾರು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಒಂದು ಆರ್ಥಿಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಅವರ ಸುತ್ತಲು ಸಾಮಾಜಿಕವಾದ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾದ ಬಲೆಯನ್ನು ಹೆಣೆದು, ಅವರ ಬಾಳಿಗೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನು, ಸಾರ್ಥಕತೆಯನ್ನು, ಸ್ವಾರಸ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿ, ಕುಟುಂಬವನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸಂಯೋಜಿಸಿ, ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಡುವುದು ಈ ಮದುವೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮದುವೆಯು ಕುಟುಂಬದ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಮದುವೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕನ್ನು ಸಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಜನಾಂಗ ಈಗ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದಿ ಮಾನವರು ಕುಟುಂಬದ ಅಗತ್ಯವನ್ನೂ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನೂ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮೊದಲು ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ? ಆದರೆ ಸಮಾಜದ ಸಮುದಾಯದ ಕಲ್ಪನೆ ಮೂಡಿದೊಡನೆಯೇ ಕುಟುಂಬದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಮನುಷ್ಯ ಕಂಡುಕೊಂಡ.

'ಕುಟುಂಬದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಾಹವೇ ಭೂಮಿಕೆ. ಕುಟುಂಬ ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಇದೇ ನಾಂದಿ. ವಿವಾಹದ ವಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ, ಪದ್ಧತಿಗಳಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿದ್ದರೂ ಅದರ ಆಶಯಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇಂಗಿತಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತಾನವಿದೆ. ವಿಶ್ವದ ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳೂ ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸುಭದ್ರಗೊಳಿಸುವ ಕಾತರತೆಯನ್ನು ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜನಾಂಗದ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ, ಆಯಾ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೆಲೆಯನ್ನು ಅವಲಂಭಿಸಿ ವೈವಾಹಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಮೂಡಿಬರುತ್ತವೆ.'[೨೦] ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕಾರ್ಯಗಳುಂಟು; ಬಾಧ್ಯತೆಗಳುಂಟು. ವಿವಾಹ ಸಂಬಂಧವು ಬದುಕಿನ ಪ್ರಮುಖ ತಿರುವಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸಮಾನ ಅಭಿರುಚಿ, ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳ ದಂಪತಿಗಳ ಸಹಬಾಳ್ವೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ವಿವಾಹ ಗೆಲುವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ವಿವಾಹದಂತೆ ಪ್ರೀತಿಯೂ ಕೂಡ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಬೆಸುಗೆ. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯು ಮುರುಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ವಯೋ ಸಹಜ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಅನಂತರ ಮನೆತನ, ಗೌರವ, ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಿವೆ.

ಕೆಲವೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮಗೆ ಅರಿವಿಲ್ಲದಂತೆ ವೇಶ್ಯಾಕೂಪದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು, ಹಿಂಸೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಬದುಕಲು ಹವಣಿಸುವ ಸ್ತ್ರೀ

---

೨೦. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಎಸ್.ಕೆ : ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಪುಟ ೯

ಸಮುದಾಯವೂ ಇದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೀಮಿತ ಗೊಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ, ದಾಂಪತ್ಯ ಹೀಗೆ ಹಲವು ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ಬಗ್ಗುಂಡಿ ಪ್ರಸಂಗ' ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪಾಳ್ವರು ಮತ್ತು ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರು ದಂಪತಿಗಳು. ಆದರೆ ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮಾತ್ರ ಇಲ್ಲ. ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರು ತಗ್ಗಿ ಬಗ್ಗಿ ನಡೆದು ಸಂಸಾರದ ದೋಣಿ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಸದಾ ದರ್ಪ, ಕುಡಿತದ ಮತ್ತಿನಿಂದ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿತದ ಲ್ಲಿಡುವ ಸ್ವಭಾವ ವೆಂಕಪ್ಪಾಳ್ವರದು. ಈ ಹಿಡಿತ ಕೇವಲ ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲಷ್ಟೆ ಅಲ್ಲ. ಆಳಾದ ಕರಿಯ ಮತ್ತು ಮಗ ಜಗ್ಗುವಿನ ಮೇಲೂ ಕೂಡ. ಆಳನ್ನು ಕೆಳದರ್ಜೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅವರಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯಿಂದ ಬಂದಿರುವಂಥದು. ಮಗ ಜಗ್ಗು ಕರಿಯನೊಂದಿಗೆ ಓಡಾಡಿದರು, ಜೊತೆ ಯಿದ್ದರು, ಮಲಗಿದ್ದರು ಅದನ್ನು ಸಹಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಅಪ್ಪಣೆ ಇಲ್ಲದೆ ಯಾವುದು ನಡೆಯಬಾರದು ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಧಿಕಾರ ಮಂತ್ರ. ಒಮ್ಮೆ ಕರಿಯ ಕೋಳಿಯನ್ನು ಊರ ಮಾರಿ ಪೂಜೆಗೆ ಕಡಿಯ ಲೆಂದು ಒಡೆಯರಿಂದ ಅಪ್ಪಣೆ ಪಡೆದು ಹೋಗಿ ಬಂದರೂ ಅದನ್ನು ತನಗೆ ನೆನಪಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಊಟ ಬಡಿಸುವಾಗ ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರು ಹೊಡೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೋ ಬಾರಿ 'ಈ ಹಸುವಿನಂತ ಹೆಂಗ್ಸಿಗೆ ಇಂತಹ ರಾವಣಾಸುರ ಹೇಗೆ ಗಂಟು ಬಿದ್ದನಪ್ಪಾ?'[೨೧] ಎಂದು ಕರಿಯ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಬಗ್ಗುಂಡಿಗೆಂದು ಕರಿಯ ಹೋಗಲು ಅಟ್ಟದಿಂದ ಬಲೆ ತೆಗೆದು ಹೊರಡಲು ಅನುವಾಗಿದ್ದಾಗ ಮೂಗಿನವರೆಗೂ ಕುಡಿದು ಬಂದ ಆಳ್ವರು ಅವಾಚ್ಯ ಶಬ್ದಗಳಿಂದ ಕರಿಯನಿಗೂ ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರಿಗೂ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಮಾತಾಡಿದಾಗ ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರು 'ನೀವೆಲ್ಲಿ ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ರಿ? ಯಾರ ಮನೇಲಿ ಪಾಡಾರಿ ಬಿದ್ದಿದ್ರಿ. ನಿಮ್ಗೇ ಅಡ್ಡಕ್ಕೇರಿ ಕುತ್ತರಿ ಬಲೆ ತೆಗೆಯಲು ಸನ್ನಿ ಹಿಡಿದಿತ್ತಾ'[೨೨] ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಳು. ಏಕೆಂದರೆ ಪ್ರತಿ ಬಾರಿಯು ಕುಡಿದು ಬಂದಾಗ ಈ ರೀತಿ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಬೈಯ್ದಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಎಂದೂ ತನ್ನ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸದ ಹೆಂಡತಿ ಇಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ, ತಡೆಯಲಾಗದೆ ಕುರ್ಚಿ ಅಡ್ಡಗೋಲನ್ನು ತೆಗೆದು ಹೊಡೆಯಲು ಹೋದಾಗ ಕರಿಯನೇ ಆಳ್ವರನ್ನು ದೂಡಿದ್ದ. ನನ್ನನ್ನು ದೂಡಿದ ಎಂದು ಆಳ್ವರು ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೈ ಮಾಡಲು ಹೋದಾಗ "ವೆಂಕಪ್ಪಾಳ್ವರೇ" ಎಂದು ಆರ್ಭಟಿಸಿದ್ದ. ಹೆಚ್ಚು ಕಡಿಮೆ ಕರಿಯನ ಪ್ರಾಯದವರಾದ ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಗೆ ಕರಿಯನು ತಾಯಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದ. ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಸಹ್ಯ ರೀತಿಯ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸಿದಾಗ ಅವನಿಂದ ತಡೆಯಲಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಮಾರನೇ ದಿನ ಆಳ್ವರಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮುಳ್ಳು ಸೌತೆ ಹೆಚ್ಚಿ

---

೨೧. ನಾಕನೇ ನೀರು, ಬಗ್ಗುಂಡಿ ಪ್ರಸಂಗ ಪುಟ ೧೦೭

೨೨. ಅದೇ, ಪುಟ ೧೧೨

ಕೊಡುತ್ತ, ಹೆಂಡತಿಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರು. ಬಹುಶಃ ಹಿಂದಿನ ದಿನದ ವರ್ತನೆ ಅವರಿಗೆ ಹೇಸಿಗೆಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿರಬೇಕು ತನ್ನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಒಬ್ಬ ಆಳಿಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರದೆ, ಹೇಸಿಗೆಯಂತಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿರಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ಆಳ್ವರು ಪರಿವರ್ತನೆಯಾದಂತೆ ನಟಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಅವರು ಕೆಳಜಾತಿಯ ಆಳು ಕರಿಯ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಅರ್ಭಟಿಸಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ಕರಿಯನ ಮಧ್ಯೆ ಸಲ್ಲದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅನುಮಾನದಿಂದ ವಿಷ ಹಾಕಿ ಕರಿಯನನ್ನು ಕೊಲ್ಲಲು ಬಯಸಿದ್ದರು. ಆದರೆ ವಿಷಲೇಪಿತ ಸೌತೆ ತಿಂದು ಹುಂಜ ಸತ್ತಿತ್ತು. ಆಳ್ವರ ಜಂಬ ಸತ್ತಿತ್ತು.

'ಮೀಯುವ ಆಟ' ಕಥಾಸಂಕಲನದ 'ಸಖಿಗೀತ' ಕತೆಯು ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಬಾಳಿದ ವೃದ್ಧ ದಂಪತಿಗಳ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕತೆ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಮಾದೇಗೌಡ ಮತ್ತು ಸಿರಿದೇವಿಯೆಂಬ ಯುವ ದಂಪತಿಗಳಿಂದ. ಈ ಯುವ ದಂಪತಿಗಳದು ಪ್ರೇಮ ವಿವಾಹ. ಮಾಸ್ತ್ರ ಮಾದೇಗೌಡನ ಕತೆ ಹೇಳುವ ವೈಖರಿಗೆ ಆಕೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. 'ಮುದ್ದಣ್ಣ ಮನೋರಮೆಯರ ಸಲ್ಲಾಪದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಕತೆಯು ಆಧುನಿಕ ಲೇಖಕ ದಂಪತಿಗಳ ಮಾತುಕತೆಯಾಗಿ ಬಳಸಿರುವ ಬಗೆಯಂತೂ ಅದ್ಭುತವಾಗಿದೆ.'[೨೩]

ಈಗ ಆತ ಹೆಂಡತಿಯ ಮನಸೆಳೆಯಲು ಕತೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ದಂಪತಿಗಳ ಕತೆ. ಆ ದಂಪತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪತಿಯು ಕವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕಷ್ಟದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ಉಡುಪಿ ಪರ್ಯಾಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಯನ್ನು ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಬಯಲು ಸೀಮೆಯ ಕವಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನೀಡಿ, ಅವರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಕಾರು ಬರುವುದಾಗಿ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಆಯೋಜಕರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಆ ದಿನ ಕವಿ ಪತ್ನಿಗೆ ಆದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆಯಾದರು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ನೋಡಬೇಕೆನ್ನುವುದೇ ಅವರ ಆಸೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಪತಿಯೊಂದಿಗೆ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಭಾಗ್ಯವೆಂದೇ ತಿಳಿದರು.

ಅಂತೂ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೊರಡುವ ದಿನ ಬಂದೇಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಕಾದರು. ಕಾರು ಬರಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಂಜೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಬಂದ ಕಾರಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕೂರುವಷ್ಟು ಜಾಗ ಇತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನಿಸುತ್ತ 'ನೋಡವ್ವ ಜೀವನದಾಗ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಎಷ್ಟೋ ದೊಡ್ಡ ತ್ರಾಸ ಸೈಸ್‌ಕೊಂಡಿ, ಇದನ್ನೂ ಸೈಸ್‌ಗೋಂಡುಬಿಡ್ಲಾ. ಹ್ಯಾಂಗೂ ಒಪ್ಪಿಗೊಂಡೀನಿ. ಮಾತಿಗೆ ತಪ್ಪಾಂಗಿಲ್ಲ. ನನ್ನ ಜೀವಾನ ಇಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊಂಟೀನಿ. ನನಗೊತ್ತದೆ ನನ್ನ ಕೈಹಿಡ್ದು ಬಾಳ ತ್ರಾಸ್ ಅನುಭವಿಸಿದೀ ಅಂತ... ನಿನಗಾದ ಬ್ಯಾಸರಾನ ಈ ಒಂದು ಸಾರೇ ಒಳಿಗ್ಹಾಕೋ.

---

೨೩. ರಹಮತ್ ತರೀಕರೆ : ಚಿಂತನೆಯ ಪಾಡು ಪುಟ ೧೦೫

ನಾ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಇಬ್ರೂ ಮತ್ತೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗುಣಾ'[೨೪] ಎಂದರು. ಹನಿಗಣ್ಣಾಗಿಯೆ ಕವಿಯನ್ನು ಕವಿಪತ್ನಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಕವಿಗಳದ್ದು ಬಡತನದ ಸಂಸಾರ. ಬಡತನದ ಕಷ್ಟದಲ್ಲೇ ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಂಸಾರ ವನ್ನು ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ನಡೆಸಿದರು. ಪತ್ನಿಯೂ ಅಷ್ಟೇ ಎಂಥ ಕಷ್ಟದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಪತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದರು. ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಹಿರಿದಾದ ಆಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದದೆ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸಿದರು. ಸಾಮರಸ್ಯವೇ ಸುಗಮ ದಾಂಪತ್ಯದ ಯಶಸ್ಸು ಎಂದು ಬಾಳಿದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಬ್ಬದಿಂದ ಹಿಂದಿರುಗಿದ ಮೇಲೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಹಣ ಸೇರಿಸುವುದೇ ಕಷ್ಟವಾಯಿತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಭರತ ನಾಡಿನ ಭಾರೀ ದೊಡ್ಡ ಪುರಸ್ಕಾರ ಅವರ ಕಾವ್ಯಮಾಲೆಗೆ ಒಲಿದು ಬಂತು. ದುಡ್ಡು, ಕೀರ್ತಿ ಒಟ್ಟಿಗೆ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಿತು. ಆ ಹಣದಿಂದ ಇನ್ನೇನು ಪತ್ನಿಯೊಂದಿಗೆ ಉಡುಪಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕೆನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಡತನದ ಕೊಡುಗೆಯೆಂಬಂತೆ ಕವಿ ಪತ್ನಿಗೆ ಲಕ್ವ ಹೊಡೆದಿತ್ತು. ಆ ನಂತರ ಅವರು ಎದ್ದದ್ದು ಹೆಣವಾಗಿಯೇ. ಕವಿಗಳು ಬಡತನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಾಗಲೂ ಪತ್ನಿಯ ಆಸೆ ಈಡೇರಿಸಲು ಆಗಲಿಲ್ಲ. ಸಿರಿ ಒಲಿದ ಮೇಲೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಪತ್ನಿ ಸತ್ತು ವರುಷ ಉರುಳುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಉಡುಪಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಗೋಷ್ಟಿಯ ಕರೆ ಕವಿಗೆ ಬಂದಿತ್ತು. ಹೊರಡುವ ವೇಳೆಗೆ ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿ ಚಾಳೀಸಿನ ಹುಡುಕಾಟದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಕಾರು ಬಂದು ಕಾಯುತ್ತಿತ್ತು. ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾಗಲಂತು ಆಕೆಯ ಆಸೆ ಈಡೇರಲಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಯ ಪಕ್ಷ ಆಕೆಯ ಚಾಳೀಸಿನ ಮೂಲಕವಾದರು ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದರು. ಕಡಲೂರಿ ನತ್ತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಕಾರು ಉಡುಪಿಯನ್ನು ತಲುಪಿತು. ಕವಿಗಳು ತಮ್ಮ ಚಾಳೀಸನ್ನು ಎಡ ಕಿಸೆಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ಬಲಕಿಸೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಪತ್ನಿಯ ಚಾಳೀಸನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅಂತೂ ಪತ್ನಿಯ ಕಣ್ಣಾಗಿದ್ದ ಚಾಳೀಸಿನ ಮೂಲಕ ಕೃಷ್ಣನ ದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದರು. ಜೀವಂತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಪತ್ನಿಯ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲಾಗದ್ದನ್ನು ಮರಣಾನಂತರ ಚಾಳೀಸಿನ ಮೂಲಕ ಈಡೇರಿಸುವ ಹಂಬಲ ಕವಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇದರಿಂದಾದರು ತಮಗೆ ಆತ್ಮ ತೃಪ್ತಿ, ಪತ್ನಿಗೆ ಆತ್ಮ ಶಾಂತಿ ಸಿಗಲಿ ಎಂದು ಹಾರೈಸುತ್ತಾರೆ.

'ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕತೆಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ. ಒಂದು ಕವಿ ದಂಪತಿಗಳದು. ಮತ್ತೊಂದು ಸಿರಿದೇವಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ಗಂಡನದು. ಈ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಕರುಣಾರ್ದ್ರವಾಗಿಯೇ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ತನ್ಮೂಲಕ ಕತೆಯೊಳಗೆ ಒಂದು ನಾಟಕೀಯತೆಯೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಿರಿದೇವಿ ಮತ್ತು ಆಕೆಯ ಗಂಡ, ಕವಿ ಮತ್ತು ಕವಿಯ ಹೆಂಡತಿ ದ್ವಂದ್ವ ರೇಖೆಗಳಂತೆ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಣಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ನಾಗವೇಣಿಯವರಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದು ಆಸೆಯಲ್ಲಿ ಮಣ್ಣಾದ ಕವಿ ಪತ್ನಿ.'[೨೫]

---

೨೪. ಮೀಯುವ ಆಟ, ಸಖೀಗೀತ ಪುಟ ೩೨

೨೫. ಡಾ. ಹಾ ಮ ನಾಗಾರ್ಜುನ : ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪುಟ ೪೨೦

'ಒಡವೆ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ದಾರು ಮತ್ತು ಮಾರಪ್ಪನ ಜೋಡಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದಾರು ಸಿರಿವಂತ ಎಂತಪ್ಪ ರೈಗಳ ಮಗಳು. ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಸುಖದಿಂದಲೇ ಕಳೆದ ದಾರು, ಯೌವನಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮೈ ನೆರೆಯದೆ ಇದ್ದಾಗ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯ ಬಂಧನದಲ್ಲಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಕಂಡು ರೈಗಳು ಮೊದಲು ಪಂಡಿತನಲ್ಲಿಗೆ ನಂತರ ಪೇಟೆಯ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಿದ ವೈದ್ಯರು ದಾರುವಿಗೆ ಗರ್ಭ ಚೀಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೇ ಆಕೆ ಪುಷ್ಪವತಿಯೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಊರಿಗೆ ಮರಳುವ ಮುನ್ನವೇ ಪಿಜಿನ ಮೂಲ್ಯನ ಶೆಟ್ಟರ ಮಗಳು ಶಿಖಂಡಿಯಂತೆ ಎಂದು ಊರಿಡೀ ಸಾರಿರುತ್ತಾನೆ. ರೈಗಳ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಓಡಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ ಜನರು ದೇಹದ ಅಂಗಗಳೆಲ್ಲ ಸರಿಯಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಯಾವುದರ ಕೊರತೆಯಾಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ಮಾತನಾಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದರು. 'ಇನ್ನು ಕೆಲವರು ದಾರು ಅಂಬೆಗಾಲಿಕ್ಕುತ್ತಿರುವ ಬಾಲ್ಯದ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಚಿತ್ತಕೆತ್ತಿ ತಂದು ಆಗ ಮಗುವಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಕಡೆ ಎಲ್ಲ ಅವಯವಗಳಿದ್ದವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ದಾರು ಊರಿನವರಿಗೆ ಕುತೂಹಲದ ಬೊಟ್ಟಾದಳು. ವ್ಯಂಗ್ಯದ ತುತ್ತಾದಳು. ಕುಹಕದ ವಸ್ತುವಾದಳು.'[೨೬] ಊರವರ ಒಂದೊಂದು ಮಾತು ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಕೈಗೊಂಬೆಯಂತಾಗಿ ಆಕೆ ಅಡುಗೆ ಮನೆಯನ್ನೆ ತನ್ನ ಪ್ರಪಂಚವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡಳು.

ಒಂಟಿ ಬಾಳಿಗೆ ಜೋಡಿಯಾಗಲೆಂದು ಮಾರಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ ದಾರುವಿನ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಾರಪ್ಪನ ತಾಯಿ ಸೂರಕ್ಕೆಯು ತನ್ನ ಮಗನ ವರ್ತನೆ ಕಂಡು ಸರಿಯಾದವಳನ್ನು ತಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದರು. ಈತ ಸಂಸಾರ ನಡೆಸಲಾರ ಎಂದು ದಾರುವನ್ನು ಸೊಸೆಯಾಗಿ ತರಲು ಒಪ್ಪಿದಳು. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಮಾರಪ್ಪ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿನೆಡೆಗೆ ಯಾವುದೇ ಆಸಕ್ತಿ ತಾಳದೆ ಉಪ್ಪಿನ ಕಾಯಿದೆ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಗಾಂಧಿಯ ಖಾದಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ. ಮದುವೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಬಾರಿಯು ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ, ಮಾತಾಡಿಸದೆ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿ ಕೊಂಡು ಮನಸ್ಸು ಬಂದಾಗ ಮನೆ ಕಡೆ ಸುಳಿಯುತ್ತಿದ್ದ. ಯಾರಾದರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ 'ನಂಗೆ ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ತಿ ಜತೆ ಬಾಳುವೆ ಎಂತದ್ದು. ಆಕೆಗೊಂದು ಗಂಡು ದಿಕ್ಕು ಬೇಕಿತ್ತು. ಪಾಪ ಪುಣ್ಯ ನೋಡಿ ಮದ್ವೆಯಾದೆ'[೨೭] ಎಂದೆನ್ನುತ್ತಾ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ದಾರುವಂತೂ ತನ್ನ ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದದ್ದನ್ನು ಪಂಚಾಮೃತ ವೆನ್ನುತ್ತಾ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹಾಗೆಯೇ ವಯೋ ಸಹಜ, ದೈಹಿಕ ಬಯಕೆಗಳನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಇಂಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ದಿನ ಮುಂದೂಡುತ್ತಿದ್ದಳು.

---

೨೬. ಒಡವೆ ಕತೆ ಪುಟ ೫೬

೨೭. ಅದೇ, ಪುಟ ೫೫

ಸದಾ ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗಿದ್ದು, ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಮಾರಪ್ಪ ಒಂದು ದಿನ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ತುಳು ನಾಡಿಗೆ ಗಾಂಧಿ ಬರುವ ಸುದ್ಧಿ ತಂದಿದ್ದ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧೀಜಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ವಿರುದ್ಧ ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಹಾಗೂ ಧನ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೂ ಭೇಟಿ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿ ಬರುವ ಸುದ್ಧಿ ಕೇಳಿ ದಾರು ಖುಷಿ ಪಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಆದರೆ ಸೂರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ 'ಅವನ್ಯಾಕೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬರ್ತಾನಿಲ್ಲಿಗೆ? ಏನ್ ಕೆಲ್ಸ ಅವ್ನಿಗೆ ನಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ'[೨೮] ಎಂದು ಮುಖ ಸಿಂಡರಿಸಿದಳು. ಸುಮಾರು ಆರೇಳು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ ಗಾಂಧೀಜಿ ಮಂಗಳೂರು ಪೇಟೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು.

ಆಗ ಸೂರಕ್ಕೆಯೂ ಮಗನ ಜೊತೆ ಹೊರಟಿದ್ದಳು. ಇವರು ಹೋಗುವ ದೋಣಿಯಲ್ಲೇ ಜಾರು ಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಅವನ ಮಗಳು ಜಾನಕಿ ಗಾಂಧಿಯವರ ಮದುವೆಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾಳೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಒಡವೆ ಧರಿಸಿ ಹೊರಟಿದ್ದರು. ಗಾಂಧಿಯವರು ಸಮಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಂದು ಮಾತನಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಜನರು ವೇದಿಕೆ ಮೇಲೆ ನಿಧಿ ಅರ್ಪಿಸಲು ಹೋದಾಗ ಜಾನಕಿಯು ತಾನೇ ನೇಯ್ದ ಖಾದಿ ಬಟ್ಟೆಯ ಗಂಟೊಂದನ್ನು ಗಾಂಧಿಗೆ ಕೊಡಲು ಹೋದಾಗ ಅವರು ಅವಳು ಹೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಒಡವೆಯನ್ನು ದೇಶದ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಜಾನಕಿ ಮೊದಲು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕಿದಳು. ತಂದೆಯ ತಾಕೀತಿಗೆ ಹೆದರಿ ಬಿಚ್ಚಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನೇ ವೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸೂರಕ್ಕೆಗೆ ದಿಗಿಲಾಯಿತು. ಗಾಂಧಿ ಎಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಸರವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಿಡುವರೋ ಏನೋ ಎಂದು ಸೆರಗು ಎಳೆದುಕೊಂಡಳು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಮಾರಪ್ಪ ಸರವನ್ನು ಕೊಡಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೆಂಡಕಾರಿದ್ದಳು. ಸೂರಕ್ಕೆ ತನ್ನ ಗಂಡ ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಒಂದು ನಗವೆಂದರೆ ಈ ಅವಲಕ್ಕಿ ಸರ. ಈ ಸರವನ್ನು ದೋಚಲು ಬಂದವರೇ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಗಾಂಧಿ ಮತ್ತು ತನ್ನ ಮಗನ ಮೇಲೆ ಅಸಹನೆ ತೋರಿದಳು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಸಂಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿ ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರಾದರೂ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಜನರ ಅಸಹನೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಈಗ ಮತ್ತೆ ಗಾಂಧಿ ಬರುವುದನ್ನು ಕೇಳಿ ಶಪಿಸತೊಡಗಿದಳು. ವಿಷಯ ತಿಳಿಸಿ ಹೋದ ಮಾರಪ್ಪ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿದ್ದು, ಗಾಂಧಿ ಬರುವ ವಾರದ ಮುಂಚೆಯೇ. ಬಂದವನೇ ದಾರುವನ್ನು ಹೆಸರಿಡಿದು ಕರೆದ. ತನ್ನನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡದ ಗಂಡ ಇಂದು ಕರೆದದ್ದು ಸೂರಕ್ಕೆ ದಾರು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅಚ್ಚರಿಯೇ. ಆಗ ಮಾರಪ್ಪ ನೇರವಾಗಿ ಕೇಳಿದ್ದು ದಾರುವಿನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು. ದಾರು ಒಪ್ಪದೇ ಇದ್ದಾಗ 'ಹತ್ ಬಿಕನಾಸಿ ಶಿಖಂಡಿ, ನಿಂಗೆ ಈ ಒಡವೆ ಬೇರೆ ಕೇಡು. ಒಬ್ಬ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಒಡವೆ ನಿನಗಿದ್ಯೇನೆ? ಈ ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನೀನೇನು ಮಾಡ್ತಿಯೆನೆ? ಅದನ್ನು ಗಾಂಧಿಗಾದ್ರೂ ಕೊಟ್ಟು ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೋ...'[೨೯] ಎಂದು ಕಿರುಚಿದ. ಲೋಕದ ನೂರಾರು ಬಾಯಿಗಳು

---

೨೮. ಒಡವೆ ಕತೆ ಪುಟ ೫೭

೨೯. ಅದೇ; ಪುಟ ೫೯

ಹಂಗಿಸಿದಾಗ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದ ದಾರು ತನ್ನ ಗಂಡನೇ ಹೀಯಾಳಿಸಿದಾಗ ಸಹಿಸಲಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬೇಲಿಯೇ ಎದ್ದು ಹೊಲ ಮೇಯ್ದಂತೆ. ಗಂಡನೇ ಆಕೆಯನ್ನು ಹಂಗಿಸಿದಾಗ ಮೌನವಾಗಿ ತನ್ನ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಗಂಟುಕಟ್ಟಿ ತಂದು ಗಂಡನ ತೊಡೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟಳು. ಇವನ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಬಂದ ಮಾತುಗಳು ಅವನ ಗಾಂಧೀ ವಾದದ ಸಾಚಾತನವನ್ನು ಅದರ ಸೋಗಲಾಡಿತನವನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅವನು ಗಾಂಧಿ ಯಿಂದ ಕಲಿತದ್ದೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾಗಿ ತಾನು ದೇಶ ಪರ ಹೋರಾಡಿ, ದೇಶವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸಲು ಹೊರಟವನು ತನ್ನ ಸಂಸಾರವನ್ನೇ ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿದ್ದ. ತಾಳಿ ಕಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯಿತು ಎಂಬಂತೆ ದಾರುವಿನ ವಿಷಯ ದಲ್ಲಿ ಉದಾಸೀನ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಗಾಂಧಿವಾದಿಯಾಗಿ ಸಜ್ಜಾಗಿ ಊರೂರು ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ದಾರು ಒಡವೆ ಕೊಡದಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವಳನ್ನು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಬೈದು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾದ. ಆದರೆ ಕೊನೆಗೆ ದಾರುವಿನ ಮಾತೆ ಬುದ್ಧಿ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

'ಗಾಳ' ಕತೆಯು ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಹೊರಟು ಹಿಂತಿರುಗಿದಾಗ ಆತಂಕಕ್ಕೊಳಗಾದ ಮುಗ್ಧ ಮುಡೂರನ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಕತೆಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಮುಡೂರ ಬಾಣಂತಿ ಕೆರೆಯ ಮುಟ್ಟುಕಲ್ಲಿನ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಮೀನಿಗಾಗಿ ಗಾಳದ ಬಾಯಿಗೆ ಎರೆಹುಳು ಹಾಕಿ ನೀರಿಗೆ ಇಳಿಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಂದಿ ಗಿದ್ದ ನಾಯಿ ಬೊಳ್ಳನು ಒಂದೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಎರೆಹುಳು ತುಂಬಿದ್ದ ಗೆರಟೆಯನ್ನು ಮುಗುಚಿಯೇ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯೂ ಗಾಳಕ್ಕೆ ಬೀಳುವ ಮೀನಿನಂತಾಗಿತ್ತು. ಮುಡೂರನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಾಗ ಲೆಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮನಸ್ಸು ಹಗುರ ಆಗುವವರೆಗೂ ಇರುತ್ತಿದ್ದ. ಇಂದು ಅವನಿಗೆ ಕೋಪ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಸ್ನೇಹಿತರಂತಿದ್ದ ಧಣಿಗಳು. ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಹೊರಟ ಮುಡೂರ ಹಿಂದಿ ರುಗಿ ಬಂದಾಗ ಹೆಂಡತಿಯು ಗರ್ಭಿಣಿಯೆಂದು ಕೇಳಿ ಖುಷಿಗೊಂಡಿದ್ದ. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ತಲೆಗೆ ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ಸಿಡಿಲಿಗೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವಂತೆ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತನಾಗಿದ್ದ. ಒಮ್ಮೆಲೆ ಅವನಿಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿದ್ದು, ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಗರ್ಭಿಣಿಯೆಂಬ ಸುದ್ಧಿಯನ್ನು ತಿಳಿಸದ ತಮ್ಮ ಬೇಚನ ಬೇಜವಾಬ್ದಾರಿ ಬಗ್ಗೆ. ಮುಡೂರ ಗಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಮೊದಲು ಶೆಟ್ಟರು ಅವರ ಪತ್ನಿ ಕುಟ್ಟಿಯಕ್ಕೆ ಬೇಚನ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಿ, ಚಿನ್ನಮ್ಮನನ್ನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಹೇಳಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಮುಡೂರ ಅವಳನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಅವನಿಗೆ ಬೇಯಿಸಿ ಹಾಕುವವರು ಯಾರು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಚಿನ್ನಮ್ಮ ನನ್ನು ಅಲ್ಲೇ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟಿದ್ದನು. ತನಗೆ ಅನಾನುಕೂಲವಾದರು ತಮ್ಮ ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಮನಸ್ಸು ಅವನದು. ಗಟ್ಟದಿಂದ ವಾಪಸ್ಸಾಗಿ ಶೆಟ್ಟರೊಡನೆ ತನ್ನ ಆತಂಕ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಶೆಟ್ಟರು ಚಿನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗು ವುದಿಲ್ಲ. ಅವಳಿಗೆ ಏನೂ ತೊಂದರೆ ಆಗದೇ ಸುಖವಾಗಿ ಮೈಕಳೆಯಲಿ ಎಂದು ಹರಕೆ ಹೊರುತ್ತಾನೆ.

ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಬೇಚ ಮತ್ತು ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಹುಡುಗಾಟ ಕಂಡು ಕೋಪ, ಅನುಮಾನ, ದುಃಖ ಒಟ್ಟೊಟ್ಟಿಗೆ ಸುಳಿದರೂ ಅದನ್ನು ತೋರಗೊಡದೆ ಸುಮ್ಮನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಕೇರಿಯವರೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಮ್ಮನ ಬಸಿರಿನ ಬಗ್ಗೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡಿದರು. ತಮ್ಮನ ಮೇಲಿನ ಅಗಾಧ ಪ್ರೀತಿ, ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲಿರುವ ಅಪಾರ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕುಟ್ಯಕ್ಕೆ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿದಾಗ ಅವಳಿಗೆ ಎಂಟು ತಿಂಗಳೆಂದು ದೇಯಿ ಪದೇತಿಯೇ ಹೇಳಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದಾಗ ಅವನು ನಿರಾಳನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿಯದೇ ಮುಗ್ಧನಾಗಿರುವ ಮುಡೂರನ ಪಾತ್ರ ತುಂಬ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದಿದೆ. ಇವನ ಮುಗ್ಧತೆಯನ್ನು ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡ ಆತನ ಪತ್ನಿ ಮತ್ತು ತಮ್ಮನ ಕೆಟ್ಟತನ ಇಲ್ಲಿ ಬೇಸರತರಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ಕತೆಯ ಅನಾವರಣವಿದೆ. ಇದು ತುಳುನಾಡಿನ ಶಿಷ್ಟ ಕತೆಯಲ್ಲ. ತುಳುನಾಡಿನ ಜಾನಪದ ಕತೆಯ ಹಿನ್ನಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಲಿಂಗ ರಾಜಕಾರಣವನ್ನು ಈ ಕತೆಯು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುತ್ತ ಸಿರಿ ಪಾಡ್ದನದ ನಾಯಕಿ ತುಳು ಪಾಡ್ದನವನ್ನೇ ಲೇಖಕಿ ಕತೆಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪರಂಪರೆಯ ಮಿತ್‌ಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಸಂವೇದನೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುವ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರಬುದ್ಧವಾಗಿ ಮಾಡಿತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಸಿರಿ ಸತ್ಯನಾಪುರ ಅರಮನೆಯ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಬೆರ್ಮ ಆಳ್ವರ ಮೊಮ್ಮಗಳು. ಸಿರಿಯನ್ನು ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ದೂರದ ಸಂಬಂಧಿಯಾದ ಸಂಕರು ಪೂಂಜೆದಿಯ ಮಗ ಕಾಂತುಪೂಂಜನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸತ್ಯನಾಪುರದ ಅರಮನೆಯ ಐಸಿರಿ ಸತ್ಯಲೋಕದ ಸಿರಿಯ ಮದುವೆ ಅದ್ದೂರಿ ಯಾಗಿಯೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಕಬ್ಬಿನಜಲ್ಲೆ, ಲಾವಂಚದ ಹುಲ್ಲ ಮೂಟೆಗಳನ್ನೆ ಬಳಸಿ, ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಚಪ್ಪರ ವೆಬ್ಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಚ್ಚುಬೆಲ್ಲದಲ್ಲೇ ಚಪ್ಪರದಡಿಯ ಮಣ್ಣನ್ನು ಅರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಚಪ್ಪರದ ಕೆಳಗೆ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಪಂಚೋಳಿ ವೀಳ್ಯದೆಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇಯ್ದು ನೂರಾರು ತಡಿಕೆಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಪೇಟೆಯ ಬಣ್ಣದ ರುಮಾಲಿನ ಸೆಟ್ಟಿ ಜವುಳಿಯ ಮೂಟೆಯನ್ನೇ ಹೊತ್ತು ತರುವನು. ಆ ಸೆಟ್ಟಿ ಸೀರೆಗಳ ಲ್ಲಿರುವ ಜರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೂವಿನ ಚಿತ್ತಾರಗಳನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದಾಗ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಎಲ್ಲವನ್ನು ಮೊಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಇರಲಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸೆಟ್ಟಿಯು ಚಿನ್ನದ ವರಹಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ಹೋಗುವಾಗ ಚಿನ್ನದ ಆಚಾರಿ ಬರುವನು. ಅವನು ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು, ಆ ಒಡವೆಗಳ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ ನೋಡಿ ಅಜ್ಜಯ್ಯನು ಮುತ್ತಿನ ಒಡವೆಗಳು, ಚಿನ್ನದ ಒಡವೆಗಳು ಇಡೀ ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಒಡವೆಗಳೆಲ್ಲ ಸಿರಿಗೆ ಇರಲಿ ಎಂದು ಖರೀದಿಸಿ ಆಚಾರಿಗೆ ಕೊಡುವಷ್ಟು ವರಹಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಅಂತೂ ಸಿರಿಯ ಮದುವೆಯ ದಿನ ಬಂದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಅರಮನೆಯ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಹರಿದು ಬಂತು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಸಂಭ್ರಮವೇ ಸಂಭ್ರಮ. ಸಿರಿಗೆ ಅರಿಶಿಣ ಹಾಲು ಹಚ್ಚಿ, ಸ್ನಾನದ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿದರು. ಆಮೇಲೆ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯ ಲೇಪಿಸಿದರು. ಈಗ ಸಿರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಆಭರಣ ತೊಡಿಸಿದರು. ಅವಳ ಐಸಿರಿಗೆ, ಮೈಸಿರಿಗೆ ಆಭರಣ ಗಳು ಸೆರೆಯಾಯಿತು. ಚಿನ್ನದ ಬಾಚಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಬಾಚಿ, ಹೂವಿನ ಜೆಲ್ಲಿಬಿಟ್ಟೂ ಆಯಿತು. ಇನ್ನು ಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆ ಉಡಿಸಬೇಕು. ಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದರೆ ಹೆಂಗಸರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಮಿಂಚು ಬಡಿದಂತಾಯಿತು. ಯಾವ ಸೀಮೆಯ ಸೆಟ್ಟಿಗಾರ ಈ ಪರಿಯಾಗಿ ಹೂ ನೇಯ್ದನೊ ಎಂದು ಅವರು ಅಚ್ಚರಿಗೊಂಡರು. ಸಿರಿಗೆ ಸಿಂಗಾರ ಮುಗಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯ ದಿಬ್ಬಣ ಬಂತು. ಸಿರಿ ಚಪ್ಪರಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಾಗ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಸಿರಿಗೆ ಹೂ ಸೀರೆ ಕೊಡಿಸುವ ಮೊದಲು ಬಂಟರು ಹೆಂಗಸರು ಸಿರಿಯ ಕೈಗೆ ಒಂದು ಕವಳೆ ವೀಳ್ಯದೆಲೆ ಅಡಿಕೆಯ ಜತೆಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗೆಜ್ಜೆ ಕತ್ತಿ ನೀಡಿದರು. ಆ ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ ಸಿರಿಯ ಸೊಂಟದಲ್ಲಿ ನೆಲೆ ಯಾದಾಗ ಅವಳ ಹೆಣ್ತನಕ್ಕೆ ನೈತಿಕ ಬಲ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಜಯ್ಯನು ಆ ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ ಬಂಟರ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ಕೇವಲ ದಿಟ್ಟತನದ ಪ್ರತೀಕವಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯ ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಟ್ಟ ಹಾಕಬಲ್ಲ ಸಂಕೇತ ಎಂದರು. ಕಣ್ಣೀರಿನ ಧಾರೆ ಹರಿಸುತ್ತಲೇ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಮೊಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆದು ಬಿಕ್ಕಿ ಬಿಕ್ಕಿ ಅಳುತ್ತ ಸತ್ಯದದಂಡಿಗೆ ಮೇಲೆ ಕೂರಿಸಿ ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿರಿಯ ಮದುವೆಯೂ ದೇಸಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯಲ್ಲಿನ ಮದುವೆಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಮದುವೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳಿಗೆ ನೈತಿಕ ಬಲ ಮುಂದೆ ಬದುಕನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಶಕ್ತಿ ಬರಲೆಂದು ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ ನೀಡಿ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಎದುರಿಸುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತುಂಬಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಕಾಂತುಪೂಂಜನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ವಕ್ರಬುದ್ಧಿಯಾದರು ಆತನನ್ನು ಈಕೆ ಮೂಗುದಾರ ಹಾಕಿ ಹಿಡಿದಿಡ ಬಲ್ಲಳು ಎಂದು ಸಂಕರುಪೂಂಜೆದಿ ಸೊಸೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಡುವಾಗ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಸತ್ಯವನ್ನು ಬೆಳಗುವ ಮಗಳಾಗಿ, ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದಾರಿ ತೋರುವ ದೀಪವಾಗಿರು ಎಂದು ಹಾರೈಸಿ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಸಿರಿಯು ಗಂಡನ ಮನೆಗೆ ಒಗ್ಗಿಕೊಂಡು ದಿನದೂಡುತ್ತಿರಬೇಕಾದರೆ ಅವಳಿಗೆ ನೀರು ನಿಂತಿತು. ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಬಂದು ಮೊಮ್ಮಗಳನ್ನು ಹರಸಿ ಹಿಂದಿರುಗಿದವರು ಮತ್ತೆ ಸಿರಿಗೆ ಏಳು ತಿಂಗಳು ತುಂಬಿದಾಗ ಬಂದರು. ಸಿರಿಗೆ ಬಯಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತಿದಾಗ ಸಂಕರುಪೂಂಜೆದಿ ಮಗನ ಸಲಹೆ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆತ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ ಬಯಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಅಸಮ್ಮತಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಹೆದರಿ ಜೋಯಿಸರ ಬಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಬರುವಾಗ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಕೊಟ್ಟ ಸೀರೆಯನ್ನು ಮನೆಗೆ ತರದೆ ಸೂಳೆಸಿದ್ದು ಮನೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ಅವಳು ಆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಉಡುತ್ತಾಳೆ. ಮೊದಲಿ ನಿಂದಲೂ ಅವನದು ವಕ್ರಬುದ್ಧಿ, ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಹಾವಾಸದಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ

ಆಸಕ್ತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ವೇಶ್ಯೆಯು ಉಟ್ಟ ಸೀರೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಬಯಕೆ ಶಾಸ್ತ್ರದ ದಿನ ಉಡಲು ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೆಂಡತಿ ಬಿಟ್ಟು ಪರಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಬಯಸುವ ಗಂಡನನ್ನು ಆಕೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಸತ್ತ ಬಳಿಕ ದೂರದ ಅಳಿಯ ಸೂಡದ ಸಂಕರಾಳ್ವನ ಜೊತೆಗೆ ಕಾಂತುಪೂಂಜನು ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ನೀಡಬೇಕಾಗಿ ಒತ್ತಾಯಿಸಿದಾಗ, ಗಂಡನಿಂದ ಬರ ಕೊಡುವಂತೆ ಒತ್ತಾಯಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗೆ ಅವಳ ಮೊದಲ ದಾಂಪತ್ಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವಕ್ರಬುದ್ಧಿಯ ಗಂಡನ ಜೊತೆ ಆಕೆ ಹೆಣಗಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಗಂಡನ ಪರಸ್ತ್ರೀ ವ್ಯಾಮೋಹವನ್ನು ಆಕೆ ಖಂಡಿಸಿ, ಸೂರ್ಯ ಕಂತುವ ಮುನ್ನ ಮಾಬುಕಳ ದಾಟುವ ಮೂಲಕ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಇಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಕೋರ್ಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಹೋರಾಡಿ ವಿಚ್ಛೇದನವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿರಿಗೆ ನ್ಯಾಯ ಒದಗಿಸಲು ಯಾರು ಇಲ್ಲದಾಗ ತಾನೇ ಹೋರಾಡಿ ವಿಚ್ಛೇದನ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲತೆಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ.

ಮಾಬುಕಳ ದಾಟಿದ ಮೇಲೆ ಆಕೆ ಸೇರಿದ್ದು, ಬೋಳ ಸೀಮೆಯ ಕಾಡು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಸಿರಿಗೆ ಅಣ್ಣಂದಿರಾಗಿ ಬಂದವರು ಕರಿ ಕಾಸಿಂಗರಾಯ ಮತ್ತು ಬಿಳಿ ದೇಸಿಂಗರಾಯ. ಅವಳ ಕತೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಕಣ್ಣೀರಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಅರಮನೆಗೆ ಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹರೆಯದಲ್ಲಿರುವ ಸಿರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಲು ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ, ಕೊಟ್ರಾಡಿಯ ಜಮೀನ್ದಾರ ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವನಿಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಮದುವೆಯಾಗಿದ್ದು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಿರಿಯ ಚೆಲುವಿಗೆ ಮರುಳಾಗಿ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಮದುವೆ ಅವನ ಮೊದಲ ಹೆಂಡತಿ ಸಾಮು ವಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅರಮನೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನ ಹೋಳಿನಲ್ಲಿ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಅದು ಸವತಿಯ ಕಣ್ಣಿ ಕುಡಿಬಾಣವಾಗಿ ಶೂಲವಾಗಿ ಚುಚ್ಚಲಿ ಎಂದು ಹೇಳಿ ತನ್ನ ತವರಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ.

ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವನ ಅರಮನೆಗೆ ಬರುವಾಗ ಸಿರಿ ದಂಡಿಗೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿ, ಅಕ್ಕ ಸಾಮು ವನ್ನು ಕರೆತರಲು ಹೇಳಿದಳು. 'ಆ ದೀಪವನ್ನು ನಾನು ಇಲ್ಲಿಂದಲೇ ಈ ಕಣ್ಣ ದಿಟ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ನಂದಿಸ ಬಲ್ಲೆ. ಆದರೆ ಆಕೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟಿರುವ ಆ ಮನಸ್ಸಿನ ಹಿಂದಿನ ನೋವು ಸಿಟ್ಟನ್ನು ನಾನು ನಂದಿಸ ಲಾರೆ. ಈಗಲೇ ಈ ಕ್ಷಣವೇ ಅಕ್ಕನನ್ನು ತವರಿಂದ ಕರೆತನ್ನಿ'[೩೦] ಎಂದು ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾಳೆ.

---

೩೦. ಸಿರಿತೋರಿದ ದಾರಿ ಪುಟ ೯೧

ಸಿರಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರಿಯುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸವತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದ ರಾಯ್ತು, ತಾನೇ ಇರುವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವ ಸ್ವಾರ್ಥಿಯಲ್ಲ. ತನ್ನ ಬದುಕು ಸುಗಮವಾಗುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಬದುಕು ನಾಶವಾಗದಿರಲಿ ಎಂಬ ಹಾರೈಕೆಯು ಇಲ್ಲಿದೆ.

ಸಾಮು ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ತಂಗಿಯನ್ನು ಅರಮನೆಗೆ ಕರೆತರುತ್ತಾಳೆ. ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಬಸುರಿಯಾಗಿ ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ಜನ್ಮ ನೀಡಿ, ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಸೊನ್ನೆ ಎಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟು ಸ್ವಂತ ಮಗಳಂತೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸಿರಿ ಕೊಡ್ಸರಾಳ್ವರಿಗೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದು, ಅವನ ವಂಶ ಬೆಳಗುವ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಮುಗಿಸಿ ದೇವತೆಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ಮರುಮದುವೆ ಅವಕಾಶವು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತಳ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ವಿಧವೆಯಾದಾಗ ಅಥವಾ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಗಂಡನಿಂದ ದೂರ ವಾದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವಳಿಗೆ ಮರುಮದುವೆಯಾಗುವ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಸಿರಿ ತಾನು ಒಲ್ಲದ ಗಂಡನನ್ನು ತೊರೆದು ಇನ್ನೊಬ್ಬನನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗು ತ್ತಾಳೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಿ ಸಿರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಮದುವೆಯಾಗುವಾಗಲೇ ತವರಿ ನವರು ಬೆಳ್ಳಿಯಗೆಜ್ಜೆ ಕತ್ತಿಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಲ್ಲಿಯೇ ಆಕೆ ಸಬಲಳಾಗಬೇಕೆಂಬ ಆಶಯವಿದೆ.

'ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೇವಂತಿ ಹಾಗೂ ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿ ಪ್ರೇಮಿಗಳು. ಸೇವಂತಿ ತಾಯಿ ಯಿಲ್ಲದ ತಬ್ಬಲಿ. ತಂದೆ ಸೇಸುಮೂಲ್ಯನ ಪ್ರೀತಿ–ವಾತ್ಸಲ್ಯ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಬೆದರಿಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಬೆಳೆದವಳು. ಮೆಟ್ರಿಕ್ ಮುಗಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸಹಪಾಠಿಯಾದ ತ್ಯಾಂಪಣ್ಣಶೆಟ್ಟರ ಮಗಳು ಶ್ರೀದೇವಿಯೊಡನೆ ಮೇರಿ ಯಮ್ಮನ ಮನೆಗೆ ಹೊಲಿಗೆ ಕಲಿಯಲು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಹೊಲಿಗೆ ತರಬೇತಿಗೆ ಹೋಗುವಾಗ ದಿನವೂ ಆಕೆ ಶ್ರೀದೇವಿಯ ಮನೆಯ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇನ್ನೇನು ಬರುವೆನೆಂಬ ತಂಗಿಯ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಸೇವಂತಿಗೆ ದಿನವೂ ತಿಳಿಸುತ್ತ ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲೇ ತನ್ನ ಪ್ರೇಮ ಸಂದೇಶವನ್ನು ತಲುಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ.

ಅವರಿಬ್ಬರು ದಿನವೂ ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತ, ಒಬ್ಬರೊಬ್ಬರನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸತೊಡಗಿಸಿದರು. ಈ ಪ್ರೀತಿಯ ಒಡನಾಟ ಒಬ್ಬರಿಂದರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಹರಡಿ ತ್ಯಾಂಪಣ್ಣಶೆಟ್ಟರಿಗೆ ತಲು ಪಿತ್ತು. ಅವರು ತಮ್ಮ ಪತ್ನಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ಮುಟ್ಟಿಸಿದರು. ಶೆಟ್ಟರ ಪತ್ನಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಲಹೆ ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಸೇವಂತಿಯ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನೇ ಮುರಿಯುವಂಥದು. ತನ್ನ ನಾದಿನಿ ಕಿನ್ನಿಮೂಲ್ಕಿಯ ಮಗಳನ್ನು ಮನೆ ತುಂಬಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಗಂಡನ ಮುಂದಿಟ್ಟಳು. ಹಾಗೆಯೇ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಭಾರ ಕಳೆಯಲು ಶ್ರೀದೇವಿಯನ್ನು ಕಿನ್ನಿಮೂಲ್ಕಿಯ ಮಗನಿಗೆ ತಂದುಕೊಳ್ಳಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದರು. ಹೆಂಡತಿಯ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಶೆಟ್ಟರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಾದರೂ ಆಘಾತವಾಗಿದ್ದು ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿಗೆ. ಇತ್ತ ತನ್ನ

ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲೂ ಆತ ಸಿದ್ದವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ತನ್ನ ತಂಗಿಯ ಭವಿಷ್ಯವನ್ನು ಮುರಿಯಲೂ ತಯಾರಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಂತೆ ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯಾಯಿತು. ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅಳಿಸುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಆತ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಯಿತು.

ಇತ್ತ ಸೇಸುಮೂಲ್ಯನಿಂದ ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿಯ ಮದುವೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದು ಸೇವಂತಿ ದಿಗ್ಭ್ರಾಂತಳಾದಳು. ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ವಿಷಯವನ್ನು ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಬಿಚ್ಚಿಡಲೂ ಆಗದೆ ಮುಚ್ಚಿಡಲೂ ಆಗದೆ ನೋವುಣ್ಣುತ್ತ ನೇತ್ರಾವತಿ ಸೆರಗಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆ ತಾಯಿಯ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸೋತು ಅಸಹಾಯಕನಾದ ಗಂಗಯ್ಯಶೆಟ್ಟಿಯೂ ಸೇವಂತಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಉಡುಗೊರೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟು, ನಿಜ ಸಂಗತಿ ತಿಳಿಸಲು ನೇತ್ರಾವತಿ ಸೆರಗಿಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಸೇವಂತಿಯ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತನಾಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆ ಮೌನ ಮುರಿಯದೆ ನಿರ್ಲಿಪ್ತಳಾಗಿದ್ದನ್ನು ಕಂಡು ತಾನೇ ಮೌನ ಮುರಿದ. 'ಯಾಕಿಂಥ ಮೌನವೇ ಸೇವಂತಿ? ನಾನು ನಿನಗೆ ದಗಾ ಬಗೆದೆ ಅಂತಾ ಅನಿಸುತ್ತಾ ಇದೆಯಲ್ಲವಾ..? ನನ್ನ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ನಾನೀಗ ಹರಕೆಯ ಕುರಿಯಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಆ ಮೂಲಕ ನಿನ್ನನ್ನೂ ಹರಕೆಯ ಕುರಿಯಾಗಿರಿಸಿದ್ದೇನೆ ಅಂತಾ ನನಗೆ ತಿಳಿದಿದೆ'[೩೧] ಎಂದು ತನ್ನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ತಾನು ಮೊದಲೇ ಬುದ್ಧವಂತಿಕೆಯಿಂದ ಯೋಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ಈ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇದರಿಂದ ಹೊರಬರುವ ದಾರಿ ನನಗೆ ತಿಳಿಯದಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವನು.

ತನ್ನ ಅಂಗೈಯಿಂದ ಸೇವಂತಿಯ ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಓಲೆಯನ್ನಿಟ್ಟು ಮುಚ್ಚುತ್ತಾನೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡದೇ ಸೇವಂತಿ ನೇರವಾಗಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದು ತನ್ನ ಅಂಗೈಯನ್ನು ನೀರಿಗಿಳಿಸಿ ಓಲೆಯನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯಬಿಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ ಸೇವಂತಿಗೆ ಗಂಗಯ್ಯನಿಂದ ಪ್ರೀತಿಯ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ತೇ ವಿನಃ ಹಣ ಒಡವೆಯದ್ದಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ಪ್ರೀತಿಗೆ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯುವವಳು ಅಲ್ಲ. 'ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಗಂಡಸು ಮತ್ತು ಹೆಂಗಸಿನ ಸಂಬಂಧವು ಸಂಕೀರ್ಣವಾದುದು. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿನ ಪಲ್ಲಟಗಳನ್ನು ಕತೆಯು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಜಾತಿಯ ಬಿಗಿ ಹಿಡಿತದ ಸ್ವರೂಪವೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾದುದು.'[೩೨]

'ಜೀವಸೆಲೆ' ಕತೆಯು ವೇಶ್ಯಾವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಹೊರ ಬಂದು ಪ್ರೀತಿಯ ಗೂಡು ಸೇರುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕತೆ. ಭಾವತಾರಣ ಮತ್ತು ಬಿಂದುವಾಸಿನಿ ಇಬ್ಬರು ಈ ಕತೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಪಾತ್ರಗಳು. ಒಬ್ಬಂಟಿಯಾಗಿ

---

೩೧. ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ ಪುಟ ೧೦೭

೩೨. ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳು ಪುಟ ೪೨೪

ಕಲ್ಕತ್ತೆಗೆ ಬಂದ ಭಾವತಾರಣನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದು, 'ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯ'ದ ತಾಯಿ ತೆರೆಸಾ. ಅವನಿಗೆ ಕೈರಿಕ್ಷಾ ಕೊಡಿಸಿ ಆಸರೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯ'ದ ಎದುರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೂಳೆಗೇರಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಂದುವಾಸಿನಿ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹರಿಪ್ರಿಯಳೊಂದಿಗೆ ಇರುತ್ತಾಳೆ.

ಬಿಂದುವಾಸಿನಿ ತನ್ನ ದೊಡ್ಡಮ್ಮನ ಅಪ್ಪಣೆಯಂತೆ ವೇಶ್ಯೆಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನಾಥಳಾದ ಬಿಂದುವಾಸಿನಿಯನ್ನು ಸಾಕಿ ಸಲುಹಿದವಳು ಆಕೆಯೇ. ಪ್ರತಿದಿನ ರಾತ್ರಿ ಬಿಂದುವಾಸಿನಿ ರವೀಂದ್ರ ಸರೋವರದಲ್ಲಿರುವ ಬಂಗಲೆಗೆ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಮರಳಿ ಕರೆತರುತ್ತಿದ್ದುದು ಭಾವತಾರಣ. ಆದರು ಒಮ್ಮೆಯೂ ಕೂಡ ಅವಳನ್ನು ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡಿದವನಲ್ಲ. ರವೀಂದ್ರರ ಕವನವನ್ನು ಸುಶ್ರಾವ್ಯವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಭಾವತಾರಣನಿಗೆ ಬಿಂದುವಾಸಿನಿಯೇ ಒಲಿಯುತ್ತಾಳೆ. ಆದರೆ ಈ ವಿಷಯ ತಿಳಿದ ಆಕೆಯ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಅವಳನ್ನು ತಾನು ಎಣಿಸಿದಂತೆ ಪ್ರತಿಷ್ಟಿತ ಸೋನಾಗಾಚಿ ಸೂಳೆಗೇರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಲು ಸಿದ್ದಳಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿದ್ದ ಭಾವತಾರಣನು ತನ್ನ ಮನೋವೇದನೆಯನ್ನು ಯಾರಿಗೂ ಹೇಳಲಾಗದೆ ನಿರ್ಮಲ ಹೃದಯದಿಂದ ಹೊರಟು ಗುರುದೇವ ರವೀಂದ್ರರ ತಪೋವನ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನ ದಲ್ಲಿ ಕೂಲಿನಾಲಿಯಾದರು ಮಾಡಿ ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ತಾಯಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಬಂದಾಗ ಅವನಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇ ಕಾದಿರುತ್ತದೆ. ಬಿಂದುವಾಸಿನಿ ಹಾಗೂ ಭಾವತಾರಣನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಅರಿತು ತಾಯಿಯೇ ಬಿಂದುವಾಸಿನಿಯ ದೊಡ್ಡಮ್ಮ ಹರಿಪ್ರಿಯ ಖುಟ್ಯಾಳ ಬಳಿ ಮಾತನಾಡಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನು ಒಂದಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಾಯಿಯವರು ಲೌಕಿಕದೆಡೆಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರು. ಇತರರನ್ನು ಬಲವಂತವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಲೌಕಿಕದೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುವವರಲ್ಲ. ಅಂದು ಬದುಕಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದ್ದ ತಾಯಿಯವರು ಇಂದು ಹೃದಯದ ಪ್ರೀತಿಗೂ ಆಶ್ರಯ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಒಮ್ಮೆ ವೇಶ್ಯಾಕೂಪಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಹಿಂತಿರುಗಲಾರದೆ ನೋವು ಅನುಭವಿಸುವ ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಇದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶ ಮತ್ತೆ ಸಿಗುವುದು ದುರ್ಲಭ. ಅಂಥವರಿಗೂ ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಬದುಕುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತಾಯಿ ಕರುಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದ ರಾಜಕಾರಣವು ಹುಸಿಯಾದ ಮತ್ತು ಹಸಿಯಾದ ರೂಪವಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮುಖವಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೂಲವೂ ಇಲ್ಲ. ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧ ವನ್ನು ವಿವಿಧ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಅವು ಯಾವುದೆಂದರೆ ದಾಂಪತ್ಯ, ಪ್ರೇಮ ಹಾಗೂ ವೇಶ್ಯೆಯ ಹಂಗಿನಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪಾತ್ರದ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಪ್ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸೆಳೆಯುವ ಜಾತಿ ಸಂಗತಿ ಗಳು, ಬಡತನದಲ್ಲೂ ಅನೋನ್ಯವಾಗಿ ಬಾಳಿದ ದಂಪತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಅಂತರ್ಜಾತಿ ವಿವಾಹ ಸಾಧ್ಯತೆ ಯನ್ನು ಗಂಡು - ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಮನೋಜ್ಞವಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಿರಿ ಏಕಾಂಗಿಯಾಗಿ

ತನಗಾದ ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಇಂದಿನ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಛಲ, ಬಲವೆರಡನ್ನು ತುಂಬುತ್ತಾಳೆ. ಸೇವಂತಿ ಜಾತಿಗೆ, ಓಲೆಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಧಾರೆಯೆರೆಯದೆ, ನಿಶ್ಕಲ್ಮಶ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಬಯಸುತ್ತಾಳೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಾಯ – ೪
ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ

ಮನುಷ್ಯ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕಿಗಾಗಿ ನಿಸರ್ಗದ ಜೊತೆ ನಡೆಸಿದ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳ ಫಲವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಮೂಲತಃ ಅಲೆಮಾರಿಯಾಗಿದ್ದ ಮಾನವ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬೀಡನ್ನು ಕಟ್ಟತೊಡಗಿದ. ಅದು ಆತನ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಹೋರಾಟದ ಹಾದಿ. ದಟ್ಟಕಾಡಿನ ನಡುವೆ ಹಾದಿ ಹುಡುಕುತ್ತ ಬದುಕಲು ಪಟ್ಟ ಬವಣೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿ ರೂಪುತಾಳುತ್ತ ಬಂದಿತು. ಆತ ಎದುರಿಸಿದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ನಿಗೂಢಗಳ ಬಗೆಗಿನ ವಿಸ್ಮಯಗಳೇ ಕಾರಣವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಹುಡುಕಿದ ಪರಿಹಾರಗಳು, ದಿಜ್ಞೂಡಗೊಳಿಸಿದ ವಿಸ್ಮಯಗಳು, ಕಂಡುಕೊಂಡ ಕಲೆಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ರೂಪಿಕೆಗಳಾದವು.

ಮನುಷ್ಯ ನಿಸರ್ಗದತ್ತ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಒಗ್ಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹೋರಾಟ ನಡೆಸ ತೊಡಗಿದ. ಮರಗಿಡ ಸೊಪ್ಪು ಸದೆಗಳನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ. ಮಣ್ಣಿನ ದಿಣ್ಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಕೂಲಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಕಡಿದ. ಬೆಟ್ಟ ಬಂಡೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡ. ಹರಿಯುವ ನೀರನ್ನು ತನಗೆ ಬೇಕಾದಂತೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡ. ಕೆರೆ ಕಟ್ಟಿದ. ಕಾಲುವೆ ಮಾಡಿ, ಮರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿ ಗುಡಿಸಲು ಕಟ್ಟಿದ. ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿದ್ದ. ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬದುಕಲು ಕಲಿತು ಅವುಗಳನ್ನು ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ ತೊಡಗಿದ. ಹೀಗೆ ಶ್ರಮವನ್ನು ಬಳಸಿ ಬದುಕು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿದ.

ಹೀಗೆ ನಿಸರ್ಗದ ಜೊತೆ ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಯ ನೆಲೆ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜೀವನ ಶೈಲಿಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳತೊಡಗಿದ. ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಯಿತು. ಮನುಷ್ಯನ ಅನುಭವ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆ, ಕಲೆ, ಕಸುಬು ಎಲ್ಲವೂ ಇದರೊಳಗೆ ಸೇರಿತು. ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಯಿತು. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಶ್ರಮವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ತಾಯಿಬೇರು.'[೧]

'ಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೇವಲ ಸ್ಥಗಿತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲ. ನಿಂತಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಲೇ ನಡೆಯುವ ನಮೂನೆಗಳ ಅನನ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹರ್ಸ್‌ಕೊವಿಟ್ಸ್‌ನ ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲೇ ಸ್ಥಿರವೂ ಚಲನಶೀಲವೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. (Cultural Anthropology by Herskovits) ಒಂದೇ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧವಿನ್ಯಾಸಗಳು ಒಟ್ಟಿಗೆ ಬದುಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿರುವ ಸನ್ನಿವೇಶವನ್ನು ಈ ಮಾತು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ.'[೨]

---

೧ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ : ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೧೨

೨ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೧೬೩

ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಹಳೆಯ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಜನ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಜೀವನ ವಿಧಾನದ ಜನ ಒಟ್ಟಿಗೇ ಇದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಂಡ ಒಂದು ಸ್ಥಿತಿ ಇರುವಾಗಲೇ ಅದರ ಸನಿಹವೇ ಚಲನಶೀಲ ಸಂದರ್ಭವೊಂದು ಸೃಷ್ಟಿ ಯಾಗುತ್ತಿರುತ್ತದೆ.

"ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯ ಪಾತ್ರ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮನುಷ್ಯ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆ ಅಭೇದವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಮನುಷ್ಯ ಕ್ರಿಯೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆಂತರಿಕ ಹೋರಾಟಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತದೆ. ಹೊರ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಮನುಷ್ಯಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎರಡೂ ಒಂದರೊಳಗೊಂದಾಗಿ ತೆಕ್ಕೆಯಾಗುತ್ತ, ತಳಮಳಿಸುತ್ತ, ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಒಳಹೊರಗೊಂದಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವ ಪರಿಯೇ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಅನುಭವ. 'ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತ ಹೋಗುವ ಮಾನವ ತನ್ನನ್ನೇ ತಾನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ' ಎಂಬ ಶಂ.ಬಾ. ಜೋಶಿ ಯವರ ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖನೀಯ."[೩]

"ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮೇಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿ – ಕೀಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹರ್ಸ್‌ಕೊವಿಟ್ಸ್ ಹೇಳುವಂತೆ ಜನರ ಜೀವನ ವಿಧಾನವೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಈ ಜನ ಯಾರಾದರೂ ಆಗಿರ ಬಹುದು. ಎಲ್ಲಾದರೂ ವಾಸಿಸಬಹುದು. ಜನರಿದ್ದ ಕಡೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾದುದಲ್ಲ. ಒಂದೇ ವಿನ್ಯಾಸದ್ದಲ್ಲ. ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇರಲು ಸಾಧ್ಯ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಹುಟ್ಟುವುದು, ಪ್ರಚಲಿತವಾಗುವುದು ಈ ನೆಲೆಯಲ್ಲೇ. ಒಟ್ಟು ಮನುಷ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಉಸಿರಾಡು ತ್ತಲೇ ಇರುವ ವೈರುಧ್ಯ ಒಂದು ಒಪ್ಪಿತ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಶುದ್ಧಾಂಗವಾಗಿ ಒಂದು ಜೀವನ ವಿಧಾನವಷ್ಟೇ ಎಂಬ ವಿಶಾಲಾರ್ಥದ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬದ್ಧವಾದಾಗ ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ, ವರ್ಗ, ಧರ್ಮ, ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಸಮಾಜ ಗ್ರಹಿಕೆಗೆ ಸಿಗುತ್ತದೆ."[೪] ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯವು ಒಂದು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಒಂದೇ ಎಂದು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಬಿಂಬಿತವಾದರೂ, ತನ್ನೊಳಗೆ ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ತುಳುನಾಡು ತನ್ನೊಳಗೆ ಒಂದು ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ತುಳುನಾಡು, ತುಳುಭಾಷೆ, ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆ, ಜನಜೀವನದಿಂದ ತುಂಬಿಹೋಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ತನ್ನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಗಳನ್ನು

---

೩ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೧೬೪

೪ ಅದೇ, ಪುಟ ೧೬೫

ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಲೇಖಕಿ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣ ಮುಂದಿರುವ ನಿತ್ಯದ ಸತ್ಯವನ್ನು ಈ ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಕತೆಗಳನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದ ದರ್ಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯೂ ಬಹಳ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೊಂಡಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆಯೇ ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಗಳು, ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳು, ಅನ್ಯಸಂಸ್ಕೃತಿಯೊಂದಿಗಿನ ಒಡನಾಟ ಗಳು ಇಂತಹ ವೈರುಧ್ಯಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲಕ್ಕಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿರುತ್ತೇನೆ.

೧. ಪರಂಪರೆ – ಆಧುನಿಕತೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ

೨. ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯ

೩. ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಹಾಗೂ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು.

೧. ಪರಂಪರೆ – ಆಧುನಿಕತೆಗಳ ಮುಖಾಮುಖಿ

'ಕ್ರೋಬರ್ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆನ್ನುವುದು ನಾವು ಕಲಿತ ಹಾಗೂ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುವ ಸ್ವಭಾವ, ತಂತ್ರವಿಧಾನ, ಚಿಂತನೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಮೊತ್ತವಾಗಿದೆ. ಇವರ ಪ್ರಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ವಂಶ ಪಾರಂಪರ್ಯದಿಂದ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; ಮನುಷ್ಯನ ಕಲಿಕೆಯಿಂದ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಿರಂತರ ಕಲಿಕೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಚಲನಶೀಲವಾಗಿಡುತ್ತದೆ. ಈ ಕಲಿಕೆಯಲ್ಲೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೂ ಪರಂಪರೆ – ಆಧುನಿಕತೆ ಎಂಬ ಕವಲನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದು ಭೂತ ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನಗಳ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬುದು ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯವಾದ್ದರಿಂದ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದೊಂದು ಕಾಲದ, ಒಂದೊಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗಳಿರುವುದು ಸಹಜ. ಹಿಂದಿನಂತೆ ಈಗ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ. ಅಂದಿನದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಇಂದಿನದೂ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಅವುಗಳ ಸ್ವಭಾವ ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಂತರವಿರಬಹುದು. ಮೌಲ್ಯಗಳು ವ್ಯತ್ಯಸ್ತಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಧುನಿಕತೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆ ನಾಶವಾದಂತೆ ಅಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಆಧುನಿಕತೆ ಬಂದ ತಕ್ಷಣ ಪರಂಪರೆಯ ವಿರೋಧಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಅವೆರೆಡು ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ನಡೆಯುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಹಿರಿಮೆಯಾಗಿದೆ.'[೫೫]

---

೫೫ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೧೬೭

ಹೀಗೆ ಪರಂಪರೆ – ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಮುಖಾಮುಖಿಯಾಗಿಸುವ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಮಾಯಿಲನ ಭೂತ' ಕತೆಯನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಧುನಿಕತೆಯು ಮೊದಮೊದಲು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಅನಂತರ ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾಯಿಲನು ಪರಂಪರೆ ಯನ್ನು ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಕೋಲ ನಡೆಸುವುದು ಅವರ ಮನೆತನದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಾದ್ದರಿಂದ ಎಂಬತ್ತರ ಇಳಿವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೊರಲು ಸಾಧ್ಯ ವಾಗದೇ ಕೋಲ ಕಟ್ಟುವ ದುಗ್ಗನಿಗೆ ಹೇಳಿಬರಲು ಕಿರಿಯ ಮಗ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಮಾಯಲನ ಐದನೇ ಮಗ. ಉಳಿದ ನಾಲ್ವರು ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇವನು ಮಾತ್ರ ಓದದೆ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ. ದುಗ್ಗನಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬರಲು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ಮೊದಲು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ. ಆನಂತರ ದೀನನಾಗಿ ತಂದೆ ಕೇಳಿದಾಗ 'ಪತ್ತನಜೆ ಬರಲಿ, ಇಪ್ಪತ್ತಜೆ ಬರಲಿ ನನಗೇನು? ಸರಿಯಾಗಿ ಹಣ ಕೊಟ್ಟರೆ ದುಗ್ಗನಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರುತ್ತೇನೆ'[೬] ಎಂದು ಉಡಾಫೆಯಲ್ಲೇ ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾಯಿಲನಿಗೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ ಕಾಣದೆ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅದೂ ಸಾಲದೆಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಪಡೆದು, ದುಗ್ಗನ ಹೆಂಡತಿ ಮಾಚುವಿಗೆ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಕೋಲಕ್ಕೆ ಬರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ.

ಮೊದಮೊದಲು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ ದುಗ್ಗನಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ ಮನೆಯ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಿಸು ವುದುಂಟು. ಆದರೆ ಎರಡು – ಮೂರು ವರ್ಷದಿಂದ ಇವರ ಸಂಬಂಧ ಹದಗೆಟ್ಟಿತ್ತು. ದುಗ್ಗನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ವಿಚಾರವೆಲ್ಲವು ಗೊತ್ತಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಭೂತದ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೇ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ ಎಂಬುದು ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನ ವಾದ. ಇಲ್ಲಿ ಅವನಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ದ್ವೇಷದೊಂದಿಗೆ ವಿಚಾರವಂತನಾಗಿಯೂ ಚಿಂತಿಸುತ್ತ ಭೂತವು ಸರ್ವಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲ. ತಾನು ಲೌಕಿಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ತಿಳಿದ ವಿಷಯವನ್ನೇ ಭೂತದ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಒದರುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಎಲ್ಲರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ದಡ್ಡನಾದ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನಿಗೆ ಅರಿವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕಲಿತು ವಿದ್ಯಾ ವಂತರಾಗಿ ಮುಂಬೈನಲ್ಲಿರುವ ಅವನ ಸಹೋದರರಿಗೆ ಇದರ ಅರಿವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅಂತೂ ಕೋಲದ ದಿನ ಬಂತು. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಾ ತಯಾರಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಕೋಲದ ದಿನದಂದು ತಂತ್ರಿಗಳು ಮಂತ್ರ ಪಠಿಸಿ, ಭೂತ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅದಾದ ತಕ್ಷಣ ಶುದ್ಧ ತರಕಾರಿ ಅಡುಗೆಯ ತಯಾರಿ. ಮಾಯಿಲ ನಾಲ್ಕು ದಿನದ ಹಿಂದೆಯೇ ಮಾಂಸಾಹಾರ ಗಂಗಸರವನ್ನು ವರ್ಜಿಸಿ ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ದುಗ್ಗ ತೆಂಗಿನ ಎಳೆಯ ಗರಿಗಳನ್ನು ಅಣಿ ಕಟ್ಟಿದ ನಂತರ ತೆಂಗಿನ ಎಣ್ಣೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಅದನ್ನು ಬಟ್ಟಲಿಗೆ ಸುರಿದೊಡನೆ ಅವನೊಳಗೆ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯ ಆವಾಹನೆ ಯಾಗಿತ್ತು. ದುಗ್ಗ ಎಣ್ಣೆಯನ್ನು ತಲೆ ಮೈಗೆಲ್ಲಾ ಸುರಿದುಕೊಂಡು ಆವೇಶದಿಂದ ಆರ್ಭಟಿಸುತ್ತಾ ಮೈ

---

೬ ನಾಕನೇ ನೀರು, ಮಾಯಿಲನ ಭೂತ ಪುಟ ೧೭

ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಬಾವಿಯ ಬಳಿ ಓಡುವುದನ್ನು ಕಂಡು ಮಾಯಿಲ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಕಟ್ಟುಮಸ್ತಾದ ಆಳುಗಳು ಅವನನ್ನು ಬಲವಾಗಿ ಹಿಡಿದು ಬಾವಿಯಿಂದ ನೀರು ಸೇದಿ ದುಗ್ಗನ ಮೇಲೆ ಸುರಿದು ಮೈ ಶುದ್ಧಿಗೊಳಿಸಿದರು. ಆವೇಶ ಸಂಪೂರ್ಣ ಇಳಿದೊಡನೆ ಗಂಭೀರ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನು ಇಡುತ್ತಾ ಭೂತದ ಪಾಡ್ದನ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದ ಮಾಚುವಿನ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದ. ಮುಖದ ಅರೆದಾಳದ ಕೆಲಸದ ನಂತರ, ಎದ್ದು ನಿಂತು ಭೂತದ ಕೆಂಪು ಸೀರೆ, ರವಕೆ ತೊಟ್ಟು, ತಲೆಬೊಟ್ಟು, ತಲೆಯಾಭರಣ, ಮುಡಿಗೆ ಹೂ ಮುಡಿದು ಸಿದ್ದನಾದ. ಮಾಚು ಆತನ ಸೀರೆ ನೆರಿಗೆ ಒಪ್ಪ ಮಾಡುವಾಗ ಆತನು ಕೈಗಳಿಗೆ ಕನಕಾಂಬರ ಮಾಲೆ ತೊಟ್ಟನು. ಮಾಚು ಕುತ್ತಿಗೆಗೆ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿದಳು. ನಂತರ ಸಿದ್ದವಾಗಿದ್ದ ಕುಡಿಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಹೂಗಳನ್ನಿರಿಸಿ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಗಗ್ಗರ ಸಿದ್ದವಾಗಿತ್ತು. ದುಗ್ಗ ಗಗ್ಗರ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಎಲ್ಲರ ಸಮ್ಮತಿ ಇದೆಯೇ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮಾಯಿಲನಿಗೆ ದುಗ್ಗ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯೇ ಎದುರು ನಿಂತಿದ್ದಾಳೆ ಎಂದು ಅನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಮಾಯಿಲ ಕೈಮುಗಿದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಎಂದಾಗ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಈಗ ಭೂತದ ಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ, ಭೂತದ ಮಣಿ, ಮಂಚ, ಕಟ್ಸಲೆಗಳನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಓರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಪೂಜಾರಿ ಆವೇಶಭರಿತನಾಗಿ ಹೊರಬರುವಾಗ ಸೇಸಪ್ಪ ದೀವಟಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದ. ಬರುವಾಗ ಹೊಸ್ತಿಲಿಗೆ ಎಡವಿ ಆಯತಪ್ಪಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿದ್ದ. ಮಾಯಿಲನ ಆತಂಕ ಶುರುವಾಯಿತು. ಪೂಜಾರಿ ಕೊರಗಮೂಲ್ಯನು ಸಬೂಬು ಹೇಳಿ ಸೇಸಪ್ಪನಿಂದ ದೀವಟಿಗೆ ಪಡೆದು ಬಿಳಿಕೂದಲು ತುಂಬಿದ್ದ ಎದೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಜಾತಿ ಹಿರಿಯರು ಅಡ್ಡ ಬಿದ್ದು ಭೂತವನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಿದ್ದರು. ನಂತರ ಭೂತ ತನ್ನ ಕೈಲಿದ್ದ ಮಣಿ, ಕಟ್ಸಲೆಗಳನ್ನು ದುಗ್ಗನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅವನ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ಪ್ರವೇಶವಾಗಿ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿ ಮಾಯಿಲನ ಕುಟುಂಬದ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನನ್ನು ಟೀಕಿಸುತ್ತದೆ. ನಂತರ ತನಗೆ ಕೋಳಿ ಬೇಕೆಂದಾಗ ಮಾಯಿಲ ತರಲು ಹೋದನು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ ತಡವಾಯ್ತೆಂದು ಕೋಪದಿಂದ ಬಾವಿಗೆ ಹಾರಲು ರಭಸದಿಂದ ಓಡಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ಹಂಗಿಸಿದ ದುಗ್ಗನಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನು ಭೂತವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬಾರದೆಂದು ತನ್ನ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಒತ್ತಾಯದಿಂದ ಹಟ್ಟಿಯೊಳಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಶರಾಬು ನೀಡಿದ್ದ. ರಭಸವಾಗಿ ಬಂದ ಭೂತ ಇನ್ನೇನು ನಿಂತು ಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಆಯತಪ್ಪಿ ಬಾವಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಸಂಘರ್ಷವಿದೆ. ಭೂತಾರಾಧನೆಯನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯವೆಂದು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಆಚರಿಸುವ ಮಾಯಿಲನಿಗೆ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಅಗಾಧವಾದ ನಂಬಿಕೆ ಇದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷವು ಅದನ್ನು ಶ್ರದ್ಧಾ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿ, ಭೂತದ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಲು ಹವಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪೂಜಾರಿ ಕೊರಗಮೂಲ್ಯನು ಎಡವಿ ಬಿದ್ದಾಗ ಮುಂದೆ ಅನಾಹುತವಾಗುವುದೆಂದು ಆತಂಕಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ದುಗ್ಗನು ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯ ವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದು ನಿಂತರೆ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯೇ ಬಂದಿದೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ವರ್ತಿಸುವವನು ಮಾಯಿಲನ ಮಗ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ

ದೊಡ್ಡ ವಿದ್ಯಾವಂತನಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ವಿಚಾರವಂತನಾಗಿ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆಧುನಿಕವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯಿಂದ ಯೋಚಿಸಿದರೂ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಉದ್ದೇಶ ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಳಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎಡವುತ್ತಾನೆ.

'ನಾಕನೇ ನೀರು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕತೆ ಮುಖಾಮುಖಿಯಾದರೂ ಕತೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಪರಂಪರೆಯೇ. ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಒಮ್ಮೆ ದೇವರು, ಭೂತ, ಮಡಿ ಮೈಲಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆ ಬಂದರೆ, ಅದನ್ನು ಏನೇ ಮಾಡಿದರೂ ಬುಡಸಮೇತ ಕಿತ್ತೆಸೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಮಾನಸಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಲೇ ನೆಲೆಯೂರುತ್ತದೆ.

ಕತೆಯು ಆರಂಭವಾಗುವುದೇ ಮೈರಹುಂಜನ ಕೂಗಿನೊಂದಿಗೆ ಮತ್ತು ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಯ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ತಳಮಳದೊಂದಿಗೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಕತೆಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲೂ ಮೈರಹುಂಜನ ಅವಾಂತರ ಹಾಗೂ ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಯ ತಳಮಳವಿದೆ. ಒಮ್ಮೆ ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಯು ಹುಂಜದ ಕೂಗಿಗೆ ಎದ್ದು ಅಕ್ಕಿ ಅರೆಯುತ್ತಿರುತ್ತಾಳೆ. ಈಗಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಧವಾದ ಅಲಾರಾಂ, ಗಡಿಯಾರಗಳಿದ್ದು, ಅದರಿಂದ ನಾವು ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಹುಂಜದ/ಕೋಳಿಯ ಕೂಗುಗಳೇ ಬೆಳಕನ್ನು ಸಾರುವ ಅಲಾರಾಂಗಳಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಗೆ ಮೈರಹುಂಜನ ಕೂಗು ಬೆಳಕನ್ನು ಸಾರುವ ಸಂಕೇತವಾಗಿತ್ತು. ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತಾದರೂ ಬೆಳಕಾಗದಿದ್ದಾಗ ಮೈರಹುಂಜ ಬೆಳದಿಂಗಳ ಬೆಳಕು ನೋಡಿ ಕೂಗಿರಬಹುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹುಂಜನ ಈ ಅವಾಂತರದಿಂದ ಆಕೆಗೆ ಕೋಪ ಬಂದಿರುತ್ತದೆ. ಯಂತ್ರ ನಾಗರೀಕತೆಯಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಸಂಗತಿಗಳಿಂದಲೇ ಎಷ್ಟೋ ನಿರ್ಣಯಗಳಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದ. ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಭಾಸಗಳೂ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದ್ದವು.

ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಯ ಮಗ ಶಿವಪ್ಪಚಾರಿಯೂ ಅಪ್ಪ ಸೀನಾಚಾರಿಯಂತೆ ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಪುರಾಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು. ಭೂತದ ಪೂಜೆಯಾಗುವ ಮಡಿಕೋಣೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧ ವಾಗಿ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದವನು. ಶಿವಪ್ಪಚಾರಿಯ ಪತ್ನಿ ಕಿನ್ನಿಯು ನಾಕನೇ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಮಡಿ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪಚಾರವಾಗುವುದು. ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗೆ ರಪರಪನೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಶುದ್ಧಾಚಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಆಕೆಯಲ್ಲೂ ತರ್ಕ ಏಳುತ್ತದೆ.

'ತಾನು ಮಡಿ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾದರೆ ಐದು ನೀರು ಮುಗಿಯಬೇಕಂತೆ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಮಡಿ ಸುದ್ದವಿದ್ದವರು, ಮೂರು ನೀರಾದವಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಬಹುದಾ ಆಗ ಮಡಿಸುದ್ದವೆಲ್ಲಾ ಯಾವ ಗಟ್ಟ ಹತ್ತಿತ್ತು? ಆಗ ಮಡಿ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲವಾ ತನ್ನನ್ನ ತಟ್ಟಿ ಮುಟ್ಟಿ ತಾನು ಅರೆದು, ತುರಿದು

ಮಾಡಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ತಿಂದುಬಿಟ್ಟು, ಮೀಯದೆ ಮಡಿ ಕೋಣೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಗಣಪತಿಗೆ ಊದುಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಿದರೆ ಮಡಿ ಕೆಡುವುದಿಲ್ಲವಾ? ಅದೆಂತ ಮೂರ್ಕಾಸಿನ ಸುದ್ದಾಚಾರ? ಅದು ಭೂತಕ್ಕೆ ಮೈಲಿಗೆ ಯಲ್ಲವಾ?'[೭] ಭಿನ್ನ ತಲೆಮಾರುಗಳ ನಡುವೆ ವಿಚಾರಗಳು ಬದಲಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತಲೆಮಾರಿನವರಲ್ಲಿ ಶಿವಪ್ಪಚಾರಿ ಮತ್ತು ಕಿನ್ನಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡುವ ರೀತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಡಲಿನ ಅಲೆಯಂತೆ ಕಿನ್ನಿಯ ಮನಸ್ಸಿನೊಳಗೆ ಹೊಯ್ದಾಟವಿದೆ. ಅದು ತರ್ಕಬದ್ಧ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಏಳುತ್ತಿದೆ. ಪರಂಪರೆಯು ಮಡಿಮೈಲಿಗೆ ಸೂಚಿಸುತ್ತ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮುಟ್ಟನ್ನು ಮೈಲಿಗೆಯಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮೈಲಿಗೆಯೂ ಕೂಡ ಗಂಡನ ಬೇಕು ಬೇಡಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಇದೆ. ಆಕೆಗೆ ಮೂರು ನೀರಾದ ಮೇಲೆ ಗಂಡ ಮುಟ್ಟಬಹುದು. ಮಾಡಿದ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಬಹುದು. ಶುದ್ಧವಾಗದೇ ಮಡಿಕೋಣೆಗೆ ಹೋಗಿ ದೇವರಿಗೆ ಊದುಬತ್ತಿ ಹಚ್ಚಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಯಾವ ಮೈಲಿಗೆಯೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೆಂಡತಿ ನಾಕನೇ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಮಡಿಕೋಣೆಗೆ ಹೋದರೆ ಮಾತ್ರ ಮೈಲಿಗೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಕಿನ್ನಿಯು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತರ್ಕಿಸಿದರೂ, ಹೊರಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕತೆಯ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಆಕೆಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಆಕೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಪರಂಪರೆಯು ಸಂಪೂರ್ಣ ವಾಗಿ ತನ್ನ ಮೇಲುಗೈ ಸಾಧಿಸುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಶಿವಪ್ಪನಿಗೆ ಕೋಪ ಇಳಿದಾಗ ಕಿನ್ನಿಗೆ ಬಾರಿಸಿದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಸರವಾಗಿತ್ತು. ಅವಳ ಮನ ಒಲಿಸಲು ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿ ಕಿನ್ನಿಯನ್ನು ನೇತ್ರಾವತಿ ಬಗಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುತ್ತಾನೆ. ಪತ್ನಿಯ ಮೇಲೆ ಅಗಾಧ ವಾದ ಪ್ರೀತಿ ಹೊಂದಿದ್ದ ಶಿವಪ್ಪಾಚಾರಿ ನಂತರ ಹೊಡೆದುದಕ್ಕೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪಪಡುತ್ತಾನೆ. ಆಕೆಯನ್ನು ರಮಿಸಿ ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡು, ಕಾಡಿಬೇಡಿ, ಮುನಿಸನ್ನು ತಿದ್ದಿದ್ದ. ಪ್ರೀತಿಯ ಈ ಅಗಾಧತೆಯನ್ನು ನೋಡು ತ್ತಾ ಅಚ್ಚರಿ ಪಡುತ್ತಿರುವಂತೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಒಕ್ಕರಿಸಿದುದು ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ. ಇಬ್ಬರು ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದಾಗ ಶಿವಪ್ಪಾಚಾರಿಯ ಅಮ್ಮ ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಯ ಮಡಿಕೋಣೆಗೆ ನುಗ್ಗಿದ್ದ. ಮೈರಹುಂಜನನ್ನು ಓಡಿಸಲು ಹೋಗಿ ಬಿದ್ದು, ಕಾಲಿಗೂ ಸೊಂಟಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧ ತಪ್ಪಿ ಹೋಗಿ ನರಳುತ್ತ ಮಲಗಿದ್ದಳು. ನೋವಿನಿಂದ ನರಳುತ್ತಾ ಮಲಗಿದ್ದ ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗ ಈಗಲೇ ರಾಮಪಂಡಿತನಲ್ಲಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಬದಲು ಎಲ್ಲಿ ಭೂತದ ಮನೆ ಶುದ್ಧೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಂತ್ರಿಯವರನ್ನು ಕರೆ ತರಲು ಹೋಗುತ್ತಾನೋ ಎಂಬ ಆತಂಕ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ಸಹಜವಾಗಿ ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಪರಂಪರೆಯ ನಿಯಮಗಳ ಅನುಚಾರಕ ರೆಂದು, ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವರು ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪರಿಪಾಲಕರು ಎಂಬ ಮಾತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಹಳೆ

---

೭ ನಾಕನೇ ನೀರು ಪುಟ ೧೨೭

ತಲೆಮಾರಿನ ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಗೆ ಪರಂಪರೆಯ ಆಚರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ರಾಮಪಂಡಿತನಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆದು ಗುಣವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲವಿದ್ದರೆ ಶಿವಪ್ಪಚಾರಿ ಹೊಸ ತಲೆಮಾರಿನವನಾಗಿದ್ದು, ಕೂಡ ಆಧುನಿಕ ನಾಗಿ, ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸದೆ ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ರಾಮಪಂಡಿತನ ಬಳಿ ಕರೆದೊಯ್ಯುವ ಬದಲು ಭೂತದ ಮನೆ ಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ತಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಆತಂಕದಿಂದ ಕಿನ್ನಿ ಗಂಡನಿಗೆ ರಾಮ ಪಂಡಿತನ ಬಳಿ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯಲು ಹೇಳಿದಾಗ ಕೋಪದಿಂದ ಅವಳ ಕೆನ್ನೆಗೆ ಬಾರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮಹತ್ವದಾದರೂ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಎದುರು ನಿಂತಾಗ ಗೆಲ್ಲುವುದು ಪರಂಪರೆಯೇ. ಏಕೆಂದರೆ ಅದು ಮಾನವನ ಹುಟ್ಟಿನೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದು, ಬಲಿತು ಬೇರೂರಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಬೇಗ ಅಲುಗಾಡಿಸಿ, ಕಿತ್ತೊಗೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಕಿನ್ನಿ ನಾಕನೇ ನೀರು ಹಾಕಿ ಕೊಂಡು ಮಡಿಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಿದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನಮ್ಮನಿಗೆ ಹೀಗಾಯ್ತು ಎಂದು ಶಿವಪ್ಪಚಾರಿ ಎಣಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಆತನ ಮೌಢ್ಯವೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಯಿತೇ ಹೊರತು ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲ.

'ಬಳಿಕಾಗೆ' ಕತೆಯು ಮಗುವಿನ ಮುಗ್ಧ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು, ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಹಾಗೂ ಬಳಿಕಾಗೆಯ ಗುಟ್ಟನ್ನು ಬಿಡಿಸಲಾಗದ ಉತ್ತಮ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ರಾಮು ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಕುಟುಂಬದವನು. ಮಮ್ಮದೆ ಪಕೀರನೊಂದಿಗೆ ಕಳ್ಳ, ಪೋಲೀಸ್ ಆಟವಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಅಮ್ಮನ ಮುಟ್ಟಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅರ್ಧಗಂಟೆಯ ಹಿಂದೆ ತನಗೆ ರಾಗಿ ಮಣ್ಣಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಅಮ್ಮ ಈಗ ಇಲ್ಲಿರುವುದು ಅವನಿಗೆ ಕುತೂಹಲ ತಂದಿದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಮ್ಮ ಮುಟ್ಟಾಗಲು ಕಾರಣ ಬಳಿಕಾಗೆ. ಬಳಿಕಾಗೆ ಕಡಲ ಕಡೆಯಿಂದ ತಿಂಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬಂದು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆ ಬಳಿಕಾಗೆಯನ್ನು ನೋಡ ಬೇಕೆನ್ನುವುದು ರಾಮುವಿನ ಹಂಬಲ. ರಾಮು ಶಾಲೆಗೆ ಹೋಗಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗಿನಿಂದ, ತಾತ ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ಟರು ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ 'ಅಮ್ಮ ನನ್ನ ಮುಟ್ಟಾದರೆ ಮುಟ್ಟಬಾರದು. ಅಮ್ಮನಿರುವ ಮುಟ್ಟಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಕಾಲಿಡಲೇಬಾರದು ಎಂದಾಗ, ರಾಮು, ಮುಟ್ಟೂಂದ್ರ ಏನಜ್ಜ, ಮುಟ್ಟಾಗೋದು ಹೇಗೆಂತ?'[೮] ಎಂದು ಮುಗ್ಧವಾಗಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಬಳಿಕಾಗೆ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಆಕೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಬಾರದು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಾರಿಯೂ ಬಳಿಕಾಗೆ ಅಮ್ಮನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಹೋಗಿರುತ್ತದೆ. ಮಮ್ಮದೆ ಪಕೀರ ಜೊತೆಯಾಗಿ

---

೮ ಬಳಿಕಾಗೆ ಕತೆ ಪುಟ ೧೪೩

ಆ ಬಿಳಿಕಾಗೆಯನ್ನು ಹುಡುಕಾಡಿದರೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ದಿನವೆಲ್ಲ ಅವನಿಗೆ ಬಿಳಿಕಾಗೆಯದೇ ಯೋಚನೆ. ಊಟ ಮಾಡಿ ಅಪ್ಪ ಕೇಶವನ ಜೊತೆ ಮಲಗಿದಾಗಲೂ ಕೂಡ. ತನ್ನ ಜೊತೆ ಮಲಗಿದ್ದ ಅಪ್ಪ ಹೊರನಡೆದು ಮುಟ್ಟಿನ ಕೋಣೆಗೆ ಹೋದಾಗ, ರಾಮು ಪಿಶಾಚಿಗಳ ಭರದಿಂದ ಕಿರುಚಿದ. ಕೇಶವನು ತಟ್ಟನೆ ಮನೆಗೆ ಓಡಿ ಬಂದ. ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ತಂದೆಯ ಮುಂದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು, ಹಿಂದೆ ಅದನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಸುಭ್ರಾಯ ಭಟ್ಟರು ದೇವರ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದರು. ಮೊಮ್ಮಗನ ಕೂಗಿಗೆ ಏಳಲು ಆಗದೇ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೇಶವ ಆನಂತರ ಸುಭದ್ರೆ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಬರುವರು. ರಾಮು ತಟ್ಟನೆ 'ಅಮ್ಮಾ ಅಜ್ಜನನ್ನು ಮುಟ್ಟಬ್ಯಾಡ, ನಿಂಗೆ ಮುಟ್ಟಲ್ಲಾ'[೯] ಎಂದಿದ್ದ.

ಮುಟ್ಟಬಾರದು ಎಂದಿದ್ದ ಅಮ್ಮನೇ ಈಗ ಮುಟ್ಟುತ್ತಿರುವುದು ರಾಮುವಿಗೆ ತಪ್ಪಾಗಿ ಕಂಡಂತಿದೆ. ಸುಬ್ರಾಯ ಭಟ್ಟರ ಮರಣಾನಂತರ. 'ಒಂದೇ ಒಂದು ದಿನವೂ ಬಿಳಿಕಾಗೆ ಹಾರಿ ಬಂದು ಅಮ್ಮನನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಲ್ಲ, ಮುಟ್ಟಿನ ಮನೆ ದಿಢೀರನೆ ಅಡಿಕೆ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿಗಳ ಉಗ್ರಾಣವಾದದ್ದು ಮಾತ್ರ ರಾಮುವಿಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಲಾಗದ ರಹಸ್ಯ. ಬಿಳಿಕಾಗೆಯಷ್ಟೆ.'[೧೦] ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳ ನಡುವಿನ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿರುವ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಹಳೆ ತಲೆಮಾರಿನ ಸುಬ್ರಾಯಭಟ್ಟರು ಪರಂಪರೆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತ ಬಂದವರು. ಅವರ ಯಜಮಾನಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಮತ್ತು ಸುಭದ್ರೆಯರು ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಭಟ್ಟರ ಕಾಲಾನಂತರ ಆ ಪದ್ಧತಿಯು ಇಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕತೆಗೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಪರಂಪರೆಯ ನಿಯಮವನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವನು ಮಾತ್ರ ರಾಮು. ಇಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯರು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವ ತಿಳಿಸಲಾಗದೆ ವಿಚಿತ್ರ ವಾದ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಬಾಯಿ ಮುಚ್ಚಿಸುತ್ತಾ ಅವರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಸಲ್ಲದ ಗೊಂದಲಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟು ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

'ಪಂಜುರ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪರಂಪರೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ದುರುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬುದರ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಮಂಜಪ್ಪಶೆಟ್ಟರ ಮಗಳು ಸೋನಕ್ಕನನ್ನು ತಂಗಿಯ ಮಗ ವಿಶ್ವನಾಥನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಆಸ್ತಿ ಬೇರ್‍ಯಾರಿಗೂ ಹೋಗಬಾರದೆಂಬ ದೂರಾಲೋಚನೆಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈಗೀಗ ಅಳಿಯನ ಸರ್ವಗುಣ ತಮ್ಮ ಮುಂದೆ ಕಂಡರೂ ಕಾಣದಂತಿದ್ದರು. ಅಳಿಯನ ದುರ್ವರ್ತನೆ ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಐದನೇ ಬಾರಿ ಗರ್ಭಧರಿಸಿದ್ದ ಸೋನಕ್ಕನ ಗರ್ಭ ಮತ್ತೆ ಜಾರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಪಂಜುರ್ಲಿಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾಪೆಯನ್ನು ತನ್ನ

---

೯ ಅದೇ, ಪುಟ ೧೪೯

೧೦ ಅದೇ, ಪುಟ ೧೫೦

ಕೈಚಳಕದಿಂದ ಕದಿಯುತ್ತಾನೆ. ಶೆಟ್ಟರು ಆತಂಕದಿಂದ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪೂಜಾರಿ ಕೊರಗ ಪಂಡಿತ ನಿಗೆ ತಾನೇ ಹೇಳಿಬರುತ್ತಾನೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಸಂಜೆ ನಾಲ್ಕು ಗಂಟೆಗೆ ಶೆಟ್ಟರ ಮನೆ ಚಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಪಂಜುರ್ಲಿಯನ್ನು ಮೈಮೇಲೆ ಬರಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಕೊರಗ ಪಂಡಿತ ಸಿದ್ದನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಶರಾಬು ಕುಡಿದು, ವಾದ್ಯದ ಸದ್ದು ಕೇಳಿದಾಗ ಮೈಮೇಲೆ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಏರಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಮೊದಲು ಸೋನಕ್ಕನ ಗರ್ಭಪಾತಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಕಾರಣವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿತು. ಆದರೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಪಾಪೆ ಕದ್ದವರು ಯಾರೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುತ್ತಿಲ್ಲ. ಬಲವಂತ ಮಾಡಿದಾಗ ಆವೇಶದಿಂದ 'ಕದ್ದವ ಈ ಮನೆಯ ಉಪ್ಪಿನ ಋಣಭಾರ ಉಳ್ಳವ ತೆಂಕ್ಲಾಗೆ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಹೀನ ಕುಲಸ್ಥ, ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ನೀಡಿದವ ಅದೇ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಇದೇ ಮನೆಯ ಉಪ್ಪುಂಡು ಮನೆಗೆ ಬೆನ್ನು ತೋರಿಸಿದವ'[೧೧] ಎಂದಿತು. ನೆರೆದವರು ಕದ್ದವನು ದೆಯ್ಯು, ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಕೊಟ್ಟವನು ಮಾಂಕು ಪೂಜಾರಿ ಎಂದು ಮಾತನಾಡಿಕೊಂಡರು. ಕದ್ದವನಿಗೆ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಾನೇ ಒಂದು ವಾರದೊಳಗೆ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿ ಸೋನಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಗರ್ಭಧರಿಸಬೇಕೆಂದಿತು. ಎಲ್ಲವೂ ವಿಶ್ವನಾಥ ಎಣಿಸಿದಂತೆ ನಡೆದಿತ್ತು. ಸಂತಸದಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದಂತೆ ಹಣವನ್ನು ಪಂಡಿತನ ಕೈಗೆ ತುರುಕಿ ಕಳುಹಿಸಿದ. ಪಂಜುರ್ಲಿ ಭೂತದ ಬಗ್ಗೆ ಭಯ ಇರುವ ಜನತೆ ಮೌಢ್ಯತೆಯಿಂದಲೇ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ವಾಸ್ತವದಲ್ಲಿ ಕೊರಗ ಪಂಡಿತನಿಗೆ ಯಾವ ಭೂತದ ಆವಾಹನೆಯು ಆಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶ್ವನಾಥನೇ ಹಣ ದಾಸೆ ತೋರಿಸಿ ಅವನಿಂದ ಸುಳ್ಳು ಹೇಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಭೂತರಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಪರಂಪರಾ ನುಗತವಾಗಿ ನಂಬಿಕೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಜನ ಇದನ್ನು ಸತ್ಯವೆಂದು ನಂಬುತ್ತಾರೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಅಮಾಯಕ ದೆಯ್ಯು ತನ್ನದಲ್ಲದ ತಪ್ಪಿಗೆ ಹೆದರಿ ಆನೇಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವನಾಥನ ಕ್ರೌರ್ಯ ಸ್ವಭಾವ ದಿಂದ ದೆಯ್ಯು ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದರಿಂದ ವಿಶ್ವನಾಥ ತನ್ನ ಉದ್ದೇಶ ಫಲಿಸಿತೆಂದು ಹಿಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. ಇದು ವಿಷಾದನೀಯವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣವಾದಂತೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರು ಹಲವಾರು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬ, ಪದ್ಧತಿ, ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನಡೆಸುವ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರ, ಕೋಲ ಇವೆಲ್ಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕಗಳು. ಕಾಲಸರಿದಂತೆ ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗಬಹುದು ಇಲ್ಲವೇ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬದಲಾಗಲೂಬಹುದು. ಎಲ್ಲವೂ ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತವಾದ್ದರಿಂದ ಅದನ್ನು ತನ್ನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಅಥವಾ ದುರುಪಯೋಗ ಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಕೂಡ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

---

೧೧ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತ ಪುಟ ೭೦

೨ ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯ

ಕರ್ನಾಟಕದ ಕರಾವಳಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುವ ಅವಿಭಜಿತ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡವು ಸಂಪತ್ಭರಿತವಾದ ನಾಡು. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಡಾವಳಿಗಳಾದ ಭೂತಾರಾಧನೆ, ಕೋಲಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವಂತೆ, ದರ್ಗಾ, ಉರುಸ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಂಧುಗಳಿಗೆ ನಂಬಿಕೆ ಇತ್ತು. ಈ ಎರಡು ಆಚರಣೆಗಳು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಮರನ್ನು ಜಾತಿ ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇರುವಂತೆ, ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮೀಯರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ಈ ಕರಾವಳಿ ತೀರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿನವರು ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅವರು ದಿನನಿತ್ಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಣಿ ಶ್ರೇಣಿಗಳನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಿಂದೂ ಮತ್ತು ಮುಸ್ಲಿಮರು ಹಲವು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು, ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತ ಯಾವ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿದ್ದರು. ದರ್ಗಾಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೂಗಳು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವರ ಮನೆಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೂಗಳು ಹೋಗಿ ಬರುವ ಪರಿಪಾಟವಿತ್ತು. ಹಿಂದೆ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದ ಹೊಂದಿದ್ದ ಈ ತುಳುನಾಡು ಇಂದು ಅಂತಃ ಕಲಹಗಳಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸೋದರತ್ವದ ಬಾಂಧವ್ಯ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಎಪ್ಪತ್ತರ ದಶಕದ ಆಸುಪಾಸಿನಲ್ಲೇ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ಕಾಲದ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಗೂ ಈಗ ಕರಾವಳಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳಿಗೂ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿವೆ. 'ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಹಿಂದೂ–ಮುಸ್ಲಿಮರೊಳಗಿನ ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಗಾಬರಿ ಹುಟ್ಟಿಸುವಷ್ಟು ವೃದ್ಧಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಕೋಮುಗ್ರಸ್ತ ವಾತಾವರಣದ ಭೀಕರ ಶಕ್ತಿ ಒಂದು ಅತ್ಯಂತ ಸಣ್ಣ ಮತ್ತು ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಸಂಗತಿಯನ್ನೂ ಮತೀಯ ಗಲಭೆಗೆ ಘನ ಗಂಭೀರ ಕಾರಣವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತದೆ.'[೧೨] ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದು ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದ್ದ ನಾಡು ಇಂದು ಕೋಮುವಾದದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದೆ.

'ಮೌನದಾಚಿನ ಗಹನ' ಕತೆಯು ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಬಿತ್ತುವ ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಅಪ್ಪು ಮಾಣಿ, ಕುಟ್ಯಾಲಿ ಇಬ್ಬರು ಆತುರದಿಂದ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಜಪ ಮುಗಿಸಿ ಬರಲೆಂದು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಹೊತ್ತಿಗಾಗಲೇ ಅವರು ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಕಾನಮ್ಮನ ಗುಡ್ಡ ಏರಬೇಕಿತ್ತು. ಮಕ್ಕಳಿಬ್ಬರು ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗಾಗಿ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕಂಡು ಶಾರದಮ್ಮ ಕೆಂಡವಾಗಿದ್ದರು. ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ತಂಗಿ ಶಾರದಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮೇಲಂಗಳದಿಂದ ಇಳಿದು ಕೆಳಂಗಳಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಕುಟ್ಯಾಲಿ ಹೊಕ್ಕಿದ್ದು ದೇವರ

---

೧೨ ಎಂ. ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ ಮತ್ತು ನಿತ್ಯನಂದ ಬಿ. ಶೆಟ್ಟಿ : ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಮುವಾದ ಪುಟ ೨

ಕೋಣೆಯನ್ನು ಅಪ್ಪು ಮಾಣಿಯ ಸಹಾಯದಿಂದ ಶಂಖ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಊದುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗಲೇ ಶಾರದಮ್ಮನನ್ನು ಕಂಡು ಬೈಹುಲ್ಲ ಮೂಟೆಯ ಮೇಲೆ ಎಸೆದು ಹೋಗಿದ್ದ. ಅವನಿಗೆ ಶಂಖ, ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಜಪ ಎಲ್ಲವೂ ಕುತೂಹಲವಾಗಿತ್ತು. ಶಾರದಮ್ಮನಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಮ್ಮನ ಕೈಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅವನ ಚೀರಾಟ ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಭಟ್ಟರು ಜಪ ಮುಗಿಸಿ ಅಂಗಳಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದರು. ಅಜ್ಜಯ್ಯನನ್ನು ನೋಡಿ ಪಾತುಂಞ್ಞ 'ನೋಡಿ ಭಟ್ರೇ... ಇಂವ ಹೇಳಿದ ಒಂದೂ ಮಾತು ಕೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂರು ಮಿಡಿಮಾವಿನ ಕಾಯಿಯಷ್ಟು ಉದ್ದವಿಲ್ಲ. ಸರಿಯಾಗಿ ಮೂಗಿನ ಸಿಂಬಳ ಹಿಂಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತವಾ ನನ್ನ ಮಾವನ ಎದುರು ಚಡ್ಡಿ ಕಿಸೆಯೊಳಗೆ ಕೈ ಹಾಕಿ ನಿಂತು ಮಣಗಟ್ಟಲೆ ಕಾನೂನು ಮಾತಾಡ್ತಾನೆ ಭಟ್ರೇ...'[೧೩] ಎಂದು ಹಲವು ದೂರುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿದ್ದರು.

ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಜೊತೆಯಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಕುರಾನ್, ಮದ್ರಾಸದ ಮೇಲೆ ಉದಾಸೀನವುಂಟಾಗಿ, ನಕ್ಷತ್ರ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತ್ತು. ಅಪ್ಪು ಮಾಣಿಯನ್ನು ಜನಿವಾರಕ್ಕಾಗಿ ಪೀಡಿಸುತ್ತಿದ್ದವನು ಅವನು ಕೊಡದಿದ್ದಾಗ ಅದೇ ಜನಿವಾರದಿಂದ ಅವನನ್ನು ಮರಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಹಾಕುತ್ತಾನೆ. ಪಾತುಂಞ್ಞಳು ಬಂದು ಮಾಣಿಯನ್ನು ಬಿಡಿಸಿ, ಮನೆಯ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿರುತ್ತಾಳೆ. ಗುಡ್ಡಕ್ಕೆ ಮೂವರು ಹೋದ ನಂತರ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಕುಟ್ಯಾಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಇದ್ದರೆ, ಅಪ್ಪು ಮಾಣಿ ನರಹರಿಭಟ್ಟ ಹೇಳಿಕೊಟ್ಟ ಹಾಡನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೂ – ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಕೆದಕುವ ಅಂಶ ಆ ಹಾಡಿನಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಹಾಡನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ಬಾನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕುಟ್ಯಾಲಿ 'ಅಜ್ಜಯ್ಯ ನನ ಗೊಂದು ನೂಲ ಮದುವೆ ಮಾಡ್ರಿರಾ? ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾನೆ. ಪುಟ್ಟ ತಲೆಯೊಳಗೆ ಜನಿವಾರದಾಸೆ ಏಕೆ ಬಂತೆಂದು ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಸಿಡಿಲ ಆರ್ಭಟಕ್ಕೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವಂತೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬಿದ್ದಿದ್ದರು. ಯಾಕಾ? ಏನಾಯ್ತು? ನಿಂಗ್ಯಾಕೆ ನೂಲ ಮದುವೆ?'[೧೪] ಎಂದಾಗ ತನ್ನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಜನಿವಾರದ ಆಸೆಯನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾನೆ. ಬಾನ ತುಂಬಿರುವ ನಕ್ಷತ್ರವೆಲ್ಲ ನೂಲ ಹಾಕಿದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಂತೆ. ನೂಲ ಮದುವೆಯಾಗಿ ಜಪ ಮಾಡುವವರು ಮಾತ್ರ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುವುದಂತೆ ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಅಚ್ಚರಿ. ಏಕೆಂದರೆ ಕುಟ್ಯಾಲಿಯ ತಂದೆ ಉಮ್ಮರನೂ ಅಜ್ಜಯ್ಯನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನೂಲು ಹಾಕಲು ಹೇಳಿದ. ಅವನ ಆಸೆಗೆ ತಣ್ಣೀರೆರಚದೆ ಶಾರದಮ್ಮನ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯೊಡನೆ ಹಳೆಯ ಜನಿವಾರವನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಉಮ್ಮರನ ತಂದೆ ಮುಕ್ರಿಬ್ಯಾರಿ ಆಕ್ರೋಶದಿಂದ ಮಗನ ನೂಲು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಮಾತು ಬಿಟ್ಟವರು ಮತ್ತೆ ಮಾತನಾಡಿದ್ದು, ಉಮ್ಮರನ ಸಾವಿನ ನಂತರವೇ. ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಮಗ ಕಿಟ್ಟಿಗಿಂತಲೂ ಉಮ್ಮರನ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರೀತಿ.

---

೧೩ ಮೌನದಾಚೆನ ಗಹನ, ಪುಟ ೧೪೯

೧೪ ಮೌನದಾಚೆನ ಗಹನ, ಪುಟ ೧೭೩

ದೋಣಿಯಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಬೀಸಲು ನಡು ಕಡಲಿಗಿಳಿದವ ದೋಣಿ ಮುಗುಚಿ ಕಡಲು ಪಾಲಾದಾಗ ಭಟ್ಟರು ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿಸಿದ್ದರು. ಆತ ಯಾವ ಜಾತಿಯಾಗಲಿ, ಯಾವ ಕುಲವಾಗಲಿ ತಮ್ಮ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬೆಳೆದ ಮಗುವಲ್ಲವೇ? ತಮ್ಮ ಮನೆ ಮುರುಕ ಮಗನ ಸಾವಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ದುಃಖ ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಉಮ್ಮರನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ್ದ ಅಜ್ಜಯ್ಯನನ್ನು ಕುಟ್ಯಾಲಿಯೇ ಎಚ್ಚರಿಸಿದ್ದ.

ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಗದರಿ ಯಾರು ನಿನಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುವರು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದಾಗ ಅಪ್ಪು ಮಾಣಿಯೇ ಹೇಳಿರುವುದೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಕುಟ್ಯಾಲಿಗೆ ಅದು ಸತ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಸಪ್ತರ್ಷಿ ಮಂಡಲದ ಕುಂತೀ ಪೂಂಜದಲಿ ಒಂದಾದರೂ ಮಮ್ಮುದಾಕ, ಬಾವಾಕಾ, ಹಸನಾಕ, ಅಬ್ಬ ಸಾಕ, ಮೂಸಾಕಾ ಎನ್ನುವ ಹೆಸರಿಲ್ಲ. ಅವನನ್ನು ಸಮಾಧಾನಿಸಲು 'ನೋಡಾ ಕುಟ್ಯಾಲಿ, ಈ ನೆಲ, ಆ ಕಾಡು, ಆ ಕಡಲು, ಮೇಲಿರುವ ಬಾನ, ಯಾರಪ್ಪಂದೂ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಖವಾಗಿಡಬೇಕೂಂತ ನಿಮ್ಮ ಅಲ್ಲಾಹು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಷ್ಟೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವನ ಮಕ್ಕಳು ನಾವು ಸುಖವಾಗಿರಬೇಕೂಂತ ಎಂದು ಕುಟ್ಯಾಲಿ ಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಬೀಜವನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬಿತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಮುಂದು ವರೆಸುತ್ತ, ಅಲ್ಲಾಹು ಬೇರೆಯಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ವೆಂಕಟ್ರಮಣ ದೇವರು ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ದೇವರು ಒಬ್ಬನೇ. ಅವನನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವುದಷ್ಟೆ. ನಮ್ಮ ಪರಡಿ ಪಾಯಸಕ್ಕೆ ಬಡಂಬ ತಿಂಮನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಂತಾರೆ ಗೊತ್ತಾ ಸಾರ್ನಡ್ಯೆ ಅಂತಾರೆ. ಕುಟ್ಯಾಲಿಯ ಅಮ್ಮ ಪಾತುಂಞ್ಞಾ ಏನಂತಾಳೆ ಉಂಡೆ ಪಾಯಸ ಅಂತಾಳೆ. ಅಂತೋಣಿ ಪರ್ಬು ಮನೇಲಿ ಅದನ್ನೇ ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಕರೀತಾರೆ. ಹಾಗೇನೇ ಇರುವ ಒಬ್ಬನೇ ಒಬ್ಬ ದೇವರನ್ನು ನಾವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವುದಷ್ಟೆ.'[೧೫] ದೇವನೊಬ್ಬ ನಾಮ ಹಲವು ಎನ್ನುವ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ನೆಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ದೇವರು, ಆಚರಣೆ, ಪ್ರಾರ್ಥನೆ, ಹಬ್ಬ ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಒಂದೇ ಜಪ ಮಾಡುವವರು ಹೇಗೆ ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುತ್ತಾರೋ ಹಾಗೆಯೇ ನಮಾಜು ಮಾಡುವವರು ನಕ್ಷತ್ರವಾಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪುಟ್ಟ ಮನಸ್ಸಿನ ಗೊಂದಲವನ್ನು ಬಿಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಪ್ಪು ಮಾಣಿಯ ತಲೆಗೆ ಇಲ್ಲದ್ದನ್ನು ತುರುಕಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲೇ ಅಂತರವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವ ರಂಗಪ್ಪಜ್ಜಯ್ಯನ ಬಗ್ಗೆ ಅಜ್ಜಯ್ಯನಿಗೆ ಆಕ್ರೋಶವಿದೆ. ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಬಿತ್ತಿದ ಈ ವಿಷಯಗಳು ಮುಂದೆ ದ್ವೇಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಅವರಿಗೆ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಬಾಂಧವ್ಯದ ಬೆಸುಗೆ ಬೆಳೆಸಬೇಕಾದ ಹಿರಿಯ ತಲೆಗಳು ಎಳೆಯರನ್ನು ದಿಕ್ಕೆಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಶಾರದಮ್ಮ, ನರಹರಿಭಟ್ಟರು, ರಂಗಪ್ಪಜ್ಜಯ್ಯ ದಿಕ್ಕೆಡಿಸುವ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿದ್ದರೆ, ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಭಟ್ಟರು ಮಹಾತ್ಮರಂತೆ ಬಿಂಬಿತವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜನರ ನಡುವಿನ ಮುಖಾಮುಖಿ ಅದು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಕುತೂಹಲ, ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಈ ನಡುವೆ ಬೆಸೆಯುವ ಬಾಂಧವ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ.

---

೧೫ ಮೌನದಾಚೆನ ಗಹನ ಪುಟ ೧೭೫

'ಪಂಜುರ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತ' ಕತೆಯು ಕಡಲತಡಿಯ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆ ತಿಳಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕತೆಯಾಗಿದೆ. ಮಂಜಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರು ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆ ಐದು ಗಂಟೆಗೆ ಉಸ್ಮಾನ್ ಬ್ಯಾರಿಯ ಗೂಡಂಗಡಿಗೆ ಬಂದರೆ ಅಲ್ಲೇ ಮುರುಕು ಬೆಂಚಿನಲ್ಲಿ ಕೂತು ಹರಟುತ್ತ ರಾತ್ರಿ ಏಳಕ್ಕೆ ಹೊರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ದೇವರು ಧರ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಿಷ್ಠೂರ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಬ್ಯಾರಿ ಶೆಟ್ಟರನ್ನು ಹಂಗಿಸಿದರೆ, ಶೆಟ್ಟರು ಅವನದು ಬ್ಯಾರಿ ಬುದ್ದಿ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಒಮ್ಮೆ ಶೆಟ್ಟರ ಮಗಳು ಸೋನಕ್ಕನಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೇ ಬಾರಿ ಗರ್ಭಜಾರಿ ಬ್ಯಾರಿ ಬಳಿ ದುಃಖ ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆಗ ಬ್ಯಾರಿ 'ಶೆಟ್ಟರೇ, ನೀವು ನಿಮ್ಮ ಪಂಜುರ್ಲಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಮಣಿ, ಮಂಚ, ಪಾಪೆ, ಕಟ್ಸಲೆ, ಭೋಗ ಒಪ್ಪಿಸಿದರೂ, ಈ ಬಾರಿಯೂ ಆಕೆಗೆ ಗರ್ಭ ನಿಲ್ಲಲಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ಆ ಪಂಜುರ್ಲಿಯ ಗೋಜಿಗೆ ಹೋಗುದೇ ಬೇಡ, ನಮ್ಮ ಉಳ್ಳಾಲದ ದರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಒಂದು ಆಡು ಬಿಡಿ ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಪೀರ್‌ಸ್ಯಾಬರಿಂದ ಆಕೆಯ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ತಾಯತ ಕಟ್ಟಿಸಿಬಿಡಿ'[೧೬] ಎಂದಿದ್ದ. ಈ ಮಾತನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಹೇಗೆ ಜನರು ಪರಸ್ಪರ ತಮ್ಮ ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮದ ಮೊರೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು ಹಾಗೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದು ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

'ಬಿಳಿಕಾಗೆ'ಯಲ್ಲೂ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಪುಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಬಾಂಧವ್ಯವಿದೆ. ರಾಮು, ಮಮ್ಮದೆ, ಪಕೀರ ಸ್ನೇಹಿತರು. ತಾತ ಸುಬ್ರಾಯಭಟ್ಟರಿಗೆ ರಾಮು ಇವರೊಂದಿಗೆ ಆಟವಾಡುವುದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ರಾಮು ಆಟ ಆಡುವುದು ಇವರೊಂದಿಗೇನೆ. ರಾಮು ಪೋಲೀಸ್ ಆದರೆ, ಮಮ್ಮದೆ ಪಕೀರರಿಬ್ಬರು ಕಳ್ಳರು. ರಾಮ ಕಳ್ಳ ಮಮ್ಮದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯಲು ಹೋಗಿ ಚಡ್ಡಿ ಎಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಮಮ್ಮದೆ ಅವಮಾನಿತನಾಗಿ ರಾಮುವಿನ ಜನಿವಾರ ಎಳೆದಾಗ 'ಹಡಬೆ ಮಮ್ಮದನ ಜತೆ ಆಟವಾಡಲೇ ಬಾರದಿತ್ತು. ಅಜ್ಜನ ಮಾತನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಿತ್ತು'[೧೭] ಎಂದು ರಾಮು ಹಪಹಪಿಸಿದರೂ ಮತ್ತೆ ತಾನೇ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಆಟಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನಿಸಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಹಗೆ ಸಾಧಿಸುವವರು ದೊಡ್ಡವರು ಹೊರತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲ. ಮಕ್ಕಳು ಆ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಗುದ್ದಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಎಂದಿಗೂ ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

'ಮೀಯುವ ಆಟ' ತುಳುನಾಡಿನ ಭಾವೈಕ್ಯತೆ ತಿಳಿಸುವ ಮತ್ತೊಂದು ಕತೆ. ಖಾದ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿಯವರು ಪ್ರೀತಿಗೆ, ಮಮತೆಗೆ, ಮನುಷ್ಯತ್ವಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಕೊಡುವ ಹಿರಿಯರು. ಭೇಷ ತಿಂಗಳ ಶುರುವಿನಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪ ಶೆಟ್ಟರು ಚಾಯಬ್ಬ ಬ್ಯಾರಿಯ ಗೂಡಂಗಡಿಯ ಹೊರಜಗಲಿಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರನ್ನು

---

೧೬ ಪಂಜುರ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತ ಪುಟ ೬೫

೧೭ ಬಿಳಿಕಾಗೆ ಪುಟ ೧೩೮

ನೋಡಿ ಮಾತು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಅಂದು ಅವರ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಓಡುತ್ತಿದ್ದ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಮಗಳು ಸುಮತಿ ಬಾಣಂತನಕ್ಕೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸಲು ಜನ ಬೇಕಾಗಿದ್ದುದ್ದು. ವೆಂಕಟಪ್ಪಶೆಟ್ಟರು ಬಿಡಿ ಒಕ್ಕಲು ಪುಡಿ ಒಕ್ಕಲನ್ನು ಕೇಳಿದರೂ ಯಾರೂ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ.

ಬಾಣಂತಿ ಮಗುವಿಗೆ ನೀರು ಕಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರು ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಶೆಟ್ಟರ ಋಣದಲ್ಲಿರುವ ಒಕ್ಕಲಿನವರು ಒಪ್ಪದಿದಾಗ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರು ಸುಮತಿ ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳಂತೆ ಎಂದು ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇತರರ ಮಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಮೊಮ್ಮಗಳೆಂದೇ ತಿಳಿಯುವ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಹಿರಿದಾದುದು.

ವೆಂಕಪ್ಪಶೆಟ್ಟರು ಈ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರಿಗೆ ಬಾಣಂತಿ ಮಿಂದಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಮೀಯಲು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ವಾತದ ಮೈಗೇ ಇದೇ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಮದ್ದು ಇದ್ದಂತೆ ಎಂದು ನೀರು ಕಾಯಿಸುವ ಕೆಲಸ ಆರಂಭವಾಗಿ ಆಗಲೇ ನಲವತ್ತು ದಿನ ಕಳೆದಿದೆ. ಆದರೂ ಒಂದು ದಿನವೂ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರು ಮೀಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ.

'ನೀರು ಉಗುರುಬಿಸಿ ಆದ್ರೆ ಸಾಕು ಸ್ಯಾಬರೇ, ಇವತ್ತೇ ಎಲ್ಲ ಮರಮಟ್ಟನ್ನು ಆ ಒಲೆಗಂಟಲಿಗೆ ತುರುಕಿದರೆ ನಾಳೆ ಅದರ ಬಾಯಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕೈಕಾಲನ್ನು ತುರುಕಿಸುವುದಾ ಹೇಗೆ? ಆ ಒಲೆಯೇನೋ ಈ ಊರಲ್ಲಿರುವ ಸೌದೆ ಸೌಟುಗಳೆಲ್ಲ ನನ್ನ ಬಾಯಿಗೇ ಬಂದು ಬೀಳಲಿ ಎಂದು ಕೇಳಬಹುದು. ಆದ್ರ ನಾವು ನಾಳೇನೂ ಬಾಣಂತಿ ಮಗು ಮೀಯಿಸಬೇಕಲ್ಲ'[೧೮] ಎಂದು ಶೆಟ್ಟರ ಹೆಂಡತಿ ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರು ಹೇಳಿದರೆ, ಈ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಕಾಯಿಸುವುದರಿಂದ ನನಗ್ಯಾವ ಲಾಭವು ಇಲ್ಲವೆಂದು ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿ ಯವರು ಸುಮ್ಮನಾಗಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ತಮ್ಮ ಮೊಮ್ಮಗಳು ಖೈರುನ್ನೀಸಾಳಂತೆ ಸುಮತಿ ಎಂದು ನೋವಿನಲ್ಲೂ ಆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಮತಿಯೂ ತನ್ನ ಅಮ್ಮನ ಬಳಿ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರ ಪರವಾಗಿ ವಾದಿಸಿದ್ದಿದೆ. ಆದರೆ ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರು ತಮ್ಮ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಸಡಿಲಿಸಲಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಆತ್ಮಗೌರವಕ್ಕಾದ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ಶಮನಗೊಳಿಸಲು ಮನೆಗೆ ಬಂದು, ಮೊಮ್ಮಗಳು ಜೊಹರಾ ಕೊಟ್ಟ ಅಕ್ಕಿಪುಂಡಿ ಬಾಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಅವಳ ತೊಡೆಗೆ ತಲೆ ಒರಗಿಸಿ ಅಲ್ಲಾನ ಪಾದ ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಸಾವಿಗೆ 'ಇದು ಎಂತಹ ಸಾವು, ಹೂವೆತ್ತಿದಷ್ಟು ಮೌನ, ಹಗುರ, ಲಕ್ಷದಲ್ಲೊಬ್ಬರಿಗೆ ಇಂತಾ ಸಾವು ಮಾರಾಯ್ರೆ'[೧೯] ಎಂದು ಜಾತಿ ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ನಮಿಸುತ್ತಾರೆ.

---

೧೮ ಮೀಯುವ ಆಟ ಪುಟ ೦೨
೧೯ ಅದೇ, ಪುಟ ೧೩

ಊರಿನ ದುರ್ಗಾಪರಮೇಶ್ವರಿ ದೇವಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಶೆಟ್ಟರ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ ಈ ಸುದ್ದಿ ತಡವಾಗಿ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಗೆ ಪಶ್ಚಾತ್ತಾಪ ಸುಳಿಯತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿ ದೊಡನೆ ಬಂದ ಶೆಟ್ಟರು ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರ ಮೊಮ್ಮಕ್ಕಳು ಹೆಣ ಮೀಯಿಸುವ ಸಲುವಾಗಿ ನೀರು ಕಾಯಿಸಲು ಪಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಷ್ಟ ನೋಡಿ ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೌದೆಯನ್ನು ತಂದು ಸ್ವತಃ ತಾವೇ ನೀರು ಕಾಯಿಸಲು ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

'ಆನೆ ಹೋದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆಡು ಹೋದೀತು ಮಾರಾಯ್ತಿ. ಆದರೆ ಆಡು ಹೋದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಆನೆಯೆಂದೂ ಸಾಗದು'[೨೦] ಉಮ್ಮಕ್ಕೆಯವರಿಗೆ ವೆಂಕಪ್ಪಶೆಟ್ಟರು ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಈಗ ಅರಿವಾಗ ತೊಡಗುತ್ತದೆ. ಹಿರಿತನ, ಮಾನವೀಯತೆ, ಪ್ರೀತಿಗೆ ಬೆಲೆಕೊಡುವವರು ಎಂದಿಗೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಕೆಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಯೋಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರದು ಏನಿದ್ದರೂ ಹಿರಿತನ. ತಮ್ಮ ಉಸಿರು ಇರುವವರೆಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಮಾತಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ದೊಡ್ಡತನ ಎಂದಿಗೂ ಸೋಲುವುದಿಲ್ಲ.

ತುಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಈ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯು ಆನಂತರದ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ವಿಷಯವನ್ನೇ ವಸ್ತುವಾಗುಳ್ಳ ಎರಡು ಕಥೆಗಳನ್ನು ನೋಡ ಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದು 'ತಾಯ್ತನ', ಎರಡನೆಯದು 'ಒಡಲು'.

ಸಾವಿನ ನೋವಿನಲ್ಲೂ ಮಾನವೀಯತೆ ಮೆರೆಯುವ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯದ ಕಥೆ 'ತಾಯ್ತನ'. ತಾಯ್ತನದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿಕೊಡುವ ಪಾತ್ರ ಐಸಂಬ್ಯಾರ್ದಿಯವರದು. ಮಾದರಕೇರಿ ಕೇವಲ ಐವತ್ತು ಮನೆ ಇರುವ ಊರು. ಅಲ್ಲಿಯ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮುಸ್ಲಿಂರು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿ ಇದ್ದರು. ಆದರೆ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಪಕ್ಕದೂರಿನ ಮಸೀದಿಯ ಪಕ್ಕ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯ ಗುಡಿ ಎಬ್ಬಿಸುವ ಮಾತಿನ ಕಿಡಿ ಎದ್ದಾಗ ಈ ಊರಿನ ಮೈದಿನ್‌ಬ್ಯಾರಿಯವರು ಇದಕ್ಕೆ ಜೊತೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬ ಸುಳ್ಳು ಸುದ್ದಿ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಈ ಹುಸಿ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಕೇಳಿ ಇಡೀ ಊರಿಗೆ ಬಂಧು ಮಿತ್ರರಂತೆ ನೆರವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಮೈದಿನ್ ಬ್ಯಾರಿಯವರ ಕುಟುಂಬದ ಮೇಲೆ ಊರ ಗಂಡಸರು ಹಗೆ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ಮಾಡಿದ ಅಚಾತುರ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಂಗಸರು ಮಕ್ಕಳು ಮಧುರ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಪ್ಪಿನ ಅರಿವಾಗುವುದು ಐಸಂಬ್ಯಾರ್ದಿಯವರು ಪತಿ ಮೈದಿನ್‌ಬ್ಯಾರಿ ಸತ್ತ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ಮತ್ತೊಂದು ಜೀವ ಉಳಿಸಿಕೊಟ್ಟು ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದಾಗ. ಮೈದಿನ್ ಬ್ಯಾರಿಯ ಶವ ಯಾತ್ರೆ ಇನ್ನೇನು ಹೊರಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕೇರಿಯ ಎಲ್ಲರೂ ಬೀದಿಯಲ್ಲಾದರೂ ಶವಯಾತ್ರೆ ನೋಡ ಬೇಕೆಂದು ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅಂತರಂಗದ ತುಡಿತವಿದ್ದು ಮೊದಲಿನಂತೆ ಅವರ ಸಂಬಂಧ ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೇರಿಯವರು

---

೨೦ ಮೀಯುವ ಆಟ ಪುಟ ೧೬

ಲೋಬಾನ ಅಗರಬತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರೇನೋ. ಆದರೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಟ್ಟ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೀದಿಬದಿಯಲ್ಲೇ ನಿಂತು ಶವ ನೋಡುವ ಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಿತ್ತು. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೂಗಳು ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮೀಯರು ಸತ್ತಾಗ ಲೋಬಾನ, ಅಗರಬತ್ತಿ ಹಿಡಿದು ಹೋಗಿ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಸೌಹಾರ್ದತೆಯಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಚಿತ್ರಣವೇ ಬೇರೆಯಾಗಿದೆ. ಜನರ ಮಧ್ಯೆ ಕೋಮುವಾದ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನಂತರ ಸಂಬಂಧಗಳು ಬಿರುಕು ಬಿಡಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದವು.

ಗುಡಿಸಲಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಲಗಿದ್ದ ಸುಂದರಿಗೆ ಹೆರಿಗೆ ಬೇನೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಡತಿಯ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ನಾಯಿ ಗುಮ್ಮ ಊಳಿಡುತ್ತಾನೆ. ಮಾತಿನಲ್ಲೇ ಮುಳುಗಿದ್ದರಿಂದ ಯಾರಿಗೂ ಅತ್ತಕಡೆ ಗಮನವೇ ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ ಮೈರೆಮೊಲ್ದಿ, ಅವಳ ನಂತರ ತುಕ್ರಭಂಡಾರಿಯ ಮಗಳು ಸೀತು ಓಡಿಬಂದರು. ಮಗು ಹೊರಬರದೆ ಸುಂದರಿ ನೋವುಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದಾಳೆ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಮೈರೆಮೊಲ್ದಿ ಹೆರಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಸುಂದರಿಯನ್ನು ಈ ಭೂಮಿಗೆ ಇಳಿಸಿದ್ದೇ ಐಸಂಬ್ಯಾರ್ದಿಯವರು. ಆದರೆ ಇಂದು ಯಾರಿಗೂ ಹೋಗಿ ಕರೆಯಲು ಮುಖವಿಲ್ಲ.

ಸೀತು ಶವಯಾತ್ರೆಗಾಗಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ಕರೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬಾಕೆ ಜೀರಿಗೆ ಕಷಾಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು ಸರಿ, ಸೀತು ಹರಳೆಣ್ಣೆ ತಂದು ಹಚ್ಚಿದರು ಸರಿ ನೋವು ಶಮನವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕೊನೆಗೆ ತುಕ್ರಭಂಡಾರಿ ಧೈರ್ಯ ಮಾಡಿ ಶವಯಾತ್ರೆಯು ರಸ್ತೆ ದಾಟಿದ ನಂತರ ಮನೆ ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾನೆ. ಹೋಗುವಾಗ ಪುಟ್ಟ ಇಲಿಮರಿಯೊಂದು ಹುಲಿಯ ಗುಹೆಗೆ ನುಗ್ಗಿ ಹುಲಿಯಲ್ಲಿ 'ಏನು ನಾರಾಯಣ' ಎಂದು ಕೇಳಿದಂತಾಯ್ತಲ್ಲ ಎಂದು ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಸೀದಿ, ಗುಡಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಇವರೇ ಅಂತರ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಇಲಿಯಂತೆ ಶರಣಾಗತರಾಗುವ ಸಂದರ್ಭವು ಒದಗಿತ್ತು.

ಐಸಂಬ್ಯಾರ್ದಿ ಇದ್ದತ್‌ಗೆ ಸಿದ್ದವಾಗುತ್ತಿರುವ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿದು ತುಕ್ರಭಂಡಾರಿಯೊಡನೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. 'ತನ್ನೊಡನೆ ದೈವವೇ ನಡೆದು ಬರುತ್ತಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬಂತಹ ಭಾವ ಹೊತ್ತು ಕಾಲು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದ ತುಕ್ರಭಂಡಾರಿಯ ಮನಸ್ಸು ಮೂಕವಾಗಿತ್ತೇನೋ. ಎಲ್ಲೂ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ.'[೨೧] ಹೌದು ಆಕೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ದೇವರಂತೆ ತನ್ನ ಪತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ವೇದನೆಯಲ್ಲೂ ಆಕೆ ಇನ್ನೆರೆಡು ಜೀವ ಉಳಿಸಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಕೇರಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯನಂತೆ ಆಕೆ ಯೋಚಿಸಿದ್ದರೆ ಎಂದಿಗೂ ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಕೊಟ್ಟು ಬಂದರು. ಹೆರಿಗೆ ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಮುಗಿಸಿ ಮನೆಯ ಇದ್ದತ್ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದಾಗ 'ಜೀವ ದೊಡ್ಡದು. ಬದುಕು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಬಲು ದೊಡ್ಡದು. ಸಂಪ್ರದಾಯ ಅದಕ್ಕಿಂತೇನು ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ'[೨೨]

---

೨೧ ತಾಯ್ತನ ಪುಟ ೭೧

೨೨ ಅದೇ, ಪುಟ ೭೨

ಎಂದ ಗಂಡನ ಮಾತು ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮೊದಲು, ಆಮೇಲೆ ಮಾನವ ಅನಂತರ ಅವನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಮೊದಲು ಮಾನವೀಯತೆ, ಜೀವಕ್ಕೆ ಬೆಲೆಕೊಡಬೇಕು. ತದನಂತರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಎಂಬುದು ಅವರ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಪಾಲಿಸಿ ತಾಯ್ತನದ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ಉತ್ತುಂಗಕ್ಕೆ ಐಸಂಬ್ಯಾರ್ದ್ರಿಯವರು ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

'ಒಡಲು' ಶೀರ್ಷಿಕೆಯು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಕಡಲು, ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ, ನಫೀಸಮ್ಮ ಮೂವರು ಒಡಲಿನ ಹಸಿವು ತಣಿಸುವ ಅಕ್ಷಯ ಪಾತ್ರೆಗಳಂತೆ ಕಡಲು ತನ್ನನ್ನೇ ನಂಬಿರುವ ಅನೇಕ ಹಸಿದ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ, ಬಿಡುಗೈಗೆ, ಬಡ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಬದುಕಲು ಮಾರ್ಗ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ ತನ್ನ ಮಗ ವಾಸುಪುತ್ರನ್ ಅಸುನೀಗಿದ ಮೇಲೂ ಸೈಯದ್ದಿಗೆ ಊರಮಂದಿ ಅನುಮಾನಿಸಿ ಅಪವಾದ ಹೊರಿಸಿದರೂ ಒಪ್ಪದೆ ತನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಮಗನ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ ಅವನಿಗೆ ಬದುಕಲು ದಾರಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ನಫೀಸಮ್ಮಳು ಭೇದವೆಣಿಸದೆ ಉಮ್ಮರನಿಗಿಂತ ಒಂದು ಕೈ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಕೇಶವನಿಗೆ ಹಾಲುಣಿಸಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಈ ಮೂವರು ಒಡಲನ್ನು ಪೊರೆವ ತಾಯಂದಿರು.

ಒಡಲಿನ ಒಳಗೆ ಅಡಗಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಡಲಮ್ಮ ಅನೇಕ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಅನ್ನದ ದಾರಿ ತೋರಿಸಿದ್ದಾಳೆ. ಉಳ್ಳಾಲದಿಂದ ಸೈಯದ್ದಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ ಮಾತೃತ್ವದ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸಿ ತನ್ನ ಮಗ ವಾಸುಪುತ್ರನ್‌ನಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆ ದಿನ ಹದಿನೈದನೇ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಬ್ಬದ ಸಡಗರ. ರಂಪಣಿ ಬಲೆ ಬೀಸುವ, ಕಡಲಿಗಿಳಿಯುವ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ. 'ಮುಂಜಾನೆಯೇ ವಾಸುಪುತ್ರನ್ ಹಾಗೂ ಸೈಯದ್ದಿ ಇಬ್ಬರು ಕಡಲಕೇರಿಯ ಇತರ ಬೆಸ್ತರೊಂದಿಗೆ ಶಾಲೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ ಪರ್ಬದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು ಜೈಭಾರತ್ ಮಾತಾಕಿ ಜೈ ಎಂದು ಊಳಿಟ್ಟು ಬಂದಿದ್ದರು.'[೨೩]

ನಂತರ ವಾಸು ಬಲವಂತದಿಂದ ಸೈಯದ್ದಿಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಉಲ್ಲಾಳದ ವ್ಯಾಘ್ರ ಚಾಮುಂಡೇಶ್ವರಿ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಕಡಲಿನ ಆರ್ಭಟದಿಂದ ವಾಸು, ಅವನ ಪತ್ನಿ ದೇವಕಿ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಕಡಲ ಬಾಯಿಂದ ಬದುಕುಳಿದ ಸೈಯದ್ದಿ ಮನೆ ತಲುಪಿದಾಗ ಆಸ್ತಿ ಹೊಡೆಯಲು ಗೆಳೆಯನನ್ನು ಕೊಂದ ಆರೋಪ ಅವನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತಿಗೆ ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ ಸೊಪ್ಪಾಕದೆ, ವಾಸುವಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಸೈಯದ್ದಿಗೆ ರಂಪಣಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಬೇರೆಯವರ ಮಾತುಗಳು ಅವಳನ್ನು ವಿಚಲಿತಗೊಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

---

೨೩ ಒಡಲು ಪುಟ ೧೯೯

ಎರಡನೇ ಬಾರಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಆರೋಪ ಬರುವುದು ಉಳ್ಳಾಲದ ಉರುಸಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ. ಆತನ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನೇಕ ಬೆಸ್ತರು ಉರುಸಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ. ಆತನ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಅನೇಕ ಬೆಸ್ತರು ಉರುಸಿಗೆ ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಯಾರನ್ನೂ ಆತ ಕರೆ ತರಲಿಲ್ಲ.ಅವರವರ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಲು ಹೊರಟಿರುತ್ತಾರೆ. 'ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಗುಜರನ್‌ನ ಮೊಮ್ಮಗುವಿಗೆ ತೊದಲು ಕಳೆಯಲು ಉಳ್ಳಾಲದ ದರ್ಗಾಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ ನಾಲಿಗೆ ಹಾಕುವೆ ನೆಂದು ಹರಕೆ ಹೇಳಿ ವರ್ಷ ಕಳೆದಿಲ್ಲ ಮಗುವಿನ ಮಾತು ಸಪಾಟಾಗಿತ್ತು.'[೨೪] ಹೀಗೆ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು, ಅದರ ಫಲ ಪಡೆದವರು ಜಾತಿಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಸೀನ ಸಾಲ್ಯಾನ್, ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಗುಜರನ್, ವೀರಾಂಜ ನೇಯ ವ್ಯಾಯಾಮ ಶಾಲೆಯವರು ಇನ್ನೂ ಅನೇಕರು ತಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆಯ ದೇವರಿಗೆ ಹರಕೆ ತೀರಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ಮುರಿವ ಕೈಗಳು ಅಲ್ಲೇ ಇದೆ ಎಂಬುದು ವಿಷಾದ. ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಗಿಂತ ಇಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾರು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರ ಎಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ. ತಮ್ಮ ದೈವಗಳೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲಿತ್ತು.

ಮರುದಿನ ಸೈಯದ್ದಿ ರಂಪಣಿ ಎಳೆಯಲು ಬಂದಾಗ, ಎಲ್ಲರನ್ನು ಉರುಸಿಗೆ ಕರೆದೊಯ್ದ ಎಂಬ ಆರೋಪವು ಹೆಗಲೇರುತ್ತದೆ. ಇವರ ವಿರುದ್ಧ ಐತು ತಾಂಡೇಲನಿಗೆ ಕಿವಿ ಚುಚ್ಚಿದವನು ಕಾಂತು ತಂಡೇಲ. ಈತ ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿಯ ಸ್ವಂತ ತಮ್ಮ. ಆತನ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಸಣ್ಣತನವನ್ನು ನೋಡಿ ಮರಕಾಲ್ತಿ ಅವನನ್ನು ದೂರವಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾಳೆ. ಸೈಯದ್ದಿ ಐತು ತಾಂಡೇಲನ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ರಂಪಣಿ ಎಳೆಯುವಾಗಲು ಆ ಗುಂಗಿನಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಕಡಲ ತಡಿಯಿಂದ ಬಿಳಿಯ ನಿಶಾನಿ ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧಿಸಿ ರಂಪಣಿ ಎಳೆಯಲು ಸಿದ್ದನಾಗುತ್ತಾನೆ. ರಂಪಣಿ ಎಳೆಯದೆ ದಡ ಸೇರಿದಾಗ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಐತು ತಾಂಡೇಲನ ಪತ್ನಿ ತೀರಿಹೋದ ಕಾರಣದಿಂದ ಬಿಳಿಯ ನಿಶಾನಿ ತೋರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಅವನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರೂ ಪೇಚಿಗೆ ಸಿಲುಕುವ ಸಂದರ್ಭ ಬರುತ್ತದೆ.

ಸೈಯದ್ದಿ ಸಾವರಿಸಿಕೊಂಡು ನಡೆದರೂ ಕಾಂತು ತಂಡೇಲ ಬಿಡುವವನಲ್ಲ. ಸೈಯದ್ದಿ ನಫೀಸಮ್ಮ, ಕೇಶವ, ಉಮ್ಮರನ ಜೊತೆ ದಂಡು ಹಿಡಿದು ರಂಪಣಿ ಎಳೆಯಲು ಕಡಲಿಗೆ ಬರುವಾಗ 'ಇಂವ ಆ ಮುದುಕಿಯನ್ನು ಒಳಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬ್ಯಾರಿ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡಾಯ್ತು, ಇದೀಗ ಆ ಹಸುಗೂಸನ್ನು ತನ್ನ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರ್ಸುದಕ್ಕೆ ಎದೆ ಹಾಲಿನಿಂದಲೇ ಅಭ್ಯಾಸ ಶುರುಮಾಡ್ತಿದ್ದಾನೆ ಚಾಂಡಾಲ'[೨೫] ಎಂದಾಗ ಅವನ ಎದೆಯೊಡೆದಂತಾಯಿತು. ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸೈಯದ್ದಿ

---

೨೪ ಒಡಲು ಪುಟ ೧೧೫

೨೫ ಒಡಲು ಪುಟ ೧೨೪

ಒಂದೇ ಕುಟುಂಬದವರಂತೆ ಇದ್ದರೂ, ಪಿತೂರಿ ಮಾಡಿ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಒಡೆಯುವ ಬುದ್ಧಿ ಕಾಂತುವಿನದ್ದು. ಬೆಸ್ತಕೂಟದಲ್ಲಿ ಕಾಂತು ತಂಡೇಲನು ಐತು ತಂಡೇಲನಿಗೆ ಸೈಯದ್ದಿ ಮೇಲೆ ಪಿತೂರಿ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅಂತ್ಯಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ ತೋರಿಸಿದ ಪ್ರೀತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗಿ ನಫೀಸಮ್ಮ, ಸೈಯದ್ದಿಯವರು ಕೇಶವನಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ, ಆಸರೆ ನೀಡಿ ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದಿದ್ದರು. ದಿನೇ ದಿನೇ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಿತೂರಿಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ಉಳ್ಳಾಲಕ್ಕೆ ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತ ಹೊರಡಲು ಸೈಯದ್ದಿ ಸಿದ್ಧನಾದಾಗ ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿ 'ಹೊರಡು ಮಗ, ನಾನು ನಿನ್ನ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಬರುವವಳು. ಈ ಮುದಿ ಜೀವ ಎಲ್ಲಿದ್ದರೇನಂತೆ. ನನ್ನ ಕೇಶವನಿಗೊಂದು ತಾಯಿ ನೆಲೆ ಸಿಕ್ಕಿದರೆ ಸಾಕು..... ತಗೋ ಈ ಬೀಗದ ಕೈ'[೨೬] ಎಂದು ತಾನು ಅವನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಮಂಜು ಮರಕಾಲ್ತಿಯ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿ ಸೈಯದ್ದಿಯ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡದೊಂದು ಪ್ರೀತಿಯ ಅಲೆ ಎದ್ದು, ಅವಳ ಮಾತಿಗೆ ಸೋತು ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರ ಬದಲಿಸಿ, ರಂಪಣಿ ಎಳೆಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ. ಒಂದಾದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿದ್ದರೆ ಯಾವ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ ಭೇದೋಪಾಯವು ದೂರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸೈಯದ್ದಿ ಇಲ್ಲಿನ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಸತ್ತು ಹೊರಟರು ಫಂಡಿನ ಹಣ ಬಿಟ್ಟು ಮೊಮ್ಮಗ ಕೇಶವನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಆತನೊಂದಿಗೆ ಹೊರಡಲು ಮರ ಕಾಲ್ತಿ ಸಿದ್ಧಳಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಸೈಯದ್ದಿ ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಬಂದಾಗ ಮರಕಾಲ್ತಿ ಅವನನ್ನು ಮಗನಂತೆ ಸಲಹು ತ್ತಾಳೆ. ಈಗ ಉಮ್ಮರನಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಶವನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸುವ ತಾಯಿ ನಫೀಸಮ್ಮಳ ಆಸರೆ ಬೇಕಾಗಿದೆ. ಯಾವುದೇ ಕುತಂತ್ರ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಸಣ್ಣತನ, ನೀಚಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಮೀರಿ ಪ್ರೀತಿ, ಮಮತೆಯ ಅನುಬಂಧ ಗಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

'ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಡಲು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಲು ಸಮೃದ್ಧತೆಯ ಸಂಕೇತ. ಭೂಮಿ ತಾಯಿ ಅನೇಕ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ, ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯವಿತ್ತಂತೆ; ಕಡಲೂ ಕೂಡ ಅನೇಕ ಜೀವರಾಶಿಗೆ ತನ್ನ ಒಳಗೂ, ಹೊರಗೂ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದೆ. ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೀವರಾಶಿಗಳು ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳು ವಂತೆ, ಕಡಲದಡದಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಮರು ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಂಪಣಿ ತಂಡದವರು ಬಾಬುಮೂಲ್ಯನ ಚಾದಂಗಡಿಗೆ ಸಂತೆಯಂತೆ ನೆರೆದು, ಅವನಿಂದ ಅಷ್ಟೂ ಜನಕ್ಕೆ ಪೂರೈಸಲು ಆಗದೇ ಇದ್ದಾಗ ಸೈಯದ್ದಿ ಬ್ಯಾರಿಯವರ ಗೂಡಂಗಡಿಗೆ ಬಂದು 'ಕೊಡಿ ಸ್ಯಾಬ್ರೆ ಒಂದು ಚಪ್ಪೆಸೋಡ, ಮತ್ತೊಂದು ಜಿಂಜರ್ ಸೋಡಾ, ಹಾಗೇ ಎರಡಾಣೆಯ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಒಂದಾಣೆಯ ತೆಂಗಿನಕ್ಯಾ ಬೆಲ್ಲದ ತುಂಡು....'[೨೭] ಎಂದು ಕೇಳುವರು. ಆಗ ಬೆಸ್ತರ ಹಾಗೂ ಬ್ಯಾರಿಗಳ

---

೨೬ ಅದೇ, ಪುಟ ೧೨೬

೨೭ ವಸುಂಧರೆಯ ಗ್ಯಾನ, ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಡಲು ಪುಟ ೦೨

ನಡುವೆ ಅಂಥ ಬಾಂಧವ್ಯವಿತ್ತು. ಅವರೆಲ್ಲ ಜಾತಿಮತದ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಬೆಸ್ತರು ಮೀನು ಹಿಡಿದು ತಂದರೆ, ಮೀನು ಸ್ಯಾಬರು ಅದನ್ನು ಮಾರುತ್ತಿದ್ದರು. ಇಬ್ಬರೂ ಶ್ರಮಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನೇ ನಂಬಿ ಜಾತಿ ಮತ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಮು ಸಾಮರಸ್ಯ, ವರ್ಗ ಸಾಮರಸ್ಯವನ್ನು ನಿರಂತರ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಅಪ್ರಜ್ಞಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಜಾತ್ಯಾತೀತ ಸಿದ್ಧಾಂತದಡಿ ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದರು.

ಈ ರೀತಿಯ ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬದುಕನ್ನು ಬೆಸೆದುಕೊಟ್ಟವಳು ಈ ಕಡಲ ತಾಯಿಯೇ. ಕಡಲನ್ನೇ ನಂಬಿ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದ ಇವರು ಎಂದಿಗೂ ಹಗೆತನ ಸಾಧಿಸಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಂದು ಆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳೂ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅನೇಕ ಮತಾಂಧ ಜಾತಿವಾದಿಗಳು ಬೆಸ್ತರು ಹಾಗೂ ಸ್ಯಾಬರ ಮಧ್ಯೆ 'ಇಡೀ ಕಡಲು ಬೆಸ್ತರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು' ಎಂಬ ದ್ವೇಷದ ಬೀಜ ಬಿತ್ತುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಮೀನು ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದೆರೆಡು ಮುಸ್ಲಿಂ ಯುವಕರು ಬೆಸ್ತರ ಯುವತಿಯರತ್ತ ಪ್ರೇಮದ ಬಲೆ ಬೀಸಿದ್ದೇ ತಡ ಕೋಮು ಸಂಘರ್ಷ ಹೆಚ್ಚಾಗತೊಡಗಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ಕಡಲ ತಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸೈಯದ್ದಿ ಬ್ಯಾರಿ ಮೈಯದ್ದಿ ಬ್ಯಾರಿಯವರು ಕುಟುಂಬ ಸಮೇತ ಅಲ್ಲಿಂದ ಹೊರನಡೆದರು. ಕ್ಷುಲ್ಲಕ ಕಾರಣಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಹಗೆತನ ನೂರಾರು ವರ್ಷದ ಕಡಲಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನೇ ಕಿತ್ತೊಗೆವಂತೆ ಮಾಡಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕತೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಮೊದಲು 'ಮೌನದಾಚಿನ ಗಹನ' 'ಬಿಳಿಕಾಗೆ' ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿರುವ ಸ್ನೇಹ, ಆತ್ಮೀಯತೆ 'ಮೀಯುವ ಆಟದಲ್ಲೂ' ಹಾಗೇ ಬೆಳೆದಿದೆ. 'ತಾಯ್ತನ', 'ಒಡಲು' ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋಮುವಾದ ಹುಟ್ಟಿ ಸಂಘರ್ಷ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಡಲಿನಲ್ಲು ಆ ಆತ್ಮೀಯತೆ ಬಾಂಧವ್ಯ ಮರೆಯಾಗಿ ಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಕಡಲಿನ ಒಳ ಜೀವಿಗಳನ್ನು ಮಾನವ ನಾಶಮಾಡಿದಂತೆ ತನ್ನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಶಾಶ್ವತವಾಗಿ ಅಳಿಸಲು ತಾನೇ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ಹೊರತಾದ ಜನರ ಮುಗ್ಧ ಪ್ರೀತಿ, ಸಹಜ ಬದುಕು, ಸಹಜ ನಡೆಯ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗಳು ಸಂತಸ ತರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಒಂದು ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ ಈ ವ್ಯವಹಾರಿ ಕತೆಯೇ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕೋಮು ದ್ವೇಷವನ್ನು ಬಿತ್ತುತ್ತಿದೆ. ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಹಾಳುಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇಂತಹ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮರಕಾಲ್ತಿ, ನಫೀಸಮ್ಮ, ಸುಬ್ರಾಯಭಟ್ಟರು, ಸೈಯದ್ದಿ, ಐತುಬ್ಯಾರಿ, ಖಾದ್ರಿ ಬ್ಯಾರಿ ಈ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡವಳಿಕೆ ಅಂತಃ ಕಲಹಗಳನ್ನು ದೂರಮಾಡಿಕೊಂಡು ಸುಂದರ ಸಮಾಜ ಕಟ್ಟಬಹುದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಮೂಡಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶ ದೇಶಗಳನ್ನೇ ಸುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿರುವ ಕೋಮು ದಳ್ಳುರಿಗಳು, ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣಕರ್ತರು ಈ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ನಡವಳಿಕೆಗಳಿಂದ ಪಾಠ ಕಲಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

೩. ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ, ಅದರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಮತ್ತು ಆಗುತ್ತಿರುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳು

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಆಡುವ ಜನರು ಇರುವಂತೆಯೇ ವಿಭಿನ್ನ ಜಾತಿ, ಧರ್ಮ, ಪಂಗಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಕಾಣಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬು ಬೇಸಾಯ. ಭತ್ತ, ತೆಂಗು ಮುಂತಾದ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಅಡಿಕೆಯಂತಹ ವಾಣಿಜ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಜೈನರು ಮತ್ತು ಬಂಟರು ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೊಕ್ಕೊ ಮತ್ತು ರಬ್ಬರ್ ಬೆಳೆಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ತಾಳೆ ಮರಗಳಿಂದ ಹೆಂಡವನ್ನು ಇಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದು – ಇಲ್ಲಿನ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಈ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದು ಬಿಲ್ಲವ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಸಮುದ್ರದ ಕರಾವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಮೊಗವೀರರು ಎಂಬ ವರ್ಗದವರು ಇದ್ದಾರೆ. ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನೇ ಪ್ರಧಾನವನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರನ್ನು ಬ್ಯಾರಿ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಕೊಂಕಣಸ್ಥರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹರಿಜನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅನೇಕ ಉಪ ಪಂಗಡಗಳು ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಇವೆ.

'ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಈ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ ಮತ್ತು ಜೈನ ಧರ್ಮಗಳು ಐತಿಹಾಸಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ನಾಗಾರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಭೂತಾರಾಧನೆ ಹೆಚ್ಚು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ತುಳು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಸಂಬಂಧ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದು. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೆಲವು ಜನಪದ ಕಲಾತ್ಮಕ ವಿನೋದಗಳು ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ಕಂಬಳ, ಕೋಳಿ ಅಂಕ, ಮೊಸರು ಕುಡಿಕೆ, ಚೆಂಡಿನ ಉತ್ಸವ, ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಆಟ, ತಪ್ಪಂಗಾಯಿ, ಗೇರುಬೀಜದ ಆಟ ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಮುಖವಾದ ಕೆಲವು ಮನೋರಂಜಕ ಕಲೆಗಳು.'[೨೮] ಇಂತಹ ವಿಶೇಷತೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವ ತುಳುನಾಡನ್ನು ಲೇಖಕಿ ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮೂಲಕ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಮೂಲಕ ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಭಾಗ ನಮ್ಮೆದುರಿಗೆ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

'ಜೀವನವೆನ್ನುವುದು ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂಗಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಗೊಂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಘಟಕವಲ್ಲ. ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳು ರೂಪಿಸಿದ, ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣಾಕೃತಿ.

---

೨೮ ಡಾ. ಬಿ. ಎ ವಿವೇಕ ರೈ: ತುಳು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪುಟ ೧೩

ಈ ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ರಚನೆಯಾದ ಕೃತಿಯು ತನ್ನಲ್ಲೇ ಅನೇಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ ಇಂಥವರ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ವೈರುಧ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯ ದರ್ಶನವಾದರೂ, ಒಟ್ಟಾರೆ ಡಾಮಿನೇಟ್ ಮಾಡಿರುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವೊಂದು ಇದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಸಹನೆ ತೋರಿಸಿದರೂ, ಒಟ್ಟು ಬರವಣಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇವರ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಆಲೋಚನಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಿಸಿದ ನೆಲೆಯೊಂದು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ.[೨೯] ಇದೇ ರೀತಿಯ ಬದ್ದತೆಯನ್ನು ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಶಗಳನು ದಾಖಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಮೃದ್ಧವಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗೆ ಸಂಪತ್ಭರಿತವಾದ ತುಳುನಾಡು ತನ್ನ ಸೆರಗಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ನಿಂತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಂಗತಿಯೂ ಅದರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾರುತ್ತಿದೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೧ ಕೃಷಿ

ತುಳುನಾಡು ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಮೀನುಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನ ಕಸುಬಾಗಿ ಉಳ್ಳಂಥ ನಾಡು. ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆಯಿಂದಾಗಿ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರು ಕೃಷಿಯ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕಾರ್ತೆಲ್ ಆದಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಮಳೆಗೆ ಬೈಲಾರೆ ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಸಾಗುತ್ತದೆ. ಸೊಂಪಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ನಿಂತು ನೋಡಲು ಬಲು ಚಂದ. ಸಮೃದ್ಧವಾದ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದಾಗಿ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸುಗ್ಗಿ, ಎಣೆಲ್, ಕೊಳಕೆ ಎಂಬ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು 'ಬಗ್ಗುಂಡಿ ಪ್ರಸಂಗ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

'ಹಬ್ಬಗಳ ಬಾಲ್ಯ' ಕತೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಪುಯಿಂತೆಲ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ದಿನ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರು ಭೂಮಿ ಮುಟ್ಟಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನೊಗ ನೇಗಿಲು ಯಾವುದನ್ನು ಸೋಕಿಸದೆ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಆ ಮೂರು ದಿನದಲ್ಲೂ ಭೂಮಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ.
ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರಾಗಿದೆ. 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು ಬಲ್ಲಿರಾ?' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬೆಳೆಯುವ ತರಕಾರಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. 'ತುಳುನಾಡಿನ ಎಲ್ಲರ ಮನೆಯ ಪಕ್ಕಾಸುಗಳಲ್ಲೂ ಸೌತೆಕಾಯಿಗಳು ಬಾವಲಿ ನೇತಾಡುವಂತೆ ಸಾಲಾಗಿ ನೇತಾಡುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳ ಜತೆಗೆ ಸಿಹಿಗುಂಬಳ ಬೂದುಗುಂಬಳಗಳದ್ದೂ ನೇತಾಡುವ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಬೇರೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ

---

೨೯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪುಟ ೭೪

ಬೆಳೆದ ಸೌತೆ ಕುಂಬಳಗಳನ್ನು ತೆಂಗಿನ ಸೋಗೆಯ ಉರುಳು ಮಾಡಿಯೋ ಅಥವಾ ಹುರಿಹಬ್ಬ, ಬೈ ಹುಲ್ಲಿನ ಉರುಳಲ್ಲೋ ಸಿಗಿಸಿ ಬಿಟ್ಟು ಮಾಡಿನ ಪಕ್ಕಾಸುಗಳಿಗೆ ನೇತುಹಾಕಿದರೆ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ತರಕಾರಿ ತಯಾರಿಯೂ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು.[೩೦]

'ಬಿಳಿಕಾಗೆ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷಾರಂಭದ ಮೊದಲ ಬೆಳೆಯಾದ ಎಣೆಲ್ ಬೆಳೆಗೆ ಬಸಿರು ಕಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಸೀಮಂತ ಮಾಡುವುದು ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವರ್ಗ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ನಡೆದುಬಂದ ಪದ್ಧತಿ ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ನೂಲ ಹುಣ್ಣಿಮೆಯ ದಿನ ಅಕ್ಕಿಯ ಉಂಡ್ಲುಕ, ಎಣ್ಣೆಯಲ್ಲಿ ಕರಿಯದ ಸಾದಾ ಚಕ್ಕುಲಿ, ಅಕ್ಕಿ ಪಾಯಸದ ಜತೆ ಅನ್ನ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಬಾಳೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ ಗದ್ದೆಯ ಬದುವಲ್ಲಿ ಬಡಿಸಿಟ್ಟು, ಗರ್ಭ ಹೊತ್ತು ಇನ್ನೇನು ತೆನೆ ಕಾರಲಿರುವ ಬಸುರಿ ಪೈರುಗಳೆರಡನ್ನು ಜುಟ್ಟು ಹಿಡಿದು ಬಿಗಿದಿಟ್ಟು, ಹೂ ಮಲ್ಲಿಗೆ ಮುಡಿಸಿ, ಕುಂಕುಮ ಹಚ್ಚಿ ಆರತಿ ಬೆಳಗಿಸಿದಾಗ ತುಂಬು ಗರ್ಭಿಣಿಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಸೀಮಂತ ಹಾಕಿದಷ್ಟೇ ತೃಪ್ತಿ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಬೇಸಾಯಗಾರರು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಆರಾಧನೆ ಮನೆಮಗಳ ಒಡಲು ತುಂಬಿ ಸಂಭ್ರಮಿಸುವಂತಹ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ.

ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ 'ನಾನಿಯಲ್' ಎಂಬ ದೊಡ್ಡ ಜಾತಿ ಮರಗಳಿದ್ದವು. ಆ ಮರದ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯೆಂದರೆ ತನ್ನ ಮೈಯನ್ನು ಬಾಗಿಸಿಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಆಡಲು ಅನುವು ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ತ್ಯಾರೆ ಮರದ ವಿಚಿತ್ರವೆಂದರೆ ಅದನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡರೆ ಹಂಚಿಕಡ್ಡಿಯಂತಿದ್ದವರು ಬಲೂನಿನಂತೆ ದಪ್ಪವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಮರದ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ಬೇಡಿಕೊಂಡರೆ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೆ ಮೊದಲಿನಂತಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸುರಗಿ ಮರವು ಹೂಬಿಟ್ಟರೆ ಅಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಸೆಳೆಯುವ ಹಾಗೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ತನ್ನತ್ತ ಸುವಾಸನೆ ಬೀರುತ್ತಾ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಇದರಂತೆ ರೆಂಜೆ ಮರವೂ ಕೂಡ ಸಿಹಿಯಾದ ಕಾಯಿ, ಸುವಾಸನೆ ಬೀರುವ ಹೂವನ್ನು ಉದುರಿಸುತ್ತ ಸದಾ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಇದೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವ ಇನ್ನೆರೆಡು ಮರಗಳೆಂದರೆ ಪುನರ್ಪುಳಿ ಮತ್ತು ಜಾರಿಗೆ ಮರ. ಪುನರ್ಪುಳಿಯನ್ನು ಬಿರುಂಡೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಹಣ್ಣಿನ ಮೇಲ್ಭಾಗ ಕಂದುಕೆಂಪಾದರೆ, ಒಳಭಾಗ ಕೆಂಪು ರಕ್ತವರ್ಣ. ಬೇಸಿಗೆಯ ಪಾನಕಕ್ಕಾಗಿ ಪಿತ್ತಹಾರಕ ಗುಣವಿರುವ ಇದರ ರಸ ತಿರುಳನ್ನು ಸಕ್ಕರೆ ಪಾಕಕ್ಕೆ ಬೆರಸಿ ಕುದಿಸಿಟ್ಟರೆ, ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಪಾನಕ ಮತ್ತು ಸಾರಿಗಾಗಿ ಒಣಗಿಸಿ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾರಿಗೆ ಮರದ ಹಣ್ಣು ಕಡುಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ಪುಟ್ಟ ಮುಸಂಬಿಯ ಗಾತ್ರವಿದೆ. ಹಣ್ಣಿನ ತಿರುಳು ತಿಂದು, ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಒಣ ಮೀನಿನ ಸಾರಿಗೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ಹಣ್ಣುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅದರ ರುಚಿ, ಉಪಯೋಗವನ್ನೂ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

---

೩೦ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು ಬಲ್ಲಿರಾ? ಪುಟ ೪೦

ಮೊದಲು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಅಗಾಧ ಮರಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ನಾಡು ಇಂದು ಬೋಳಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣ ಮನುಷ್ಯ ನಗರೀಕರಣದ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒಲವು ತೋರುತ್ತಿರುವುದು. ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಕಿತ್ತೆಸೆದು ಅದನ್ನು ಸೈಟು ಮಾಡುತ್ತ ಕಾಂಕ್ರೀಟ್ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿರುವುದು. 'ಗೇಣಿದಾರರ ಏಣಿಯಾಟ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೃಷಿ ಬದುಕು ಬದಲಾದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ. ಮಂಗಳೂರು ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಒಕ್ಕಲುಗಳು – ತಾವು ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ದುಡಿದರೂ ಗಂಜಿ ಉಂಡು, ಧಣಿಗಳ ಅಟ್ಟ ತುಂಬಿಸುವುದಾಯ್ತು ಎಂದು ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರೇ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಂಥದ್ದೆ ಬದಲಾವಣೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಲ್ಲೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಗದ್ದೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಬೆನ್ನು ಬಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಟಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಹೆಂಗಸರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೀಡಿ ಬ್ರ್ಯಾಂಚು ತೆರೆದು ಮನೆ ಮನೆಗೆ ಬಂದು ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸವೂ ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ಯಮ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಮೇಲೆ ಗದ್ದೆಗಳಿಗೆ ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳು ದೊರೆಯದೆ ಹೋದರು. ಹೀಗಾಗಿ ಗಂಡಾಳುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಅವರು ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ, ಎರಡು ಸೇರು ಅಕ್ಕಿ ಪಡಿ ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದವರು ನಾಲ್ಕು ಸೇರು ಕೇಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದಾಗ ಭೂಹಿಡುವಳಿದಾರರು ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕಾಯಿತು. ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ಮನೆಯಲ್ಲೇ ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸದಿಂದ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವರ ಮೇಲೆ ಕೆಟ್ಟಕಣ್ಣು ಬೀಳದಿರಲಿಲ್ಲ. ಬೀಡಿಕೊಡಲು ಸಿಂಗಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವುದೇ ಊರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹೆಸರು ತರುವಂತದ್ದಲ್ಲ ಎಂದು ಜನರು ಛೇಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಏನೇ ಮಾತಿದ್ದರೂ ಬೀಡಿ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಅವರಿಗೆ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟದ್ದಂತು ನಿಜ.

'ಭೂ ಸುಧಾರಣೆ ಕಾಯ್ದೆ' ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಅಲುಗಾಡಿಸಿದ ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದ ಒಂದು ಕಾಯ್ದೆ. ೧೯೭೪ರ ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ಬಂದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಭೂ ಒಡೆಯರನ್ನು ತಬ್ಬಿಬ್ಬು ಮಾಡಿತು. ಉಳುವವನೇ ಭೂಮಿಗೆ ಒಡೆಯ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ತಂದ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭೂ ಒಡೆಯರ ಕೆಂಗಣ್ಣಿಗೂ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ವರ್ಷವೆಲ್ಲ ಉತ್ತು, ಬಿತ್ತು ಬೆಳೆ ಬೆಳೆದ ರೈತರು ತುತ್ತು ಕೂಳಿಗೂ ಒದ್ದಾಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಈ ಮಸೂದೆ ಸುಧಾರಿಸಿತು.

'ಪಣಂಬೂರು ಬಂದರು' ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಭೀರವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ತಿಳಿಸುವ ಕತೆ. ಪಣಂಬೂರಿಗೆ ಬಂದರು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದಾಗ ಕೆಲವರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇನೋ ಆಯ್ತು. ಏಕೆಂದರೆ ಅವರ ನೆಲದ ಬದಲಾಗಿ ವಸತಿ, ಉದ್ಯೋಗ, ಪರಿಹಾರಧನ ಸಿಗುವುದೆಂಬ ಆಸೆ. ಆದರೆ ಮನದಾಳದ ನೋವು ಶುರುವಾಗಿದುದು ತಾವು ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ನಾಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ನಡೆಯುವಾಗ. ಏಕೆಂದರೆ ಒಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬಂಧವು ಭಾವನಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು

ನಿರ್ಜನಗೊಳಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಬಂದರಿನ ಯೋಜನೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇತ್ತ ಮಿಕ್ಕ ಜನರೆಲ್ಲರು ತಮ್ಮ ಗದ್ದೆ, ತೋಟವನ್ನು ಸೈಟುಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಿ, ಹಣಗಳಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಕಂಡುಕೊಂಡರು. ಹಾಗೆಯೇ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಬದುಕನ್ನು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸುವತ್ತ ಮುನ್ನಡೆದರು. ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ಪಣಂಬೂರು ಬಂದರು ಅಷ್ಟೇ ಬೇಗ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳ ರಾಸಾಯನಿಕ ವಿಷಪೂರಿತ ಕಸವನ್ನು ಒಡಲಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಸಿಕೊಂಡಿತು.

೨. ಕಡಲತಡಿಯ ಬದುಕು

'ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಡಲು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಲತಡಿಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕಡಲ ತಡಿಯಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಜನರಿಗೆ ನಿದ್ರಿಸಿ ಮುಂಜಾನೆದ್ದರೆ ಕೇಳಿಸುವುದು ಕಡಲದಡದ ಕಲರವ. ಆ ಕಲರವ ರಂಪಣಿ ಇಳಿಸುವ, ಮಾರಿಬಲೆ ಬೀಸುವ, ಬೆಸ್ತರ ದುಡಿಮೆಯ ಸಡಗರವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. 'ರಂಪಣಿ ಇಳಿಸಲು ಕಡಲಿಗಿಳಿಯುವ ಬೆಸ್ತರ ಮಂದಿಯನ್ನು ನೋಡುವುದೇ ಒಂದು ಚಂದ. ಕಡಲಮ್ಮನ ಸೀರೆ ಎಳೆಯಲು ಯಾರೋ ಪುಂಡರು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪುಂಡರನ್ನು ಸದೆಬಡಿಯಲು ದಂಡು ಹಿಡಿದು ಹೊರಟ ವೀರರಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದರು.'[೩೧] ಕಡಲಿಗೆ ರಂಪಣಿ ಬಲೆ ಇಳಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಕಡಲ ಒಡಲಿಂದ ಬಾಚಿ ತರುವ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಏಲಂನಲ್ಲಿ ಖರೀದಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾಯುವ ಮುಸ್ಲಿಂ ಸ್ಯಾಬರುಗಳ ಜತೆಗೆ ಕಾಗೆ, ಹದ್ದು, ನಾಯಿ, ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಕೂಡಾ ತಮ್ಮ ಬೇಟೆಗಾಗಿ, ಪಾಲಿಗಾಗಿ ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದವು. ನಡುಬಿಸಿಲ ಧಗೆಗೆ, ಕಡಲಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಾ ಮೈಲುದ್ದದ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಇಳಿಸುವುದೇ ಒಂದು ಸಾಹಸದ ಕೆಲಸ. ಸೂರ್ಯ ನಡುನೆತ್ತಿಗೆ ಬರುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಬಲೆ ಹರಡಿಸಿ ತಂಡದವರೆಲ್ಲ ಕಡಲಿಂದ ಮೇಲೇರಿ ಬಂದು ಬಲೆ ಎಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಇದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕಟೀಲು ಮೇಳದ ಸಮುದ್ರ ಮಥನದ ದೃಶ್ಯವೇ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬರುತ್ತದೆ. ಕಡಲದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಲು ದೂರದ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ತೆಂಕ್ಲಾಗೆ – ಬಡ್ಲಾಗೆ ದಿಕ್ಕಲ್ಲಿ ನಿಂತು, ಬಲೆಯ ಒಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಒಂದೈವತ್ತು ಮಂದಿ ಎಳೆದರೆ ಮತ್ತೊಂದು ತುದಿಯನ್ನು ಮತ್ತೊಂದೈವತ್ತು ಮಂದಿ ಎಳೆಯುತ್ತಾ ಕಡಲ ಮಧ್ಯದಿಂದ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ಮೀನುಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ತರುತ್ತಿದ್ದರು. ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯನ್ನೆಳೆದು ಕಡಲ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೀನರಾಶಿಯನ್ನು ಸುರಿದರೆ ಅದೊಂದು ಬೆಳ್ಳಿಬೆಟ್ಟವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಸ್ತರ ರಂಪಣಿ ಎಳೆವ ಸಂಭ್ರಮ, ಕೂಗು ಇಡೀ ಕಡಲ ಕೇರಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಮೈಲುದೂರದ ರಾಜಬೀದಿಯವರೆಗೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿತ್ತು. 'ಓ ಮೇಲೆ ಐಸ್ಸ' ಎಂಬ ಕೂಗು ಎಲ್ಲೆಡೆಯು ಹರಡಿ, ದಡದ ಮೇಲಿರುವ ಶಾಲೆಯ ಮಕ್ಕಳು ಪರಾರಿಯಾಗಿ ಬಲೆಯಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಿದ್ದರು.

---

೩೧ ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಡಲು ಪುಟ ೦೨

ಆದರೆ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತೆ ಕಡಲಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಈಗಿಲ್ಲ. ಅಂದು ರಂಪಣಿಯಂತಹ ಮೈಲುಗಟ್ಟಲೆ ಉದ್ದದ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಬಾಚಿ ಎಳೆದು ತರಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇಂದು ರಂಪಣಿ ಇಳಿಸಿ ಮೀನು ಬಾಚ ಹೋದರೆ ಬರೀ ಬಲೆಯನ್ನಷ್ಟೆ ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಎಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎದುರಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಮೀನು ಯಾವ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಂತಾನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಋತುವಿಗೆ ಯಾವ ರೀತಿಯ ಬಲೆ ಬೀಸಬೇಕು. ಎಷ್ಟು ಆಳದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದೂರದಲ್ಲಿ ಮೀನುಗಾರಿಕೆ ಮಾಡಬಹುದು ಎಂಬ ಜ್ಞಾನ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇತ್ತು. ಆದರೆ ಈಗ ಚಿನ್ನದ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಡುವ ಕೋಳಿಯ ಕತೆ ಕಡಲಿನದ್ದಾಗಿದೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೋಣಿ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಮೂಲೆಗಟ್ಟಿ ಆಧುನೀಕೃತ ಯಾಂತ್ರಿಕ ದೋಣಿಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ, ಕಡಲ ಒಡಲನ್ನು ಕ್ಷಣ ಮಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸೂರೆ ಮಾಡಬೇಕೆನ್ನುವ ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸ ಈಗಿನವರದ್ದಾಗಿದೆ.

೩. ಹಬ್ಬಗಳು – ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗಳು

ತುಳುನಾಡಿನ ಹಬ್ಬಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ತಾವು ಆಚರಿಸುವ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಭೂಮಿ ತಾಯಿಯ ಜತೆಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು, ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಬ್ಬಗಳ ಬಾಲ್ಯ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಹಬ್ಬವನ್ನು, ಅದರ ಸಂಭ್ರಮವನ್ನು ಹಾಗೂ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಬ್ಬಕ್ಕೂ ತಯಾರಿಸ ಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಡುಗೆಗಳನ್ನು ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚೈತ್ರಶುದ್ಧ ಪಾಡ್ಯಮಿ ಯಂದು ಬರುವ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಮುಂದಿನ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಯಾವುದೇ ಹಬ್ಬವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ತುಳುವರಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ತಿಂಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಹಬ್ಬಗಳಿವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಜನ ಯುಗಾದಿ ಹಬ್ಬದಂದು ಹೆಸರುಬೇಳೆ ಎಳೆಗೇರು ಬೀಜದ ಪಾಯಸ, ಐದಾರು ಬಗೆಯ ತರಕಾರಿ ಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ, ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತ ದೈವಗಳಿಗೆ ಪೂಜೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಪರೂಪಕ್ಕೆ ಭೂತದ ಕೋಲವೂ ಇರುತ್ತದೆ. ಮಾಯಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ದಿನ ಕಳೆದ ನಂತರ ಭೂತಗಳಿಗೆ ಸಂತೃಪ್ತಿಯಾಗಿ ತಂಬಿಲ ನೀಡಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಹಬ್ಬ ಬರುವುದು. ಕಾರ್ತೆಲ್ ತಿಂಗಳ ಆಟ್ಟಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯಂದು ಮುಂಜಾನೆಯೇ ಕಹಿಯಾದ ಪಾಲೆ ಕೆತ್ತೆಯ ಮದ್ದನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ನಂತರ ಮೆಂತೆಕಾಯಿ ಗಂಜಿಯ ಸಿಹಿಯೂಟ. ಅದು ಮುಗಿದ ನಂತರ .ಸಮುದ್ರ ಸ್ನಾನ. ಆ ದಿನ ರಾತ್ರಿ ಸತ್ತವರಿಗೆ ಬಡಿಸುವ ಆಚರಣೆ. ಸೌತೆ ಸಾರು, ಮೀನುಗಸಿ, ಕೋಳಿ ಪಲ್ಯ, ಕಸುವಿನ ಪತ್ರೊಡೆ, ನುಗ್ಗೆ ಎಲೆ ಪಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಪಾಲೆ ಕೆತ್ತೆಯ ಮದ್ದು ಕುಡಿ ಯುವುದಕ್ಕೂ ಒಂದು ವಿಶೇಷತೆಯಿದೆ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಆಟಿಯಲ್ಲಿ ಸುರಿವ ಮಳೆ, ಬೀಸುವ ಚಳಿಗಾಳಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ರೋಗರುಜಿನಗಳನ್ನು ತಂದು ಹಾಕುತ್ತವೆ. ಈ ರೋಗಗಳು ಪಂಡಿತರ ಗಿಡ ಮೂಲಿಕೆಗೆ ವಾಸಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ದೇವರು ಆಟಿ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಆ ಪಾಲೆಯ ಮರಕ್ಕೆ ಸಾವಿರದೊಂದು ಬಗೆಯ ಔಷಧಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದು, ಆ

ಮರದ ಕೆತ್ತೆಯನ್ನು ಮನೆಯ ಗಂಡಸರು ದೇವರು ಹುಟ್ಟುವ ಮೊದಲೇ ಬರಿಮೈಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಕಲ್ಲಿನಿಂದ ಜಜ್ಜಿ ತರುತ್ತಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ, ಕರಿಮೆಣಸು, ಜೀರಿಗೆ, ಓಮ ಹಾಕಿ ಅರೆದು ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಕಾಸಿದ ಕಬ್ಬಿಣದ ತುಂಡಿನ ಒಗ್ಗರಣೆ ಹಾಕಿ ಕುಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರಸವನ್ನು ಕುಡಿದರೆ ಗಾಳಿ ಮಳೆಯಿಂದ ಬರುವ ಯಾವ ರೋಗವು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿತ್ತು.

ಇದಾದ ನಂತರ ನಾಗರಪಂಚಮಿಯಂದು ನಾಗನಿಗೆ ತಂಬಿಲ, ತನು ಎರೆಯುವುದು, ನಂತರ ಗೌಜಿ ಊಟ ಮಾಡುವುದು ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಮುಳ್ಳುಸೌತೆಯ ಇಡ್ಲಿಯಾದರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಅರಿಶಿನ ಕೊಂಬಿನ ದೋಸೆ ಇರುವುದುಂಟು. ನಾಗರ ಪಂಚಮಿ ನಂತರ ಅಷ್ಟಮಿಯ ಸಂಭ್ರಮ. ಅಷ್ಟಮಿ ಯಂದು ಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ಯಾವಿಗೆ-ಕಾಯಿ ಹಾಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಉಂಡೆ-ಚಕ್ಲಿಗಳ ಸಂಭ್ರಮ. ಅಷ್ಟಮಿ ಮಾರನೇ ದಿನ ಮುಂಜಾನೆಗೆ ಒಲಿಮೂಡೆ, ಕೊದ್ದಲು, ಚಟ್ನಿಯಾದರೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಪಾಯಸದೂಟ ಮತ್ತು ಏಳಂಟು ಬಗೆಯ ಪಲ್ಯಗಳಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಸಂಜೆಗೆ ಹಲಸಿ ನೆಲೆ ಗುಂಡ ಮತ್ತು ಚಟ್ನಿ ತಿಂಡಿ ಸಿದ್ದವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಅಷ್ಟಮಿಯ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಕಳುಹಿಸಿ ಕೊಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಚೌತಿ ಹಬ್ಬ ಹಾಜರು. ಚೌತಿ ಹಬ್ಬದ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಗೆ ತಿಂಡಿ ಕೆಸುವಿನೆಲೆಯ ಪತ್ರೊಡೆ ಗಸಿಯಾದರೆ, ಮರುದಿನ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಉದ್ದಿನ ದೋಸೆ, ಇಡ್ಲಿ ಮತ್ತು ಒಲಿಮೂಡೆ. ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಏಳು ಬಗೆ ಪಲ್ಯವಿರುವ ಪಾಯಸದ ಊಟ. ಕಬ್ಬನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಭಾಗವಾಗಿ ಸೀಳಿ, ತುಂಡುಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಲಾವಂಚದ ಹುಲ್ಲು, ಶುಂಠಿ, ಅರಿಶಿನದ ಸಸಿ, ಮೊಳಕೆ ಬರಿಸಿದ ಧಾನ್ಯಗಳ ಹೂಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ, ದೇವರನ್ನು ಪ್ರತಿಷ್ಠೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ದೇವರಿಗಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದೋಸೆ, ಫಲಪುಷ್ಪಗಳನ್ನು ನಿವೇದಿಸಿ, ಪೂಜೆಯಾದ ನಂತರ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಊಟ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಶಂಭಟ್ರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನೋಂಪಿ ಹಬ್ಬವಾದರೆ, ಅಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಊಟದ ಸಂಭ್ರಮ. ಒಂದೊಂದು ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಪಾಯಸ ಮತ್ತು ಪಲ್ಯ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಊಟದ ಸಂಭ್ರಮಕ್ಕೆ ಕದಿರು ಕಟ್ಟುವ ಕಾರ್ಯ ಎಂದೂ ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅಂದು ಕದಿರನ್ನು ತುಳಸಿ ಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸಿ, ಅದನ್ನು ಮನೆಯ ಚಾವಡಿ, ಕೊಟ್ಟಿಗೆ, ಕಿಟಕಿ, ಕಂಬ, ತೊಲೆ, ತೊಟ್ಟಿಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸ ಅಕ್ಕಿ ಊಟದಲ್ಲಿ ಕೆಸುವಿನ ಪಲು, ಹಲಸಂಡೆ ಉಪ್ಕರಿ, ಹೀರೆ ಮೊಳಕೆ, ಹೆಸರಿನ ಗಸಿ, ಕಡಲೆ ತೊಂಡೆ ಪಲ್ಯ, ತಿಮರೆ ಚಟ್ನಿ, ಹಾಗಲಕಾಯಿ ಗೊಜ್ಜು, ಶುಂಠಿ ಚಟ್ನಿ, ಮುಳ್ಳುಸೌತೆ ಸಳ್ಳಿ, ಹರಿವೆದಂಟಿನ ಕೊದ್ದೆಲು, ಪಡುವಲದ ಕಾಯಿರಸ, ಬೆಂಡೆಯ ಪುಳಿಗಸಿ ಹೀಗೆ ಮೇಲೋಗರಗಳದ್ದೇ ವಿಶೇಷ ಅಡಿಗೆ ಸಿದ್ದವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಇದಾದ ನಂತರ ಮಾರ್ನಮಿ (ನವರಾತ್ರಿ) ಹಬ್ಬದ ಅಬ್ಬರವಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಆ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಜಕ್ಕಮ ದಿನದ ಬೆನ್ನು ಹಿಡಿದು ಬರುವ ನಾರದ, ಹನುಮಂತ, ಕರಡಿ, ಹುಲಿಗಳು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ರಂಜಿಸು ತ್ತಿತ್ತು. ಆ ಸಂಭ್ರಮ ಇಳಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತುಲಾಸಂಕ್ರಮಣ, ಕಾವೇರಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಹಬ್ಬ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆ ದಿನ ಹಾರೆ, ಪಿಕ್ಕಾಸಿಗಳಿಂದ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅಗೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವ ಮುಳ್ಳು ಸೌತೆಗಳನ್ನು ರಾತ್ರಿ ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಜತೆ ಬೆಲ್ಲ – ಕೈ ಸೇರಿಸಿ ಅರೆದು, ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕುದಿಸಿ, ತುಪ್ಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟ ತಟ್ಟೆಗೆ ಹೊಯ್ದು ಇಟ್ಟರೆ ಮರುದಿನ ಮುಳ್ಳುಸೌತೆ ಮಣ್ಣಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು.

ಅದಾದ ನಂತರ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮುಸ್ಲಿಮರ ಪೆರ್ನಾಲ್ ಹಬ್ಬ ಬಂದಿಳಿಯುತ್ತಿತ್ತು. ಅಂದು ಅಕ್ಕಿ ರೊಟ್ಟಿ, ಪಾಯಸ, ನೈಚೋರು, ಕೋಳಿ ಪಲ್ಯ ವಿಶೇಷದ ಜೊತೆಗೆ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ, ಒಣ ಖರ್ಜೂರ, ಒಣ ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರುತ್ತಿತ್ತು ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬ. ನರಕ ಚತುರ್ದಶಿಯ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ ಹಂಡೆಗೆ ನೀರು ತುಂಬುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಹಂಡೆಗೆ ಜೇಡಿ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಬರೆದು, ಗೊಂಡೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ ಸಿಂಗರಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಎಣ್ಣೆ ಸ್ನಾನ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಎರಡೇಟು ಬಿಗಿದು ತಲೆಗೆ ಎಣ್ಣೆ ನೀರೆರೆದು, ಹೊಸ ಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ ನಂತರ ಸಿಹಿ ಅವಲಕ್ಕಿ, ಬೆಲ್ಲ, ಕಾಯಿ ಹೂರಣದ ಕಡುಬನ್ನು ತಿನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ನಂತರ ಕೇಪು ಸಿಡಿಸುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಮರುದಿನ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪೂಜೆಯ ಸಂಭ್ರಮ. ಆ ದಿನ ಹಲಸಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಚಿಲಿಂಬಿ ಅಡ್ಯೆ, ಹೊಂಗಾರೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ, ಕಾಯಿ ಕಡುಬು, ಗೋಸಂಪಿಗೆ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ಲ ಕಾಯಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಸಿಹಿ ಕಡುಬು, ಗೋಳಿ ಎಲೆಯ ಸಪ್ಪೆಕಡುವು ಮತ್ತು ಎರಿಯಪ್ಪ. ದೀಪಾವಳಿಯ ಮೂರನೇ ದಿನ ಬಲಿಪಾಡ್ಯಮಿ. ಅಂದು ಸಂಜೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನುವಾರು ಗಳನ್ನು ಮೀಯಿಸುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಮಿಂದಾದ ಮೇಲೆ ಜೇಡಿಮಣ್ಣಿನಿಂದ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿ, ಕೊರಳಿಗೆ ಗೊಂಡೆ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ, ಹಣೆಗೊಂದು ನಾಮ ಹಾಕಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ರಾತ್ರಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ತಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಭತ್ತ ಹಾಕಿ, ಅದರ ಮೇಲೆ ಮಣ್ಣಿನ ಹಣತೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀಪವುರಿಸಿ, ಜಾನುವಾರುಗಳಿಗೆ ಬೆಳಗಿಸಿ, ಆನಂತರ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗೋಳಿ ಎಲೆಯ ಸಪ್ಪೆ ಕಡುಬು, ಗೋಸಂಪಿಗೆ ಎಲೆಯ ಸಿಹಿಕಡುಬನ್ನು ತಿನಿಸಿದರೆ, ನಂತರ ಮನೆಯವರು ಗದ್ದೆಗೆ ಬಲೀಂದ್ರ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗೆ ಕೂಗು ಹಾಕಿ ಕರೆಯಲು ಹೊರಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಸೋದರ ಮಾವ ಮತ್ತಿತರ ಮನೆಯ ಹಿರಿಯರು ಉರಿಯುವ ತೂಟೆ ಹಿಡಿದು ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಎಲಸ್ತ್ರ ಕಟ್ಟಿದ ಮಾವನ ತಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಕುಕ್ಕೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ತುಂಡುಗಳು, ಅಡಿಕೆ ಹೋಳುಗಳು, ವೀಳ್ಯದೆಲೆಗಳು, ಕುದ್ಕನ ಸೊಪ್ಪು, ಚೆನ್ನೊಲಿಗೆ ಹೂ, ಗೊಂಡೆ ಹೂ, ದೀಪದೆಣ್ಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಹನ್ನೆರಡು ಬೆತ್ತದ ಕೋಲು ನಿನೆಗಳು ಮಾವ, ಪ್ರತಿಗದ್ದೆಯ ಹುಣಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ಬೆತ್ತದ ಕೋಲು ನಿನೆಗಳನ್ನು ಊರಿ, ಆ ಕೋಲು ನಿನೆಗಳಿಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಾಕಿ ಬೆಳಕು ಹೊತ್ತಿಸಲಾಗುವುದು. ಆ ಉರಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೊಡರಿನ ಬುಡಕ್ಕೆ ಕುಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನೂ ಹಾಕಿ ಎಲ್ಲರೂ ದೂರ ನಿಂತು ಎಲ್ಲೋ ಇರುವ ಬಲಿಯನ್ನು ಎತ್ತರದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

'ಆಟಿದ ಅಮಾಸೆ, ಸೋನ ಬರ್ಪಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ,

ಬೊಂತೆಲ್‌ಡ್ ಮೂಜಿ ದಿನತ ಕೊಡಿ ಪರ್ಬೊಗು

ಬಲಾ ಕಲ್ಕಿ ಬಲಿಯೇಂದ್ರಾ[೩೨]

ಆಟಿಯ ಅಮವಾಸ್ಯೆ, ಸೋಣ ತಿಂಗಳು ಬರುವ ಸಂಕ್ರಮಣ, ತುಲಾಮಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮೂರು ದಿವಸದ ಹಬ್ಬಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಬಾ ನೀನು ಕಲ್ಕಿ ಬಲಿಯೇಂದ್ರ ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿದ್ದವರು ಕೂ ಎಂದು ಜೋರಾಗಿ ಕೂಗು ಹಾಕಿ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು. ಮನೆಗೆ ಬಂದೊಡನೆ ಬೈಹುಲ್ಲ ಮೂಟೆಗೆ ದೀಪ ಹಚ್ಚಿ, ದೈವಗಳಿಗೆ ಬೆಲ್ಲ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಬೆರೆಸಿದ ಸಿಹಿ ಅವಲಕ್ಕಿಯ ಅಗೆಲನ್ನಿಟ್ಟು, ರಾತ್ರಿ ಊಟ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಮರುದಿನ ಮೀನಿನೂಟ, ಕೋಳಿಯೂಟ ಖಾಯಂ ಆಗಿತ್ತು. ಈ ಕೋಳಿಯೂಟದ ನಂತರ ಎಳ್ಳಮವಾಸ್ಯೆ ಹಬ್ಬ ಬಂದರೂ ಕಡಲು ಮೀಯುವುದು ಇದರ ವಿಶೇಷತೆಯಷ್ಟೇ. ಇದಾದ ಕೆಲವೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಡಸ ಹಬ್ಬ ಕಾಲಿರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಪ್ಪಟವಾಗಿ ಶೂದ್ರರ ಹಬ್ಬ. ಅದರಲ್ಲೂ ರೈತಾಪಿ ವರ್ಗದವರ ಹಬ್ಬ. ಮೂರು ದಿನಗಳು ಭೂಮಿ ಮುಟ್ಟಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ರೈತಾಪಿ ಜನರು ಭೂಮಿಗೆ ನೊಗ, ನೇಗಿಲು, ಕೊಟ್ಟು, ಪಿಕಾಸಿಯನ್ನು ತಗುಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲ ದಿನ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ಅಕ್ಕಿ, ಹುರುಳಿ, ಕಡಲೆ, ಹೆಸರು ಇತ್ಯಾದಿ ದವಸ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಉಪ್ಪು ನೀರಲ್ಲಿ ನೆನೆ ಹಾಕಿ, ಬಿಸಿಲಿಗೆ ಒಣಗಿಸಿ, ಹುರಿದು ಅವುಗಳಿಗೆ ಗೋಟು ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಚೂರು ಬೆರಸಿಬಿಟ್ಟು ಮೊದಲಿಗೆ ಅದನ್ನು ಭೂಮಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿ ನಂತರ ಮಕ್ಕಳು ಮನೆ ಮಂದಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮುಟ್ಟಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭೂತಾಯಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ತಿನಿಸು ನೀಡಬೇಕೆಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಈ ರೂಢಿ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಎರಡನೇ ದಿನ ರೊಟ್ಟಿ ಪಾಯಸ ಅಂದರೆ ಮಣ್ಣಿನ ಓಡಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿರೊಟ್ಟಿ ಹೊಯ್ದು, ರೊಟ್ಟಿ ತುಂಡು ಮಾಡಿ ಬೆಲ್ಲ ಹಾಕಿರುವ ಕಾಯಿ ಹಾಲಿನೊಳಗೆ ಹಾಕಿ ಕುದಿಸಿದರೆ ರೊಟ್ಟಿ ಪಾಯಸ ಸಿದ್ದವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕೆಡ್ಡಸದ ಮೂರನೇ ದಿನ ಪುಂಡದ ಹಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುವ ದಿನ. ಹಿಂದೆ ಕಾಡಿದ್ದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬೇಟೆಯಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕಾಡೇ ಇಲ್ಲವಾದ ಮೇಲೆ ಪಾಪದ ಪುಂಡ ಹಕ್ಕಿಗಳು ಬೇಟೆಗೆ ಬಲಿಯಾಗತೊಡಗಿತು. ಗೃಹಿಣಿಯರು ಗಂಡಸರು ತರುವ ಪುಂಡದ ಹಕ್ಕಿ ಅಥವಾ ಕೆರೆ ಮೀನುಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಕಿಪುಂಡಿ ಮಾಡಿಟ್ಟು, ಮಸಾಲೆ ಅರಿದಿಟ್ಟು ಕಾಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ಮೂರು ದಿನವಾದ ಮೇಲೆ ಕುಂಭ ಸಂಕ್ರಮಣ. ಭೂಮಿದೇವಿ ಮಿಂದು ಶುಚಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಮುತ್ತೈದೆಯರು ಎಣ್ಣೆ, ಸೀಗೆ, ಕುಂಕುಮ, ಅರಿಶಿನ, ಬಳೆ, ಹೂಗಳನ್ನು ಬಾಳೆಲೆ ತುದಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿ, ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆಯ ಮೇಲಿಟ್ಟು ದೀಪ ಹಚ್ಚಿಟ್ಟು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದರ ನಂತರ ಮತ್ತೆ ಸರದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಬ್ಬವೆಂದರೆ ಯುಗಾದಿ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಈ ಹಬ್ಬಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಭ್ರಮ ಹಾಗೂ ಭವ್ಯ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಇದ್ದ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಬಗೆಗಿನ

---

೩೨ ಹಬ್ಬಗಳ ಬಾಲ್ಯ ಪುಟ ೮೪

ಆಸಕ್ತಿ ಇಂದು ಹೊಸ ನಂಬಿಕೆ, ವಿಚಾರಗಳಿಂದ ಕಿರಿಯ ತಲೆಮಾರಿನವರಿಗೆ ಬೇಡವಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ಏನೇ ಆಗಲಿ ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಅನನ್ಯವಾದುದು.

೪. ಭೂತಾರಾಧನೆ

'ಭೂತಾರಾಧನೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕೆಳವರ್ಗಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೀರರು ಭೂತಗಳಾಗಿ ಆರಾಧನೆಗೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಭೂಮಾಲೀಕರಿಂದ ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಕೆಳಜಾತಿಯ ಪುರುಷ/ಮಹಿಳೆ ತನ್ನ ಅಸಹಜ ಮರಣಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಈ ಭೂಮಾಲೀಕರ ವಿರುದ್ಧ ಸೇಡು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ/ಳೆ. ಕೊನೆಗೆ ಇದರಿಂದ ಸುಸ್ತಾದ ಭೂಮಾಲೀಕ ಅವರ ನೆನಪಿಗೆ ಒಂದು ಕಲ್ಲನ್ನು ಗದ್ದೆಯಲ್ಲೋ ಅಥವಾ ಗುಡ್ಡದಲ್ಲೋ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ಪೂಜೆ/ಬಲಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಆ ಭೂತವನ್ನು ಸುಪ್ರೀತಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಂಬಿದ ಕೂಡಲೇ ಅಲೌಕಿಕದ ಆ ಭೂತ ಈ ಭೂಮಾಲೀಕನ ಸೇವಕನಂತೆ ಆತನ ಕುಟುಂಬ ಸಂಸಾರವನ್ನು ಪಶು ಪ್ರಾಣಿಯನ್ನು, ಬೆಳೆ, ನೀರುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ. ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ನೇಮ/ಕೋಲದಲ್ಲಿ ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ದೈವ ಎಂದು ಸಮುದಾಯ ಭಾವಿಸಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಭೂತದ ವೇಷ – ಭೂಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ, ಹಿಮ್ಮೇಳದ ವಾದನದೊಂದಿಗೆ ನಡೆದು ಬಂದಾಗ ಜನತೆ ಎದ್ದು ನಿಂತು ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತದೆ.'[೩೩] ಭೂತವನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಕೋಲದಂತ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ.

ಮಾಯಿಲನ ಭೂತ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಯಿಲ ಮತ್ತು ಅವನ ನಾಲ್ಕು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಭೂತಾರಾಧನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅತೀವ ನಂಬಿಕೆಯಿದ್ದು, ಕೋಲದ ದಿನದಂದು ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಿ ಮಾಡಿ, ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಗೆ ಸಿದ್ಧತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈಗೆ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಭೂತದ ಆವಾಹನೆಯಾಗಿ ದುಗ್ಗ ಮೈಶುದ್ಧಿಗಾಗಿ ಓಡಿದವನು ಮೈಶುದ್ಧಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಗಂಭೀರನಾಗಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಕಲ್ಲುರ್ಟಿಯಾದ್ದರಿಂದ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ವಿಶೇಷ ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲಿದೆ. ಕಲ್ಲುರ್ಟಿ, ಪಂಜುರ್ಲಿ, ಒತ್ತೆಕೋಲಗಳು ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿವೆ. ನಾಕನೇ ನೀರು ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತದ ಮುಖವಾಡಗಳ ಪ್ರತಿಮೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ, ಅದರ ರಚನೆಯ ಸೂಕ್ತ ಶಿವಪ್ಪಾಚಾರಿಗೆ ವಂಶಪಾರಂಪರ್ಯವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

ಇಲ್ಲಿ ಭೂತವನ್ನು ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಕೆಳಜಾತಿಯವರು, ಭಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪೂಜಿಸುವವರು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು. ಇದಕ್ಕೆ ಇರಬಹುದಾದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾರಣಗಳು ಯಾವುವು? ತಾನು

---

೩೩ ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಮುವಾದ ಪುಟ ೧೬

ಹಿಂಸಿಸಿದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಗೌರವಿಸುವ. ಅದರಿಂದಲೆ ತನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ, ಆ ಮೂಲಕ ತಾನು ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ವಿಧಾನ ಇದಾಗಿರಬಹುದೇ? ತನ್ನ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಯಾರು ಕಾರಣರಾಗಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಎದುರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದೆ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ಭೂತದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಿಸುವುದು ಅಥವಾ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ವಿಫಲ ನಾದಾಗ, ಹಿಂಜರಿದಾಗ ಬಹುಶಃ ಈ ಭೂತಗಳ ಮೂಲಕ ಇದನ್ನು ಸಾಧಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಉಪಾಯವು ಇಲ್ಲಿರಬಹುದೆನಿಸುತ್ತದೆ.

೫. ಜೀವಜಗತ್ತು

ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ, ಕಾಡು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಸದಸ್ಯರೆಂಬಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನುಷ್ಯರೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಇತರೆ ಜೀವ ಸಂಕುಲಗಳ ಜೊತೆಗೂ ತುಳುನಾಡಿನವರು ತಮ್ಮ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕಡಲನಾಡಾದ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಮೀನಿನ ರಾಶಿಯನ್ನು ಕಡಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. 'ಮಾಯಿಲನ ಭೂತ ಕತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಮುಗುಡು, ಮಡೆಂಜಿ, ಮೊರಂಟಿ, ಚಂದ್ರಮಡಕ್, ಅಬ್ರೋಣಿ, ತೇಡೆತಿಕಟೆ, ಇಂದ್ರಾಲೆ, ಬಾಲೆ, ಅಲಂಕ್ ಮತ್ತು ಕಿಜಾಣ್ ಎಂಬ ಮೀನುಗಳ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಈ ಹೆಸರುಗಳೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಸ್ಮಯ ಮೂಡಿಸುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಾಣಿಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾದ ನಾಯಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವು ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿದೆ. ಜನರೂ ಸಹ ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಮಾತನಾಡಿಸುವುದು 'ಗಾಳ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಬಾಣಂತಿ ಕೆರೆಯ ಮೂಡುದಂಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದ ಮುಡೂರ ಗಾಳಕ್ಕೆ ಎರೆಹುಳು ಸಿಕ್ಕಿಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವುದರಲ್ಲಿ ತಲ್ಲೀನನಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವನ ಬಿಳಿ ನಾಯಿ ಬೊಳ್ಳ ಎರೆಹುಳುವಿದ್ದ ಗೆರಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲೆತ್ತಿ ಮಗುಚುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು ಮುಡೂರನಿಗೆ ಅವನ ಮೇಲೆ ಕೋಪ ಬಂದರೂ ನಂತರ ತಾನೇ ಕರೆದು ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ತಾಯ್ತನ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೇರಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಮೈದಿನ್ ಬ್ಯಾರಿಯವರ ಶವಯಾತ್ರೆ ನೋಡಲೂ ಹೋದಾಗ ಬಸುರಿಯಾದ ಸುಂದರಿ ಒಬ್ಬಳೇ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಬೇನೆ ಬಂದು ನೋವುಣ್ಣುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅರಿತ ನಾಯಿ ಗುಮ್ಮ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಊಳಿಡುತ್ತಾನೆ. ಹುಂಜಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡ ಕತೆಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. 'ನಾಕನೇ ನೀರು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಮೈರಹುಂಜನ ಕೂಗು ರುಕುಮಾಚಾರ್ತಿಯ ದಿನಚರಿಗೆ ಆರಂಭಕೊಡುತ್ತದೆ. 'ಬಗ್ಗುಂಡಿ ಪ್ರಸಂಗ'ದಲ್ಲಿ ಕಡಲೆಹುಂಜ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕೋಳಿ ಅಂಕಗಳಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ವೆಂಕಪ್ಪಾಳ್ವರಿಗೆ ಕೀರ್ತಿ ತಂದಿದ್ದವನು. ಆದರೆ ಆಳ್ವರು ಕರಿಯನಿಗೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದ ಮುಳ್ಳುಸೌತೆಯನ್ನು ಕಡಲೆ ಹುಂಜ ತಿಂದು ವಿಲಿ ವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾ ರೆಕ್ಕೆ ಬಡಿಯುತ್ತ ಸಾವನ್ನಪ್ಪುತ್ತದೆ.

'ಪಂಜುರ್ಲಿ ಮತ್ತು ಗರ್ಭಪಾತ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯಂದು ಊರ ಕೋಲದ ದಿನ, ಕೋಳಿ ಅಂಕ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜೂಜು ಕಟ್ಟಿ ಆಡಲು ಚಿನ್ನದ ಉಡಿದಾರವನ್ನು ವಿಶ್ವನಾಥ ತರುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲು ಮನೋರಂಜಕ ಕಲೆಯಾಗಿದ್ದ ಕೋಳಿ ಅಂಕ ನಂತರ ಜೂಜಾಟವಾಗಿ ಬದಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಇನ್ನು ಪಕ್ಷಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು ಬಲ್ಲಿರಾ?' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಪುಂಡದ ಹಕ್ಕಿ, ಪುದ, ಕೋಗಿಲೆ, ಗುಬ್ಬಚ್ಚಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. 'ಬಸಿರು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕಬಕ್ಕಿ, 'ಧಣಿಗಳ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಕ್ಕರೆ-ಕೊಂಗುರ್-ಮಿಂಚುಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಹೆಸರನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಹಕ್ಕಿಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಪೇರ್ ಮಂಗಣ್ಣ, ರೈತ ಮಿತ್ರ ಎರೆಹುಳ, ನರ್ತೆ, ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್ ಚಿಟ್ಟೆ, ಬಣ್ಣದ ನೂರಾರು ಪಾತರಗಿತ್ತಿಗಳು, ಬೆಳ್ಳಗಿನ ಸೆಗಣಿ ಹುಳು ಮುಂತಾದ ಜೀವ ಸಂಕುಲಗಳ ಬಗ್ಗೆ 'ಎಲ್ಲಿ ಹೋದವು ಬಲ್ಲಿರಾ?' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಲೇಖಕಿ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದ ಪರಿಸರ ಅವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಅನುಭವಗಳೇ ಇಲ್ಲಿ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಲು ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಲೇಖಕಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಪರಿಸರ ಮತ್ತೆ ಅವರ ಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮರುನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದು ಈ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಯಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅತ್ಯಂತ ದೇಸೀಯವಾದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೬. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗು

ತುಳುನಾಡು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಬೀಡು. ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮನ, ಕಡಲ ತಡಿಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಪ್ರಕೃತಿ ನೋಡುಗರ ಮನಸೂರೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಅವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವಾಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯೋದಯಕ್ಕೆ ದೇವರು ಹುಟ್ಟುವುದು ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವೈಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ದೇವರು ಕಂತುವುದು ಎನ್ನುವಾಗ ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕತೆ ಇದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಶಕ್ತಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಇವರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಹೆಸರು ದೇವರು. ಇದು ಅತ್ಯಂತ ಗೌರವದ ಸಂಭೋಧನೆಯಾಗಿದೆ. 'ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಅಂದು ಸಂಜೆಯಾಗುತ್ತಲೇ ಪಡುವಣದ ಬಾನಕ್ಕೆ ಚಿನ್ನದ ನೀರು ಲೇಪನವಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ನೇತ್ರಾವತಿ ದಡಕ್ಕೆ ಬಂದು ಕೂತ ಅವರಿಬ್ಬರೂ.....'[೩೪] ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗುವಾಗ ಹೇಗೆ ಆಕಾಶವು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣ ಲೇಪಿಸಿದಂತೆ ಇತ್ತು ಎಂಬ ಸುಂದರ ವರ್ಣನೆ ಇದೆ.

---

೩೪ ಮೀಯುವ ಆಟ, ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ ಪುಟ ೧೦೪

'ನಾಕನೇ ನೀರು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನೇತ್ರಾವತಿ ನದಿ ತೀರದ ವರ್ಣನೆ ಬಹಳ ರಮಣೀಯವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳು, ಆ ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು, ಅಲ್ಲಿನ ಸೋಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂತು ಸದ್ದುಮಾಡುವ ಬಣ್ಣದ ಹಕ್ಕಿಗಳು. ಇವೆಲ್ಲವು ನೋಡುಗನ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಪಹರಿಸಿ ಬಿಡುವಂಥದು. ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ 'ನಡುಗಡ್ಡೆಗಳಿಂದ ಮರಳು ಸಾಗಿಸುವ ದೋಣಿಗಳು, ಚಳಕ್, ಚಳಕ್ ಎಂದು ನೀರಿನಿಂದ ಚಿಮ್ಮಿ ಹಾರುವ ಬೆಳ್ಳಿ ಮೀನುಗಳು, ನದಿಯ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೆಂಬೆಳಕು ಹೊದ್ದುಕೊಂಡಿರುವ ತೆಂಗಿನ ಮರಗಳು, ಕಡಲ ಕರೆಗಾಳಿಗೆ ತಲೆದೂಗುವ ಕಬ್ಬಿನ ತುರಾಯಿಗಳು, ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ತೇಲಾಡುವ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಮೋಡಗಳು.....'[೩೫] ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಕಡಲ ತಡಿಯ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ.

೭. ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣೆಗಳು

ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಆಚರಣೆಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಮದುವೆ, ಸೀಮಂತ, ಬಾಣಂತನ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣವನ್ನು ತುಂಬಾ ಕಾಳಜಿ, ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

೧. ಮದುವೆ: ಮದುವೆ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮದ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವಾದ ಒಂದು ಆಚರಣೆ. 'ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಯ ಮದುವೆಯನ್ನು ವೈಭವಯುತವಾಗಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಾಕಷ್ಟು ವರಹಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಪಟ್ಟೆ ಸೀರೆ, ಲೋಕದಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಒಡವೆಯನ್ನು ಖರೀದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾರೆ ಎರೆಯುವ ಮೊದಲು ಸಿರಿಗೆ ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ ಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಗೆಜ್ಜೆಕತ್ತಿ ಬಂಟರ ಹೆಣ್ಣುಗಳ ದಿಟ್ಟತನದ ಪ್ರತೀಕವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅನ್ಯಾಯ, ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ಮಟ್ಟಹಾಕಬಲ್ಲ ಸಂಕೇತವೂ ಹೌದು. ಮುಂದೆ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗಬಹುದಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಲು ತವರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಸಿದ್ಧತೆಯು ಆಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರ ಸೂಚನೆ ಇದಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಸೀಮಂತ: ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಗೆ ಸೀಮಂತ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹೂ ಸೀರೆಯನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹರಿವಾಣದಲ್ಲಿ ತಂದು ಬಸುರಿಯನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಆ ಸೀರೆಯನ್ನು ಪೇಟೆಯ ಸೂಳೆಸಿದ್ದು ಉಟ್ಟುಬಿಟ್ಟದ್ದರಿಂದ ಸಿರಿ ಉಡಲು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ನಂತರ ಅಜ್ಜಯ್ಯ ಬೆರ್ಮಾಳ್ವರ ಒತ್ತಾಯಕ್ಕೆ ಮಣಿದು ಮದುವೆ ಸೀರೆಯನ್ನುಟ್ಟು ಐದು ಜಾತಿಯ ಹೂಗಳನ್ನು ಮುಡಿದು, ಒಡವೆಗಳನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಬಂದಳು. ಈಗ ಬಸುರಿಗೆ ಬಡಿಸುವ ಶಾಸ್ತ್ರ. ಮುನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಅತ್ತೆ

---

೩೫ ನಾಕನೇ ನೀರು ಪುಟ ೧೩೨

ಸಂಕರುಪೂಂಜೆದಿಯನ್ನು ಅಜ್ಜನೇ ಮನವೊಲಿಸಿ ಕರೆತರಲು, ಆಕೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಬಸುರಿಗೆ ಗೆರಸೆ ತುಂಬಾ ಸಿಹಿ ತಿಂಡಿಯನ್ನು ಬಡಿಸಿ, ಬಯಕೆಯ ಊಟವನ್ನೂ ಬಡಿಸಿದಳು. ಆದರೆ ಸಿರಿ ಮಾತ್ರ ಗೆರಸೆ ಗಾತ್ರದ ಚಕ್ಕುಲಿಯ ತುಂಡು ಮುರಿದಳೇ ಹೊರತು ತಿನ್ನಲಿಲ್ಲ. ಬಂದ ನೆಂಟರ, ಊರಮಂದಿಯ ಊಟೋಪಚಾರದ ನಂತರ ಸತ್ಯನಾಪುರದ ದಿಬ್ಬಣ ಹೊರಟಿತು. ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಸಿರಿ ಅತ್ತೆ-ಗಂಡನ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಅವಳಿಗೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಕಾಲು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಹೇಸಿಗೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಮಸ್ಕರಿಸದೇ ದಂಡಿಗೆ ಏರಿ ಸತ್ಯನಾಪುರದ ಅರಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತನ್ನನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಿದವರಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ಗೌರವ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ನಿರ್ಲಕ್ಷ್ಯವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸರಿ ಉತ್ತರ ಎಂಬ ತನ್ನ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ.

ಸೀಮಂತ ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತದ ಚಿತ್ರಣವಿದೆ. ಗರ್ಭಿಣಿಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಅವಳ ಮುಂದೆ ಗೆರಸೆಯಿಟ್ಟು ರವೆಲಾಡು, ಮೋಹನ್‌ಲಾಡು, ಅರಳುಂಡೆ, ಸುಕ್ರುಂಡೆ, ಹೋಳಿಗೆ, ಸಕ್ರೆ ಕಡ್ಲೆ, ಚಕ್ಕುಲಿ, ಮಾಲ್ಪುರಿ, ಹಲ್ವ, ಮಿಠಾಯಿ, ಜಿಲೇಬಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೋಳಿ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಇಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತಿಂಡಿಗಳನ್ನು ಅವಳ ಮುಖವೇ ಕಾಣದಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿ ಪೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಡವರಲ್ಲಿ ಸೀಮಂತ ಎಂದು ಮಾಡದಿದ್ದರೂ ಬಯಸಿದನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ತಂದು ಕೊಡುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಬಸಿರು ಕತೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

೩. ಬಾಣಂತನ: ಇದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಬಹುಪ್ರಮುಖವಾದ ಘಟ್ಟವಾಗಿದೆ. 'ಮೀಯುವ ಆಟ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ವೆಂಕಪ್ಪಶೆಟ್ಟರ ಬಾಣಂತಿ ಮಗಳು ಸುಮತಿ ಮತ್ತು ಅವಳ ಮಗು ಮೀಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಮಳೆಗಾಲ ಬರುವ ಮೊದಲೇ ಸೌದೆ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿ ಇಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ನೀರು ಕಾಯಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಖಾದ್ರಿಬ್ಯಾರಿಯವರ ನೇಮಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅವರು ಬಾಣಂತಿ ಮೀಯುವುದಕ್ಕೆ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

'ದಾನ' ಕತೆಯಲ್ಲೂ ಕೂಡ ಬಾಣಂತನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಿಚಾರಗಳಿವೆ. ಹಸಿ ಬಾಣಂತಿಗಾಗಿ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರು ತುಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿದ ಲೇಹ್ಯ-ಕಷಾಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕಷಾಯಗಳು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ನಮೂನೆಯ ಸಂಬಾರ ಗಂಜಿಗಳ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೈ ತಂಪಿಗೆ ಒಂದಾದರೆ, ಹಾಲು ಹೆಚ್ಚಿಸಲು ಇನ್ನೊಂದು ಉಷ್ಣಕ್ಕೊಂದು, ಶೀತಕ್ಕೊಂದು, ಸೊಂಟನೋವು ತಗ್ಗಿಸಲು ಮತ್ತೊಂದು. ಹೀಗೆ ಬಾಣಂತಿಯ ಸುತ್ತ ಇವುಗಳದ್ದೇ ದರ್ಬಾರು ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ. ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿ ಸಿರಿಗೆ ನಲವತ್ತನೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಬಾಣಂತಿಯ ತಿಂಗಳೂ ಕಳೆಯುವ ಶಾಸ್ತ್ರವಿದೆ. ಇದೂ ಕೂಡ ತುಳುನಾಡಿನ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ.

೪. ನಾಮಕರಣ: ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ ನಂತರ ಹೆಸರಿಡುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ತುಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಹೊರತಾಗಿಲ್ಲ. 'ಕಸಬರಿಕೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕೆಮಣು ರುಕ್ಕಮೂಲ್ಯನಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಗುವಿಗೆ ತೊಟ್ಟಿಲು ಹಾಕಲು ಕೇಳಿ ಬರಲು ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಕಿಟ್ಟುಭಟ್ಟರನ್ನು ಕೇಳಲು ಬಂದ ರುಕ್ಕಮೂಲ್ಯನಿಗೆ ಅಮ್ಮಣಿಯಮ್ಮನೇ ಕೆಳಜಾತಿಯವರಿಗೆ ದಿನ ಕಾಲ ಯಾವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಕೆಲವು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರು ಮಾತ್ರ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುವ ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಕ್ರೌರ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. 'ಬಸಿರು' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಕುಪ್ಪನ ಹೆಂಡತಿ ಬಿಯಲುವಿಗೆ ಲಾಂತು ಪರ್ಬುವಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿರುವಂತಾ ಕಾಳಿನ ತೊಟ್ಟಿಲನ್ನು ತಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮಗುವನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲವಿದೆ.

'ದಾನ' ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರ ಮೊಮ್ಮಗನಿಗೆ ಶನಿದೋಷವಿರುವುದರಿಂದ ಕೊರತಿಗೆ ಮಗು ದಾನ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸೀತಕ್ಕೆಯವರು ಕೆಲಸದಾಕೆ ಚೆನ್ನಮ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕೊರತಿಗೆ ಹೇಳಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರನೇ ದಿನ ಕೊರತಿ ಗೆರಸೆಯಲ್ಲಿ ಅನ್ನ ಬಡಿಸಿ, ಎಣ್ಣೆ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡಿಸಿ, ಮಗುವನ್ನು ಕೊರತಿ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆಕೆ ಆ ಮಗುವಿಗೆ ಕುದುಪ ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿ, ಆ ಮಗುವಿಗಿರುವ ದೋಷವೆಲ್ಲವೂ ತನಗೆ ಬರಲಿ ಎಂದು ಆವಾಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ಹಿತಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ಕೆಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ಶೋಷಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಜಾತಿಯವರ ದೋಷವನ್ನು ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೆಡುಕುಗಳೆಲ್ಲವು ಕೆಳಜಾತಿಯವರಿಗೆ ಮೀಸಲು ಎಂಬುದನ್ನು ಈ ನಾಮಕರಣ ಆಚರಣೆಯ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

೮. ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ

ಭಾಷೆ ಒಂದು ಮಾಧ್ಯಮ. ಮಾನವ ತನ್ನ ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿಗೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನ. ಬ್ಲಾಕ್ ಮತ್ತು ಟ್ರಾಗರ್ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧ್ವನಿಸಂಕೇತಗಳ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೇ ಭಾಷೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಭಾಷೆಯಿದ್ದರೂ ಕೂಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಬದಲಾಗಬಹುದು. ಇದು ಭಾಷೆಯ ಸಹಜವಾದ ಒಂದು ಜಾಯಮಾನ. ಇಂದಿನ ಒಟ್ಟು ಕರ್ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಹೈದರಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಪದಗಳ ಪ್ರಭಾವವಿದ್ದರೆ, ಮದ್ರಾಸ್ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಪದ ಬಳಕೆ ಇದೆ. ಇದು ಸಹಜವಾದ ಕ್ರಿಯೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತುಳು ಪದಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದು ಕೂಡ ಭಾಷೆಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಭಾಷೆಯು ಹೊಸ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಕತೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಭಾಷೆ

ಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮಾನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದೇವರು ಕಂತಿದನು ಎಂಬ ಬಳಕೆಯಿದೆ. ಹಗಲು-ಇರುಳಿನ ಸಂಧಿಕಾಲವನ್ನು-ಬೈಗುಗೆಂಪು ಮುಂಗಪ್ಪಿಗೆ ತಿರುಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು. ಬೈಗುಗೆಂಪು ನಸುಗಪ್ಪಿಗೆ ವಾಲುತ್ತಿತ್ತು ಎಂದು ವರ್ಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ನೀರು ನಿಂತಿತು, ಗರ್ಭಜಾರಿತು, ಬಾಣಂತಿ ಎದ್ದಾಯ್ತಂತೆ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

೯. ತುಳು ಗಾದೆಗಳು

ಗಾದೆಗಳಂತಹ ಜಾನಪದ ಪ್ರಕಾರವು ಜನಪದ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ವಿವರಣೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದೇ ಜನಪದ ಗಾದೆಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜನಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳನ್ನು ನೀಡಬಹುದು. ಆಯಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಜೀವನದ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಗಾದೆಯ ವಿವರಣೆಯು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನವಾಗಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಒಂದು ಗಾದೆಗೆ ಒಂದೇ ಅರ್ಥ ಅನ್ನುವುದು ಇರುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾದ ಗಾದೆಗಳನ್ನು ಅದರ ಪೂರ್ಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಭಾಷೆಗೆ ಅನುವಾದಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ ಸಾಧ್ಯವಾದ ಕೆಲಸ.

ಯಾವುದೇ ದೇಶದ ಯಾವುದೇ ಭಾಷೆಯ ಗಾದೆಗಳಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಗಾದೆಗಳು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಂತೆಯೇ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ. ತುಳುನಾಡಿನ ಸಸ್ಯಗಳು, ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯ, ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಆಚರಣೆಗಳು, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಈ ರೀತಿ ಹತ್ತು ಹಲವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮುಖಗಳ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಗಾದೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ತುಳು ನಾಡಿನ ಗಾದೆಗಳ ರೂಪಗಳು ಈ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಲೇಖಕಿ ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೂ ಈ ಗಾದೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಾರೆ.

೧. ಶುಂಠಿಯ ರಸವಿಲ್ಲದೆ ಗಂಟಲ ಕಫ ಜಾರಿತು (ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿ)

೨. ಮರದ ಯೋಗ್ಯತೆ ಹಣ್ಣಿನಲ್ಲಂತೆ. ಅಕ್ಕಿಯ ಯೋಗ್ಯತೆ ಅನ್ನದಲ್ಲಂತೆ. ಅಪ್ಪನ ಯೋಗ್ಯತೆ ಮಗನಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಮಾತೇನು ಸುಳ್ಳಲ್ಲ ಬಿಡಿ (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೩. ಮೂರುಗೇಣು ನೂಲಿನಲ್ಲಿ ನೂರು ಮಾರು ಹೊಲಿಯಲು ಹೊರಟ (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೪. ಹೆಕ್ಕಿ ತಿನ್ನಲು ಹಕ್ಕಿಗ್ಯಾಕೆ ಕಲಿಸಬೇಕು (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೫. ತಿಗಣೆ ಮನೆಗೆ ಹೇನು ನಂಟನಾಗಿ ಬಂದಂತಾಯಿತು ಕತೆ (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೬. ಕಡಿಮೆ ಬೆಲೆ ಸಿಕ್ಕರೆ ಒಡಕು ಮಡಿಕೆಯಾದರು ಆದೀತು, ಹೊಡೆದಲ್ಲಿಗೆ ಗಿಟ್ಟ ಹಾಕಿ ಮುಚ್ಚ ಬಹುದು (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೭. ಕೇರಿಹಾವು ಪೊರೆ ಕಳಚುತ್ತಾವೆಂತಾ ಕೇರಿನಾಯಿಯೂ ಪೊರೆ ಕಳಚಿಕೊಂಡಿತಂತೆ.

೮. ಕೋಳಿ ಮರಿ ಮೇಲೆ ಗಿಡುಗ ಬಿದ್ದಂತೆ ಬಿದ್ದಾರು (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೯. ಸೇತುವೆ ಭಾರ ಕಂಬಕ್ಕೆ ಗೊತ್ತಂತೆ (ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ)

೧೦. ಗಂಜೀ ಕುಡೀವವು ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರುವುದಂದ್ರೇನು (ಕಸಬರಿಕೆ)

೧೧. ಅಂಬಲಿ ಕುಡಿವವನಿಗೆ ಅಂಬರದಾಸೆ ಇರಬಾರದು (ಬಸಿರು)

೧೨. ನಾಯಿ ಬೂದಿ ಹೊಂಡದಲ್ಲಿ ಮಲಗ್ಬೇಕೇ ಹೊರತು ಅದನ್ನು ದಂಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸ್ಲಿಕ್ಕಾಗುತ್ತ (ಬಸಿರು)

೧೩. ಮರದಡಿಯ ಸಸಿಗೆ ಮಳೆಯೇಟು ತಪ್ಪಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಂತೆ.

೧೪.ಹಾವಿನ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಕಪ್ಪೆ ಕೊಡೆಯೆಂದು ಬಳಸಿತಂತೆ (ಒಡವೆ)

೧೫. ಬೆಂಕಿಯ ಮಳೆಗೆ ಅರಗಿನ ಛತ್ರಿ ಹಿಡಿದಂತಾಯಿತು (ಒಡವೆ)

೧೬. ಕಬ್ಬಿಣದ ಮಣ್ಣು ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೇ ಕೇಡು (ಒಡವೆ)

೧೭. ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆಗೂದಲು ಬಂದರೂ ಬದುಕಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಬರಲಿಲ್ಲ (ಒಡವೆ)

೧೮. ಕಬ್ಬಿಣಕ್ಕೆ ಹಿಡಿಯುವುದೇ ಹಿತ್ತಾಳೆ ಬೆಸುಗೆ (ಒಡವೆ)

೧೯. ಕರುವಿನ ಜೊತೆಗೆ ಕಸವು ಬಿದ್ದಂತೆ.

೨೦. ಕಾಲಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ಕೋಲ ಕಟ್ಟಬೇಕು (ಹಬ್ಬಗಳ ಬಾಲ್ಯ)

ಆ ಬಾಲ್ಯ, ಕಡಲ ತಡಿಯ ಪರಿಸರ, ಕೃಷಿ ಲೇಖಕಿಯನ್ನು ಅದ್ಭುತವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಕತೆಗಾರ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸಿದೆ. ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಬದುಕಿನ ವಿವರಗಳನ್ನು, ಪರಿಸರದ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಇನ್ನೂ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಡೆದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ. ಕುವೆಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುವ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿಯ ಚಿತ್ರಣಗಳು, ಒಕ್ಕಲಿಗರ ಕುಟುಂಬದ ಚಿತ್ರಣಗಳೂ, ಅಲ್ಲಿರುವ ಹಂದಿಗೂಡು, ಕೋಳಿಗೂಡು, ಭೂತಾರಾಧನೆ ಇವುಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ ಲೇಖಕಿ ಕೊಡುವ ವಿವರಗಳು. ದೇಸಿಯ ನೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿರುವ ಪಶು, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿಗಳು, ಬೇಟೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಅವರಿಗೆ ಹೊರಗಿನವುಗಳಲ್ಲ. ಅವುಗಳೊಂದಿಗಿನ ಅವರ ಬದುಕಿನ ತಾದ್ಯಾತ್ಮ ಸಮೀಕರಣ ಅದ್ಭುತವಾದುದು.

ಅಧ್ಯಾಯ-೫
ಸಮಾರೋಪ

ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರ ಕಥಾಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ ನಾನು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದ ಒಟ್ಟು ಅಂಶಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇದೆ. ಮನುಷ್ಯನು ತಾನು ಬದುಕುವ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾನೆ. ಆ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಆಲೋಚನೆಗಳು ತಾನು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂಬಂಧ ತುಂಬಾ ಗಾಢವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪರಿಸರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಸಮುದಾಯಗಳು ಒಂದೆಡೆ ನೆಲೆಸಿರುವಾಗ ಭಿನ್ನತೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಅನುಸಂಧಾನಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ವೈರುಧ್ಯಗಳು ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಇರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಡಲು ಮತ್ತು ಕಾಡು ಎರಡೂ ಹೊಂದಿರುವ ನಾಡು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ. ಈ ನಾಡು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಇದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖಕಿಯ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವ ಮತ್ತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿರುತ್ತೇನೆ.

ಯಾವುದೇ ಕೃತಿಯ ನಿರ್ಮಾಣದ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ಕಾರಣ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಅದರಲ್ಲಿನ ವಸ್ತುವು ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮುಖಾಮುಖಿ ಎಂಬ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿರುವ ಭಿನ್ನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವರ್ಗಸಂಘರ್ಷ, ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿವರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಜಾತಿ ಸಮಾಜದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ಈ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾದ ಶೋಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು ಕೆಲವು ಕಡೆ ಪ್ರತಿಭಟನೆಗಳು, ಘರ್ಷಣೆಗಳು ಸಂಭವಿಸಿದೆ. ಈ ನಡುವೆ ಕೆಲವು ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಈ ಅಂಶವನ್ನು 'ಕಸಬರಿಕೆ', 'ಬೆಲ್ಲ', 'ದಾನ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಲಾಗಿದೆ. 'ಕೊಡೆ ಇಲ್ಲ ಶಿವರಾಯ', 'ಇನಾಮು' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಕಡ್ಡಾಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಪದ್ಧತಿ ಜಾರಿಯಾಗಿರುವುದು, ಅದರ ಸಾಧಕ ಬಾಧಕಗಳೇನು ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಹಿಂದಿನ ಜಾತಿ ಪದ್ದತಿ ಹೇಗಿತ್ತು, ಇಂದು ಹೇಗೆ ಬದಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಅರಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಹಣವು ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ, ಸಂಬಂಧಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬಿರುಕನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಭುತ್ವದ ಸಂಕೇತವಾಗಿರುವ ಈ ಹಣವು ಹೇಗೆ

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರ ಮಧ್ಯೆ ಅಂತರವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡಿದೆ ಎಂದು 'ಧಣಿಗಳ ಬೆಳ್ಳಿಲೋಟ' ಮತ್ತು 'ಸೀಮಂತ' ಕಥೆಗಳ ಮೂಲಕ ವರ್ಗ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ.

ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಗಳು ಒಡಮೂಡುವುದು ಕುಟುಂಬದಿಂದ. ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳು ಪ್ರೀತಿ, ಆತ್ಮೀಯತೆ, ಸಾಮರಸ್ಯದಿಂದ ಇರುವಂತೆ 'ಸಖಿಗೀತ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದರೆ, 'ಒಡವೆ', 'ಬಗ್ಗುಂಡಿ ಪ್ರಸಂಗ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಇದೆ. 'ಸಿರಿ ತೋರಿದ ದಾರಿ' ಕಥೆಯು ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಗಂಡು-ಹೆಣ್ಣಿನ ಸಂಬಂಧದಂತೆ ಕಂಡರೂ ಅದರ ಮೂಲ ಕಥೆ ತುಳು ಪಾಡ್ದನವಾಗಿದೆ. ಆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುವ ಮಹಿಳಾ ಸಬಲತೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ಇಂದಿಗೂ ಸ್ತ್ರೀ ಸಬಲತೆಗೆ ಸಿರಿ ಹೇಗೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿರುತ್ತಾಳೆ ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು. ಜಾತಿಯ ನೆಪದಿಂದ ಮುರುಟಿ ಹೋಗುವ ಪ್ರೀತಿಯ ಮನಸ್ಸುಗಳು 'ಸೇವಂತಿ ಓಲೆ'ಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರೆ, ವೇಶ್ಯಾ ಕೂಪದಲ್ಲಿ ನರಳಿ ಅದರಿಂದ ಹೊರಬಂದು ಎಲ್ಲರಂತೆ ಬದುಕಲು ಬಯಸುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು 'ಜೀವಸೆಲೆ' ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಈ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ತುಳುನಾಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಭಾಸವಾದರೂ ಅದು ಇಡೀ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಭೂತವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ವರ್ಗವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಸಂಗತಿಗಳು ಅದರ ವೈರುಧ್ಯ ಮತ್ತು ಅದು ಬೀರಲಿರುವ ಪರಿಣಾಮದ ಬಗ್ಗೆ ನಮಗೆ ಆಲೋಚಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ತೊಡಗಿದಾಗ ಇಡೀ ತುಳುನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಕಣ್ಣೆದುರಿಗೆ ಬಂದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಆಚರಣೆ, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಇಂದು ಆಧುನಿಕ ವಾಗುತ್ತಾ ಹೋಗುವ ರೀತಿಯನ್ನು 'ಮಾಯಿಲನ ಭೂತ', 'ನಾಕನೇ ನೀರು', 'ಬಿಳಿಕಾಗೆ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಡಲು ತನ್ನ ಒಡಲಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಜೀವಿಗಳಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿದಂತೆ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ-ಮುಸ್ಲಿಂ ಧರ್ಮೀಯರು ಆಶ್ರಯ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಹಿರಿಯರವರೆಗೂ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ವಿರುವುದನ್ನು 'ಮೌನದಾಚಿನ ಗಹನ', 'ಮೀಯುವ ಆಟ' ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆದರೆ ಅಂದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕೋಮು ಸೌಹಾರ್ದತೆಯು ಕೋಮು ಗಲಭೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವಂತೆ 'ತಾಯ್ತನ', 'ಒಡಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದರು, ಅವರಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವ ಅನುಸಂಧಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಆ ನಂತರ ತುಳುನಾಡಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯನ್ನು ನೋಡುವಾಗ ಅಲ್ಲಿನ ಕೃಷಿ ಮೂರು ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಗಳು, ಅವುಗಳಿಗೆ ಮಾಡುವ ಸೀಮಂತ ಇನ್ನಿತರ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಈ ಮೂಲಕ ಅಲ್ಲಿನ ಜನ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ನಡುವಿನ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. 'ಗೇಣಿದಾರರ ಏಣಿಯಾಟ',

'ಪಣಂಬೂರು ಬಂದರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕೃಷಿ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಶಾಲವಾದ ಕಡಲಿಗೆ ರಂಪಣಿ ಬಲೆಯನ್ನು ಬೀಸಿ ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಆ ವೈಖರಿಯನ್ನು 'ಬರಿದಾಗುತ್ತಿರುವ ನನ್ನ ಪ್ರೀತಿಯ ಕಡಲು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಹಬ್ಬಗಳ ಬಾಲ್ಯ' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಷವಿಡೀ ಸಂಭ್ರಮ ತರುವ ಹಬ್ಬಗಳು ರುಚಿಯಾದ ಖಾದ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವೈಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ಭೂತರಾಧನೆ ಅದರ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗಿರುವ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು 'ಮಾಯಿಲನ ಭೂತ', 'ನಾಕನೇ ನೀರು' ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದೇನೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಹಲವು ಬಗೆಯ ಮೀನು ಜೀವ ಜಗತ್ತಿನ ಪರಿಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸೊಬಗಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಸೂರ್ಯಸ್ತಮನ ಅದರ ವರ್ಣನೆಗಳು ಕಡಲ ತೀರದ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುವ ಮದುವೆ, ಸೀಮಂತ, ಬಾಣಂತನ, ನಾಮಕರಣ, ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ದೇಸಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ.

ಭಾಷಾ ಬಳಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ ತುಳುಪದಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುವಷ್ಟು ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಾದೆಗಳು ಕೂಡ ಸಂದರ್ಭಕ್ಕೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಸಮರ್ಥನೆಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾ ಹೇಗೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಾವು ಗ್ರಹಿಸಿದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಅಂಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಲೇಖಕಿಯ ಅನನ್ಯತೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದೇನೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಈ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ತುಳುನಾಡಿನ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿ ಕತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಒಂದು ಭಾಗವಾದ ತುಳುನಾಡಿನ ಜನ ಜೀವನದ ಪದರಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾ ಸಮಕಾಲೀನ ಸಮಾಜವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದೇನೆ. ಸ್ವತಃ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ ಯವರೇ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ ತುಳುನಾಡಿನ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕು, ಅಲ್ಲಿನ ನೆಲ, ಪರಿಸರ, ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿದೆ. ಕಡಲ ತಡಿಯ ಬದುಕಿನಿಂದ ಕಡಲು ಕೂಡ ಅಮ್ಮನ ಮಡಿಲಿನಷ್ಟೆ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ಭಾವಿಸಿರುವಂತೆಯೇ, ಈ ಕಡಲು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ತಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ಅನುಭವಗಳನ್ನೇ ಕತೆಗಾರ್ತಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತೇನೆ. ಈ ಪರಿಸರದ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದ ಕಾರಣ ಅವರಿಗೆ ಇವುಗಳೊಂದಿಗೆ ಭಾವಾನಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅಲ್ಲಿಯ ವಾಸ್ತವವನ್ನು ಪ್ರಜ್ಞಾ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸುವ ಮನಸ್ಸು ಇದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅದರ ಬಗ್ಗೆ ಬದ್ಧತೆಯಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಬರೆದರೆ ಅವರು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬ ಆರೋಪವಿದೆ. ಆದರೆ ಲೇಖಕಿ ಎಚ್ ನಾಗವೇಣಿಯವರು ತಮ್ಮ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತುವನ್ನು ಕೇವಲ ಮಹಿಳಾ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸದೆ ಇಡೀ ಸಮಾಜ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಿ ಅದನ್ನು ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಮಹಿಳೆಯರ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆಂಬ ಮಾತನ್ನು ಲೇಖಕಿ ಹುಸಿಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಲೇಖಕಿಯ ವಿವಿಧ ಮುಖದ ಒಟ್ಟು ಬರವಣಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಎನ್ನುತ್ತ ನನ್ನ ಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾನು ಮಾಡಿರುವ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಅದರ ಫಲಿತವನ್ನು ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತೇನೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

೧. ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ : ಚಿಂತನೆಯ ಪಾಡು, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ, ೨೦೧೨

೨ ರಹಮತ್ ತರೀಕೆರೆ : ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೪

೩ ಡಾ. ಎಂ. ಉಷಾ : ಮಹಿಳಾ ಚಳುವಳಿ ಮತ್ತು ಮಹಿಳಾ ವಿಷಯಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೪

೪ ವಿಜಯ್ ಪೂಣಚ್ಚ ತಂಬಂಡ : ಕೆಳವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಸಬಾಲ್ಟರ್ನ್ ಚರಿತ್ರೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೯

೫ ಡಾ. ಗೀತಾ ಶೆಣೈ : ಕತೆಯಾದಳು ಹುಡುಗಿ(ಕನ್ನಡ ಕಥನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ನಿರ್ವಚನ) ಪ್ರ: ಕಾರ್ತಿಕ್ಎಂಟರ್ ಪ್ರೈಸಸ್, ೨೦೧೨

೬ ಬಿ. ಜನಾರ್ಧನ್ ಭಟ್ : ಕತೆ ಹೀಗೆ, ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಾಧನಾ, ೨೦೧೧

೭ ಚಿ.ನ. ಮಂಗಳಾ : ಎಚ್ಚೆತ್ತ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೧

೮ ಪ್ರೊ. ಕೇಶವ ಶರ್ಮ : ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಸಂ: ಡಾ.ಹಾ.ಮ.ನಾಗಾರ್ಜುನ, ದೇಸಿ ಪುಸ್ತಕ, ೨೦೧೦

೯ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ : ನಾಕನೇ ನೀರು, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು, ೧೯೯೭

೧೦ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ : ಮೀಯುವ ಆಟ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೦೫

೧೧ ಎಚ್. ನಾಗವೇಣಿ : ವಸುಂಧರೆಯ ಗ್ಯಾನ, ಲೋಹಿಯಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ೨೦೦೬

೧೨ ಎಂ.ಚಂದ್ರ ಪೂಜಾರಿ, ನಿತ್ಯಾ ನಂದ ಬಿ ಶೆಟ್ಟಿ : ಕರಾವಳಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೋಮುವಾದ, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ೨೦೦೮

೧೩ ನೇಮಿಚಂದ್ರ : ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನ, ಅಂಕಿತ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೧

೧೪ ಶ್ರೀ. ಆರ್ಯಾಂಬ ಪಟ್ಟಾಭಿ (ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರು) : ಮಹಿಳಾ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮೀಕ್ಷೆ, ಸಂವಹನ ಪ್ರಕಾಶನ, ೨೦೦೪

೧೫ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ : ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಸೃಜನಶೀಲತೆ ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ, ೨೦೦೧.

೧೬ ಡಾ. ಬಿ.ವಿ. ವಿವೇಕ ರೈ : ತುಳು ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕ.ಸಾ.ಪ ೧೯೮೫

೧೭ ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ರಮೇಶ : ತುಳುನಾಡಿನ ಇತಿಹಾಸ, ಗೀತಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು, ೧೯೬೯

೧೮ ತೇಜಸ್ವಿನಿ ನಿರಂಜನ, ಸೀಮಂತಿನಿ ನಿರಂಜನ : ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶೆ, ಕನ್ನಡ ಸಂಘ, ಕ್ರೈಸ್ಟ್ ಕಾಲೇಜು, ಬೆಂಗಳೂರು

೧೯ ವಿಜಯದಬ್ಬೆ : ಮಹಿಳೆ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಮಾಜ, ರಚನಾ ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು

೨೦ ಎಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ : ಸಿಮೊನ್ ದ ಬೊವಾ ಸೆಕೆಂಡ್ ಸೆಕ್ಸ್, ಅಧ್ಯಯನ ಮಂಡಲ, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೭

೨೧ ಸುಮಿತ್ರಾಬಾಯಿ ಬಿ.ಎನ್. : ಸ್ತ್ರೀವಾದ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೬

೨೨ ವಿವಿಧ ಲೇಖಕರು : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಸಂವೇದನೆಯ ಸ್ವರೂಪ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ೨೦೦೬

೨೩ ಅಗ್ರಹಾರ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ (ಸಂ) : ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಥನ, ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ

೨೪ ಎಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ (ಸಂ) : ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಚಿಂತನೆ

೨೫ ಕವಿತಾ ರೈ. ಬಿ.ಆರ್. : ಮಹಿಳೆ, ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸಂಕಥನ – ಒಂದು ಪರಿಕಲ್ಪನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಸಿವಿಜಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು, ೨೦೦೫

೨೬ ಎಚ್.ಎಸ್. ಶ್ರೀಮತಿ. : ಸ್ತ್ರೀವಾದಿ ಸಂಶೋಧನೆ, ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು, ಪ್ರಗತಿ ಗ್ರಾಫಿಕ್ಸ್, ೨೦೧೨

೨೭ ಆಶಾದೇವಿ : ಸ್ತ್ರೀಮತ ವನುತ್ತರಿಸಲಾಗದೆ? ಅಕ್ಷರ ಪ್ರಕಾಶನ ಹೆಗ್ಗೋಡು ಸಾಗರ, ೨೦೦೫

೨೮ ಹಳೆಮನೆ ರಾಜಶೇಖರ : ಮಹಿಳೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಸ್ನೇಹ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ೨೦೦೮

೨೯ ಡಾ. ರಾಘವ್ (ಸಂ) : ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಯಾಮಗಳು, ರೂಪ ಪ್ರಕಾಶಕರು, ಮೈಸೂರು, ೨೦೦೮

೩೦ ಡಾ. ಕೆ.ವಿ. ನಾರಾಯಣ ಡಾ. ಕಾಳೇಗೌಡ ನಾಗವಾರ : ವಿಚಾರ ಸಾಹಿತ್ಯ(೨)ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೨೦೦೧

೩೧ ಪೆರುವಾಯಿ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಶೆಟ್ಟಿ : ತುಳುಗಾದೆಗಳು, ಮಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೮೯

೩೨ ಜಿ. ಹನುಮಂತರಾವ್ : ಕುಟುಂಬ ಜೀವನ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೬೦

೩೩ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಎಸ್.ಕೆ. : ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಗಳು, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ೧೯೭೨

೩೪ ಪ್ರೊ. ಮರಿದೇವರು ಸಿ.ಕೆ. : ಶಿಕ್ಷಣ ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ, ಉದಯಭಾನು ಪ್ರಕಾಶ, ತುಮಕೂರು, ೧೯೭೭